

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNDE
DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI

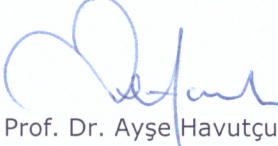
EZGİ KILIÇ

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. AYŞE HAVUTÇU

2017, İZMİR

YÜKSEK LİSANS TEZ JÜRİ ONAY SAYFASI

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ayşe Havutçu

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

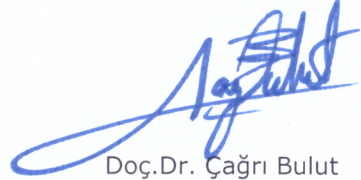

(Prof. Dr. Halide Gökçe Türkoğlu)

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. M. Beşir Acabey

Doç. Dr. Çağrı Bulut
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik Tezi olarak sunmuş olduğum “EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNDE DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI” adlı çalışmanın, araştırma aşamasından tamamlanmasına kadar olan tüm süreçte, tarafımdan bilimsel ahlak, gelenek ve temellere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

EZGİ KILIÇ
13 Kasım 2017

ÖZ

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNDE DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI

EZGİ KILIÇ

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Programı

Danışman: Prof. Dr. AYŞE HAVUTÇU

2017

Toplumun temel yapı taşı olan aile, evlilik birliğinin kurulması ile oluşur. Evlilik birliğinin kurulmasından itibaren eşler arasında evlilik birliğinin getirdiği sorumluluk, yardımlaşma ve dayanışma duygusu ortaya çıkar. Bu yardımlaşma ve dayanışma duygusu ile hareket eden eşler arasında evlilik birliği içinde mal varlıklarının nasıl yönetileceği, yararlanılacağı ve tasarruf edileceği ile ilgili kurallar mal rejimleri hükümleriyle ortaya koyulmuştur. Toplumların zaman içinde değişen istekleri ve yapıları gereği kanunların da bu değişime uyum sağlamasını gerektirmektedir. Bu nedenle 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile mal rejimine ilişkin köklü değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu köklü değişiklik neticesinde yasal mal rejimi olarak edinilmiş mallara katılma rejimi benimsenmiştir. Edinilmiş mallara katılma rejimi kabul edilirken, taraflar evlilik birliği içinde bir mal edinirse bu edinmede diğer eşinde katkısı olduğu düşüncesinden hareket edilmiştir. Edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinde önemli birçok aşama bulunmaktadır. Bunlardan biri de tezin konusunu oluşturan ‘değer artış payı alacağı’dır.

Bilindiği üzere mal rejiminin sona ermesi ile tasfiye gündeme gelmektedir. Tasfiye sonucunda talepte bulunan eşin katılma alacağı hesaplanır. Katılma alacağı hesaplanırken değer artış payı alacağının da hesaba etkisi bulunduğu önem arz eden bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle çalışmamızın ilk bölümünde değer artış payı alacağı kavramı, hukuki niteliği ve mal rejiminden kaynaklanan diğer taleplerle karşılaştırılması yapılarak konu özümsemeye çalışılmıştır. İkinci bölümde ise, değer artış payı alacağının talep edilebilme koşulları ile hesaplanmasına ilişkin hususlar ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Üçüncü ve son bölümde ise, uygulamada ve doktrinde tartışmalı olan değer artış payı alacağının katılma alacağına etkisi incelenmiş, değer artış payı alacağının ne zaman muaccel olacağı, ne şekilde ifa edileceği ve açılacak davalarda yargılama usulünün nasıl olacağı belirtilerek tez sonuçlandırılmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER: Mal Rejimi, Tasfiye, Katkı, Değer Artış Payı,

ABSTRACT

APPRECIATION SHARE RECEIVABLE IN THE REGIME OF PARTICIPATION IN ACQUIRED PROPERTY

EZGİ KILIÇ

Master's Thesis, Private Law

Advisor: Prof. Dr. AYŞE HAVUTÇU

2017

The family, which is the building block of society, is formed by the establishment of a marriage union. After the establishment of the marriage union, the sense of responsibility, solidarity and cooperation arising from the marriage union emerges between the spouses. The rules concerning how to manage, utilize and save assets within the marriage union between the spouses acting with this feeling of solidarity and cooperation are established by the provisions of the property regimes. The changing demands and structures of the societies over time require the adaptation of laws to this change. For this reason, the Turkish Civil Code numbered 4721 made fundamental changes to the property regime. For this reason, fundamental changes were made to the property regime with the Turkish Civil Code numbered 4721. As a result of this radical change, the regime of participation in acquired property has been adopted as the legal property regime. As the regime of participation in acquired property is adopted, it is thought that if the parties acquire a property within the marriage union, it also involves the contribution of the other partner. There are many important steps in the liquidation of the regime of participation in acquired property. One of them is the 'appreciation share receivable' which constitutes the subject of the thesis.

As it is known, the liquidation becomes an issue when the property regime comes to an end. As a result of the liquidation, the participation receivable of the partner who makes the claim is calculated. As the participation receivable is calculated, because the appreciation share receivable has also an effect on the calculation, this emerges as a matter of importance. For this reason, the concept of appreciation share receivable in the first part of our study has been tried to be clarified by comparing it with legal requirements and other demands arising from the property regime. In the second part, the issues regarding the claim conditions and calculation for the appreciation share receivable are detailed. In the third and last part, the effect of the appreciation share receivable which is controversial in practice and the doctrine on the participation receivable is investigated, and the thesis was finalized by specifying when the

appreciation share receivable arises, how it will be executed and how the trial procedure will be.

KEY WORDS: Property Regime, Liquidation, Contribution, Appreciation Share,

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
I- KONUNUN ÖNEMİ	1
II- SINIRLARI	4

BİRİNCİ BÖLÜM

DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI KAVRAMI, HUKUKİ NİTELİĞİ VE MAL REJİMİNDEN KAYNAKLANAN DİĞER TALEPLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

§ 1. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	7
I. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI KAVRAMI	7
II. HUKUKİ NİTELİĞİ VE ÖZELLİKLERİ	8

§ 2. DİĞER MAL REJİMLERİNDE EŞİN KATKISINA YÖNELİK DÜZENLEMELER

I- MAL AYRILIĞINDA EŞİN KATKISI	9
II- PAYLAŞTIRMALI MAL AYRILIĞINDA EŞİN KATKISI	11
III- MAL ORTAKLIĞINDA EŞİN KATKISI	12

§ 3. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI İLE KATILMA ALACAĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

§ 4. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI İLE KATKI PAYI ALACAĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

A- KATKI PAYI ALACAĞI KAVRAMI	15
B- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI İLE KATKI PAYI ALACAĞININ KARŞILAŞTIRILMASI	15
C- KATKI PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI	17

İKİNCİ BÖLÜM
DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞINI TALEP EDEBİLME KOŞULLARI VE
HESAPLANMASI

§ 1. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ KOŞULLARI	21
I- EŞLERDEN BİRİNİN DİĞER EŞİN BELİRLİ BİR MALINA KATKIDA BULUNMUŞ OLMASI	22
II- EŞİN MALININ EDİNİLMESİ, İYİLEŞTİRİLMESİ YA DA KORUNMASINA YÖNELİK OLMASI	26
A- MALIN EDİNİLMESİNE YÖNELİK KATKI	26
B- MALIN İYİLEŞTİRMESİNE YÖNELİK KATKI	28
C- MALIN KORUNMASINA YÖNELİK KATKI	28
III- KATKI KARŞILIĞINDA HİÇ YA DA UYGUN BİR KARŞILIK ALINMAMIŞ OLMALI	29
IV- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞINDAN VAZGEÇİLMEMİŞ OLMALI	33
§ 2. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI	34
I- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI	35
II- KATKI YAPILAN MALVARLIĞININ TASFİYE ESNASINDA DEĞER KAYBETMESİ YA DA TASFİYE ESNASINDA MEVCUT OLUP OLMAMASI DURUMUNDA DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI	38
A- KATKI YAPILAN MALVARLIĞININ DEĞER KAYBETMESİ DURUMUNDA DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI MİKTARI	38
B- KATKI YAPILAN MALVARLIĞININ TASFİYE SIRASINDA MEVCUT OLMAMASI HALİNDE DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HAKKANİYETE GÖRE BELİRLENMESİ	39
III- AYNI MALA BİRDEN FAZLA YA DA İRAT ŞEKLİNDE KATKI YAPILMASI DURUMUNDA DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI MİKTARI	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ KATILMA ALACAĞI HESABINA ETKİSİ,
MUACCELİYETİ, İFASI VE DİĞER HUSUSLAR

§ 1. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ KATILMA ALACAĞINA ETKİSİ	43
--	-----------

I- EŞİN ‘KİŞİSEL MALINDAN’ DİĞER EŞİN ‘KİŞİSEL MALINA’ KATKI YAPILMASI	45
II- EŞİN ‘KİŞİSEL MALINDAN’ DİĞER EŞİN ‘EDİNİLMİŞ MALINA’ KATKI YAPILMASI	46
III- EŞİN ‘EDİNİLMİŞ MALINDAN’ DİĞER EŞİN ‘KİŞİSEL MALINA’ KATKI YAPILMASI	47
IV- EŞİN ‘EDİNİLMİŞ MALINDAN’ DİĞER EŞİN ‘EDİNİLMİŞ MALINA’ KATKI YAPILMASI	48
Ő 2. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ MUACCELİYETİ VE İFASI	49
I- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ MUACCELİYETİ	49
II- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ İFASI	51
A- NAKİT YA DA AYIN OLARAK ÖDEME	51
B- İFANIN ERTELENMESİ	52
C- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞINDA FAİZ	53
D- GÜVENCE VERİLMESİ	54
Ő 3. AÇILACAK DAVALARDA YARGILAMA USULÜ	55
I- GÖREVLİ MAHKEME	55
II- YETKİLİ MAHKEME	56
III- ISLAH	57
IV- ZAMANAŞIMI	58
SONUÇ	66
KAYNAKÇA	70

KISALTMALAR

B.	: Baskı
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz - bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
DAPa	: Değer Artış Payı Alacağı
DAP	: Değer Artış Payı
dn.	: Dipnot
E.	: Esas
eMK	: 743 sayılı Türk Kanun-u Medenisi
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMY	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
K.	: Karar
m.	: Madde
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TKM	: Türk Kanun-u Medenisi
TL	: Türk Lirası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
vd.	: Ve devamı
www.	: World Wide Web
Y.	: Yıl
Yarg.	: Yargıtay

GİRİŞ

I- KONUNUN ÖNEMİ

Zaman içinde toplumlar değiştiği gibi, toplumun sahip olduğu değer yargıları da değişim göstermektedir. Yaklaşık kırk yıl önce kabul gören bir uygulama bugün insanlar tarafından haksız olduğu ya da adil olmadığı için kabul görmeyebilir. Bu nedenle kanunların da zaman içinde değişen toplum yapısına uyum sağlaması gerekmektedir. 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren Türk Medeni Kanununda da (TMK) toplumda kadın-erkek eşitliği konusunda değişen anlayış ve ihtiyaçlar nedeniyle özellikle aile hukukunda köklü değişiklikler yapılmıştır. Aile hukukunda yapılan değişikliklerde, kadın-erkek eşitliğinin aile birliğinde tam olarak sağlanması amaçlanmıştır. Mal rejimlerinde yapılan değişikliklerle, hak ve yükümlülüklerde eşit olan eşlerin malvarlıkları nedeniyle birbirleriyle ve 3.kişilerle ilişkileri, mal rejiminin sona ermesi durumunda birbirlerine yöneltebilecekleri talepler toplumdaki yeni anlayış ve ihtiyaçlara uygun bir biçimde düzenlenmiştir. Böylelikle 763 sayılı Türk Kanun-u Medenisinde (eMK) bulunmayan mal rejimleri TMK ile yürürlüğe girmiş ve eski Medeni Kanunumuzda yasal mal rejimi olarak ‘mal ayrılığı rejimi’ benimsenmişken, Türk Medeni Kanunu’nda yasal mal rejimi olarak ‘edinilmiş mallara katılma rejimi’ kabul edilmiştir.

Mal ayrılığı rejimine bakıldığında, yeni medeni kanunda yasal mal rejiminde değişikliğe gidilmesinin nedeni, mal ayrılığı rejiminin kadın-erkek eşitliğine aykırı olması değildi. Fakat bu mal rejiminin kadın-erkek eşitliğine aykırı olmaması adil bir rejim olduğunu da göstermemektedir.¹ Kadını koruyucu özelliği nedeni ile tercih edilen mal ayrılığı rejimi daha sonraları kadının aleyhine işleyen ve boşanma durumunda kadın eşin birçok mağduriyetine neden olan bir sistem halini almıştır.² Değişen toplum yapısına uyum sağlamak ve sosyal ve ekonomik açıdan zayıf bulunan kadın eşi korumak amacıyla yasal mal rejimi olarak mal ayrılığı rejiminden vazgeçilmiş ve eşit haklara dayalı mal rejimi modeli olan edinilmiş mallara katılma rejimi kabul edilmiştir. Bu mal rejiminde mal ayrılığındaki gibi eşler malvarlıkları

¹ ZEYTİN, Zafer, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Tasfiyesi, 2.Bası, Seçkin Kitabevi, Ankara 2008, s.22.

² ŞİPKA, Şükran, Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar, 3.Bası, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2013, s.6.

üzerinde istedikleri gibi yönetim, yararlanma ve tasarruf hakkına sahip olurlar. Ancak taraflar boşanma aşamasına geldiğinde, evlilik herhangi bir nedenle sona erdiğinde tasfiye aşamasında farklılıkları ortaya çıkmaktadır.

Bilindiği gibi mal ayrılığı rejiminde, kadının malları ve kocanın malları olmak üzere ikili bir ayırım söz konusudur. Bu mal rejiminde eşlerin malvarlıkları bağımsız olup, her eş kendi malvarlığı üzerinde istediği gibi yönetim, yararlanma ve tasarruf hakkına sahip olmaktadır. Yani bu mal rejiminde eşlerin evlenmesi, malvarlıklarının üzerinde hiçbir etki yaratmamaktadır.³ Evlilik birliği sona erdiğinde eşler arasında mal paylaşımı yapılmamakta, her eş kendi malını almaktadır.⁴ Edinilmiş mallara katılma rejiminde ise, her eşin edinilmiş mal ve kişisel mal olmak üzere iki malvarlığı grubu vardır ve eşler kanuni sınırlar içerisinde kendi malını yönetebilir, yararlanabilir ve tasarrufta bulunabilirler.⁵ Aslında bu mal rejimi ilk bakışta yönetim, yararlanma ve tasarruf açısından mal ayrılığı rejimine benzemekte ise de evlilik birliği içinde tam bir mal ayrılığından bahsedilememekte, edinilmiş mallara katılma rejiminin farklılığı tasfiye aşamasında ortaya çıkmaktadır.⁶ Tasfiye aşamasında eşler, mal rejimi süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerlerinde diğer eşin de katkısı olduğu düşüncesinden hareketle edinilmiş malları üzerinde paylaşım tabidirler. Bu nedenle iki mal rejimi arasındaki farklılık burada kendini gösterir.

Türk Medeni Kanununun kabul edilmesi ile birlikte kanun koyucu yürürlüğüyle ilgili de özel bir düzenleme getirmiştir. Türk Medeni Kanunumuzun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan kişiler TMK'nun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yani 01.01.2002 tarihine kadar tabi oldukları mal rejimine devam edeceklerdir.⁷ Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği 01.01.2002 tarihinden itibaren 1 yıl içinde

---

³ SARI, Suat, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Beşir Kitabevi, İstanbul 2007, s.7, dn. 6.

⁴ ACABEY, Mehmet Beşir, 'Medeni Kanun Tasarısının Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi', (Değerlendirme), Prof.Dr. Hayri Domaniç'e 80.Yaş Günü Armağanı, Beta Yayınları, II. Cilt, İstanbul 2001, s.782.

⁵ ÖZTAN, Bilge, Aile Hukuku, 6.Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2015, s.435.

⁶ ŞIPKA, Şükran, Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar, 3.Bası, XII Levha Yayıncılık, İstanbul 2013, s.181; ÖZTAN, s.435; ACABEY, Mehmet Beşir, 'Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Mal Grupları-İspat Kuralları Ve Eşlerin Paylı Mülkiyeti Altındaki Mallara İlişkin Düzenlemeler', Prof. Dr. Ünal Narmalioğlu'na Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, Özel Sayı, Y. 2007, s.492.

⁷ SARI, s.45; ÖZUĞUR, Ali İhsan, Mal Rejimleri, 8.Bası, Seçkin Kitapevi, Ankara 2015, s.25; ŞIPKA, s.78-81; HATEMİ, Hüseyin, Aile Hukuku I (Evlilik Hukuku), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2005, s. 93; ŞIPKA, Şükran/AKTEPE ARTIK, Sezin, 'Katılma Alacağı Davası Belirsiz Alacak Davası Olarak Açılabilir mi?', Prof.Dr.Hakan Pekcanitez'e Armağan, Özel Sayı, Cilt:16, İzmir 2015, s.432.

eşler, sözleşme ile başka bir mal rejimini⁸ seçmedikleri sürece bu tarihten itibaren geçerli olacak şekilde yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimine tabi olacaklardır.⁹ Ancak yasa koyucu Türk Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunun mal rejimine ilişkin yürürlük maddesi olan 10/III. Maddesi gereğince, 01.01.2002 tarihinden başlayarak bir yıl içinde mal rejimi sözleşmesi ile eşlere evlendikleri ilk andan itibaren geçerli olacak şekilde yasal mal rejimini seçme hakkını tanımıştır.¹⁰ Burada yürürlük maddesi ile eşlere, noterde yapacakları düzenleme ya da onaylama şeklindeki sözleşme ile evlenme tarihinden itibaren yasal mal rejimine tabi olabilme imkânı verilmiştir. Ancak eşler bu süreç içinde edinilmiş mallara katılma rejimini evlilik tarihinden itibaren olacak şekilde geçerli kılmazsa, evlendikleri tarihten 01.01.2002 tarihine kadar aralarında geçerli olan mal rejimine tabi tutulacaklar, 01.01.2002 tarihinden sonra ise yasal mal rejimine tabi olmaya başlayacaklardır.¹¹ Yani bu durumda eşler için iki ayrı mal rejimi gündeme gelecektir.

Örneğin, eşlerin 1988 tarihinde evlenmiş olduğunu ve 2002 tarihinden itibaren 1 yıl içinde de sözleşme ile mal rejimi seçmemiş olduğunu düşünelim. Taraflar, 2015 tarihinde boşanmak ister ya da eşlerden biri vefat ederse, yani mal rejimini sona erdiren bir sebep ortaya çıkarsa, aralarındaki mal rejiminin tasfiyesi şöyle olacaktır: 2002 yılından itibaren 1 yıl içinde mal rejimi sözleşmesi ile başka mal rejimi seçmediklerinden 1988 tarihinden 2002 tarihine kadar mal ayrılığı rejimine tabidirler. 2002 yılından 2015 yılına kadar da edinilmiş mallara katılma rejimine tabi olurlar.

---

⁸ Burada 4722 sayılı kanun eşlere 01.01.2002 tarihinden itibaren 1 yıl içinde kanunda öngörülen diğer seçimlik mal rejimlerini de seçme olanağını tanımaktadır. Eşler 1 yıl içinde diğer seçimlik mal rejimleri olan mal ayrılığı, mal ortaklığı ya da paylaşımlı mal ayrılığı rejimini seçebilirler. Bu durumda 01.01.2002 tarihinden itibaren eşler seçtikleri mal rejimine tabi olacaklardır. Evliliğin başından itibaren geçerlilik kazanma hususu sadece yasal mal rejimi için getirilmiş olup seçimlik mal rejimleri için böyle bir imkân tanınmamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. SARI, s.45.

⁹ KAÇAK, Nazif, Açıklamalı-İçtihatlı Boşanmada Mal Ve Paraların Paylaşımı, 2.Bası, Seçkin Kitabevi, Ankara 2010, s.34; ÖZÜĞÜR, s.25; ŞİPKA, s.78; SARI, 45; TEKBEN, Tuğçe, 'Türk Medeni Kanunu'nda Kabul Edilen Yasal Mal Rejiminin Yürürlüğü', Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1, C.8, Y.2011, s.141.

¹⁰ KIRMIZI, Mustafa, Açıklamalı-İçtihatlı Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Aile Konutu, 3.Bası, Yargın Hukuk Yayınları, Ankara 2014, s.55; ŞİPKA, s.79; ÖZÜĞÜR, s.24; SARI, s.45; ACAR, Faruk, Aile Hukukumuzda Aile Konutu, Mal Rejimleri Ve Eşin Yasal Miras Payı, 5.Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s.103; TEKBEN, s.141; CEYLAN, Ebru, '4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun Mal Rejimleriyle İlgili Getirdiği Yeni Düzenlemeler', Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55.Yaş Günü Armağanı, Beta Yayınları, İstanbul 2002, s.1022.

¹¹ ŞİPKA, s.78; SARI, s.45-47; CEYLAN, s.1022.

Yürürlük Kanununa göre, eğer 4721 sayılı kanun yürürlüğe girmeden önce boşanma ya da iptal davası açılmış ise, bu davalar sonuçlanıncaya kadar eşler arasında geçerli olan mal rejimi devam edecektir.¹² Davalar boşanma ya da iptal kararı ile sonuçlanırsa, eşler arasında geçerli olan mal rejiminin sona erme koşullarıyla ilgili hükümler uygulanacak, eğer davalar reddedilirse bu durumda kararın kesinleşmesinden itibaren 1 yıl içinde eşler başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde kanunun yürürlük tarihinden itibaren yasal mal rejimine tabi olacaklarını kanun koyucu düzenlemiştir.¹³

II- SINIRLARI

Evliliğin genel hükümleri kapsamında eşlerin birbirlerine karşı olan yükümlülükleri söz konusudur. Evlilik birliği içinde eşler, ortak bir hayatı paylaşmanın yanı sıra evliliğin getirdiği sorumluluk ve yükümlülükleri de paylaşmakta ve hem maddi olarak hem de manevi olarak ortak bir hayatı devam ettirmektedirler.

Evlilik akdi ile birlikte eşler evlilik birliğinin kendilerine yüklediği sorumluluk ve bilinç ile hareket ederler. Eşler evlendikleri andan itibaren birbirlerinden bağımsız ve ayrı bir şekilde malvarlığı edinebilmektedirler. Bu anlamda eşler evlilik birliğinin ortaya çıkardığı dayanışma, yardımlaşma ve birliktelik olgusu ile hareket ettiklerinde edindikleri malvarlığına diğer eş tarafından maddi ya da manevi anlamda destek sağlanabilmektedir.¹⁴ Bu durumda taraflar üçüncü kişilerle olan ilişkilerindeki gibi karşılık beklemeden, birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılamak adına, herhangi bir karşılık elde etmeden, yardımlaşma ve dayanışma duygusu ile hareket etmektedir.¹⁵ Bunun sonucunda eşin 3.bir kişi gibi yapılan bu yardımı evlilik birliği devam ederken talep edebilmesi kolay olmamaktadır.¹⁶ Eşler evlilik birliğinin devamında diğer eşin malvarlığına yaptığı katkıyı dayanışma ve yardımlaşma duygusu ile hareket ettiğinden talep etmeye çekinmektedir. Ancak eşler arasında sorun yaşandığında, yardımlaşma ve dayanışma olgusu ortadan kalktığında, eşler arasındaki manevi his zayıfladığında, eşin diğer

¹² CEYLAN, s.1022; SARI, s.47; KIRMIZI, s.55; ŞİPKA, s.78; TEKBEN, s.143.

¹³ KIRMIZI, s.56; SARI, s.47; CEYLAN, s.1022; KAÇAK, s.34; TEKBEN, s.145-146.

¹⁴ ÖZTAN, s.470; ŞİPKA, s.181; SARI, s.264-265.

¹⁵ SARI, s.264; GÜMÜŞ, s.323.

¹⁶ ZEYTİN, s.139; ÖZTAN, s.470; ŞİPKA, s.181; SARI, s.264; GENÇCAN, Ömer Uğur, Mal Rejimleri Hukuku, 4.Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2017, s.773.

eşin malvarlığına yaptığı maddi katkı gündeme gelir ve yapılan katkı eş tarafından talep edilir.¹⁷ Bu nedenle kanun koyucu mal rejimi sona erdiğinde, tasfiye anında eşlerin zarara uğramaması adına evlilik birliğinde –mal rejimi süresince- yaptıkları katkıları için TMK madde 227 hükmünü getirmiş ve eşlerin evlilik birliğinde yaptıkları katkının talep edilebilmesini olanaklı kılmıştır. Eşler yasal mal rejiminin tasfiyesi anında alacağa ilişkin iki talepte bulunabilirler. Bunlar: katılma alacağı (TMK madde 231) ve değer artış payı alacağıdır. (TMK madde 227)¹⁸

Edinilmiş mallara katılma rejiminin kendine özgü kuralları, kavramları ve özellikleri bulunmaktadır. Bu kavramlardan biri de tezin konusunu oluşturan ‘değer artış payı alacağıdır.’ Önceki medeni kanunumuzda yasal mal rejimi olan mal ayrılığı rejiminde değer artış payı alacağını karşılayan bir alacak bulunmamaktaydı. Ancak ortaya çıkan ihtiyaçlar nedeniyle bu eksiklik fark edilmiş ve bu alacağın kanunda dayanağı olmadığı halde Yargıtay içtihatları ile şekillenen bir kavram haline gelerek eşler tarafından yapılan katkının katkı payı alacağı¹⁹ adı altında diğer eş tarafından talep edilebilmesine olanak sağlanmıştır.²⁰ Yargıtay kararları ile şekillenen bu alacak için önceleri, katkı yapan eş tarafından yapılan katkı ispatlandığı ölçüde tazminata hükmedilmekteydi ve katkı yapan eş katkı tazminatı adı altında alacağa sahip olmaktaydı. Ancak daha sonraları özellikle yeni medeni kanununun yürürlüğe girmesinden sonra TMK m.227’ye benzerlik gösterecek şekilde içtihatlar şekillenmiş ve katkı payı alacağı altında bir alacağa hükmedilmeye başlanmıştır. Aslında bu iki kavram aynı temele dayanmakla birlikte belli başlı hususlarda farklılık göstermektedir. Bunlara ileride ikinci bölümde değinilecektir.

¹⁷ ZEYTİN, s.139 vd.; SARI, s.265; GÜMÜŞ, s.323.

¹⁸ GENÇCAN, s.773.

¹⁹ Bazı yazarlar eMK dönemindeki yapılan katkılara ‘katkı tazminatı’ derken bkz. DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan/GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, 11.Bası, Filiz Kitapevi, İstanbul 2016, s.219; KARAMERCAN, Fatih, Katkı-Değer Artış Payı & Katılma Alacağı Davaları, 3.B., Seçkin Kitabevi, s.441, bazı yazarlar ‘katkı alacağı ya da katkı payı alacağı’ demektedir. Bkz. ÖZDAMAR, Demet/KAYIŞ, Ferhat, Yasal Mal Rejimi Ve Tasfiyesi, 3.Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s.83; KILIÇOĞLU, Ahmet M., Katkı-Katılma Alacağı, (Katkı-Katılma), 5.Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2014, s.5; SARI, s.266; ZEYTİN, s.139; ZEYTİN, Zafer, ‘Yasal Mal Rejiminde Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi’, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:36, Cilt: 10, Bahar-2011, s.301.

²⁰ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219; ÖZTAN, s.470; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.83; GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Teoride Ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri Ve Mal Rejimleri, 1.Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s.324; KARAMERCAN, s.441; SONSUZOĞLU, Elif, Medeni Kanun’da Mal Rejimi Düzenlemeleri ve Vergi Hukukundaki Etkileri, 1.Bası, Legal Yayınevi, İstanbul 2006, s.40; ACAR, Faruk, Aile Hukukumuzda Mal Rejimleri Ve Eşin Yasal Miras Payı, (Eşin Yasal Miras Payı), Seçkin Kitabevi, 1.Bası, Ankara 2007, s.133.

Bu çalışmada değer artış payı alacağı kavramı incelenecek olup, birinci bölümde değer artış payı alacağı kavramı ile hukuki niteliği üzerinde durulacak ve değer artış payı alacağının diğer kavramlarla arasındaki farklılıklar tespit edilecektir. İkinci bölümde ise, değer artış payı alacağını talep edebilme koşulları ve değer artış payı alacağının hesaplanmasına değinilecek üçüncü bölümde ise, değer artış payının katılma alacağı hesabına etkisi ile muacceliyeti ve ifasına ilişkin hususlar değerlendirilerek ulaşılan sonuçlar belirtilecek ve tez tamamlanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI KAVRAMI, HUKUKİ

NİTELİĞİ VE MAL REJİMİNDEN KAYNAKLANAN

DİĞER TALEPLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

§ 1. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

I- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI KAVRAMI

Edinilmiş mallara katılma rejiminde değer artış payı alacağının yasal dayanağını Türk Medeni Kanunu madde 227 oluşturmaktadır.

TMK madde 227'ye göre, *'Eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.*

Böyle bir malın daha önce elden çıkarılmış olması hâlinde hâkim, diğer eşe ödenecek alacağı hakkaniyete uygun olarak belirler.

Eşler, yazılı bir anlaşmayla değer artışından pay almaktan vazgeçebilecekleri gibi, pay oranını da değiştirebilirler' demektedir.

Bu maddeden hareket edilerek değer artış payı alacağı, bir eşin diğer eşin malvarlığı edinmesine, iyileştirmesine ya da korunmasına yönelik katkı yapması ve bu katkı karşılığında hiç ya da uygun bir karşılık almaması sonucunda doğan ve ancak mal rejiminin tasfiyesi ile muaccel hale gelen, eşlerin yazılı anlaşma ile bu haklarından vazgeçebilecekleri veya pay oranını değiştirebilecekleri bir alacak hakkı olarak tanımlanabilir.

Öğretide, TMK m.227'de düzenlenen değer artış payı alacağı için bu yönde tanımlamalar yapılmıştır. Örneğin, Şipka değer artış payı alacağını, 'Yasal mal rejimi

içinde yaşayan eşlerin, evlilik devam ettiği süre içinde çeşitli hukuki ilişkilerden dolayı birbirlerinin malına yapmış oldukları katkıların, mal rejiminin sona ermesine bağlı olarak talep edebilme hakkı' olarak tanımlamaktadır. Zeytin ise, 'Katkıda bulunan eşin yaptığı katkı miktarı ve bu katkı dolayısıyla hak sahibi olduğu değer artış hissesi' olarak tanımlamaktadır. Sonuçta yapılan tanımlamalarda ortak yönün, bir eşin, diğer eşin malvarlığı unsurlarına yönelik yaptığı, karşılığında vazgeçmediği katkı için talep edebileceği bir alacak hakkı olduğu görülmektedir.

II- HUKUKİ NİTELİĞİ VE ÖZELLİKLERİ

Değer artış payı alacağı aynı bir hak değil, nispi nitelikte bir alacak hakkıdır.²¹ Öğretide bu alacak hakkının temelini Borçlar Kanunundaki sebepsiz zenginleşme hükümlerinin oluşturduğu ifade edilmektedir.²² Bilindiği gibi sebepsiz zenginleşme, bir kimsenin başkasının malvarlığından haklı bir sebep olmaksızın istifade ederek kendi malvarlığını arttırmasıdır. Burada da eşler evlilik birliği süresince, karşılığında vazgeçme söz konusu olmaksızın diğer eşin malvarlığına katkı yapacak; ancak yapılan bu katkı o an için evlilik birliği içinde istenemeyecektir. Eğer eşlere bu hak tanınmamış olsaydı, katkı yapılan eş malvarlığını katkı yapan eşin malvarlığından yararlanarak haklı bir sebep olmadan arttıracak idi. Bu nedenle kanun koyucu buna cevaz vermemek için bu durumu özel olarak düzenlemiştir.

Öğretide çoğunlukla, değer artış payı alacağının hukuki niteliğinin aile hukuku sözleşmesi olduğu belirtilmektedir.²³ Ancak burada aile hukuku sözleşmesinden kaynaklanan bir alacak hakkı olduğunu söylemek daha yerinde olacaktır. Nedeni ise, değer artış payı alacağının bir sözleşme olamayacağı aşikârdır. Bu alacak ancak sözleşmeden doğan bir alacak hakkı olabilir. Bu nedenle değer artış payı alacağı, aile hukuku sözleşmesinden kaynaklanan bir alacak hakkıdır diyebiliriz.

Kanunda değer artış payı alacağının haczedilebilir, rehnedilebilir ya da temlik edilebilir olup olmadığına ilişkin hüküm bulunmamaktadır. Bilindiği gibi değer artış payı alacağı, mal rejimi sona erene kadar eşler açısından beklenen bir hak

²¹ ŞIPKA, s.162; ZEYTİN, s.234; GÜMÜŞ, s.324; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.9; GENÇCAN, s.774; ACAR, s.323; KILIÇOĞLU, Ahmet M., 'Eşlerin Birbirinden Alacakları', Prof. Dr. Ali Naim İnan'a Armağan, Seçkin Kitabevi, Ankara 2009, s.403; HAYRAN, Burhan H., Mal Rejimleri Şerhi, Adil Yayınevi, 1.Bası, Ankara 2004, s.226; ÖZTAN, s.470 vd.; DEMİR, Mehmet, 'Türk Medeni Kanununa Göre Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Değer Artış Payı Ve Denkleştirme Alacağı', Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S.61, 2005, s.297; ZEYTİN, Zafer, 'Artık Değere Katılma Ve Değer Artış Payı Alacağında Zamanaşımı', (Zamanaşımı), (www.jurix.com.tr), s.2.

²² ZEYTİN, s.234 vd.

²³ ŞIPKA, s.184; ÖZTAN, s.470; ZEYTİN, s.139 vd.

niteliğindedir.²⁴ Yani, evlilik birliği sona ermeden değer artış payı alacağı talep edilememekte ve böyle bir alacak hakkının olup olmayacağı bilinmemektedir. Bu nedenle mal rejimi sona ermeden değer artış payı alacağı üçüncü kişiye temlik edilemeyeceği gibi hacze konu olamayacak, iflas masasına aktif bir değer olarak dâhil edilmeyecek ve rehin olarak da verilemeyecektir.²⁵ Hatta eş acil paraya ihtiyaç duysa dahi mal rejimi sona ermeden ve tasfiye gerçekleşmeden artık değer alacağının ifa edilmesini talep edemeyecektir.²⁶ Öte yandan mal ortaklığı rejiminde öngörüldüğünün aksine edinilmiş mallara katılma rejiminde borçlu eşin alacaklısına mal rejimini sona erdirerek tasfiyeyi isteme olanağı da tanınmamıştır.²⁷ Bu nedenle mal rejimi sona ermeden değer artış payı alacağı beklenen hak niteliğinde olduğundan ve bu yönde bir alacak hakkı mevcut olmadığından bu alacak üzerinde tasarruf edilemeyecektir.²⁸ Değer artış payı alacağının doğumu ile birlikte artık bu alacak temlik edilebileceği gibi, rehnedilebilecek ve alacaklılar tarafından haczedilebilecektir.²⁹

Ş 2. DİĞER MAL REJİMLERİNDE EŞİN KATKISINA YÖNELİK DÜZENLEMELER

I- MAL AYRILIĞINDA EŞİN KATKISI

Mal ayrılığı rejimi, eski Medeni Kanunumuzda yasal mal rejimi idi. Ancak 01.01.2002 tarihinde Medeni Kanunumuzun değişmesiyle yasal mal rejimi edinilmiş mallara katılma rejimi olmuştur. Aslında mal ayrılığı rejimi hala daha önem arz etmektedir. Nedenlerden biri ise, 2002 tarihinden önce evlenmiş olup da 2002 tarihinden sonra evlilik birliği sona eren eşler, 2002 tarihine kadar mal ayrılığı rejimine tabi olduklarından mal ayrılığı rejimine ilişkin hükümler uygulanacaktır. Diğer bir neden ise, kanunumuzda mal ayrılığı rejimi seçimlik mal rejimi olarak hala daha bulunmaktadır ve bu mal rejimini seçen eşlere mal ayrılığı rejimine ilişkin hükümler uygulanacaktır.

²⁴ ACABEY, s.493; ŞIPKA, s.161; GÜMÜŞ, s.380; SARI, s.102; ZEYTİN, Zafer, 'Edinilmiş Mallara Katılma Rejimindeki Artık Değere Katılma Alacağı (Veya Değer Artış Payı Alacağı) Haczedilebilir mi?' (Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir mi?), (www.jurix.com.tr), s.8.

²⁵ GÜMÜŞ, s.380; ZEYTİN, (Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir mi?), s.3.

²⁶ ZEYTİN, (Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir mi?), s.3.

²⁷ ZEYTİN, Zafer, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değere Katılma Alacağı (Veya Değer Artış Payı) Haczedilebilir mi?, (Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir mi?), Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Yarg.2, S.8, Nisan 2007, s.15; GÜMÜŞ, s.380.

²⁸ GÜMÜŞ, s.380; ACABEY, s.493; ZEYTİN, (Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir mi?), s.3.

²⁹ GÜMÜŞ, s.380.

Mal ayrılığı rejiminde, eşlerin malvarlıkları birbirinden tamamen bağımsızdır.³⁰ Eşler malvarlıkları açısından sanki hiç evlenmemiş gibi, birbirinden tamamen bağımsız, ayrı olarak nitelendirilir.³¹ Evlilik birliğinin kurulmasından sonra eşlerin her ne suretle olursa olsun edindiği mallar, edinen kişiye ait olacaktır. Böylece her iki eşin evlilik birliği içinde kendisine ait bir malvarlığı söz konusudur.

Mal ayrılığı rejiminde edinilmiş mallara katılma rejiminde olduğu gibi değer artış payı alacağı açıkça yasal düzenlemeye konu olmamıştır. Daha önce de belirttiğim gibi mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu dönem içinde eşler malvarlıklarına katkı sağlamış olabilirler. Bu katkı, katkı payı alacağı adı altında Yargıtay kararları ile şekillenmiştir. Yargıtay burada eşlerin birbirlerinin malvarlığına bağışlama kastı olmaksızın yaptıkları katkının karşılığında, eş lehine parasal niteliği haiz bir alacak hakkı doğduğunu kabul etmektedir.³² Yargıtay, yapılan katkının iadesini eşler arasındaki akdi ilişkiye dayandırmakta ve bunun iade anındaki duruma göre belirleneceğini kabul etmektedir.³³ Bu nedenle yasal mal rejiminin mal ayrılığı rejimi olduğu dönemde açılacak katkı payı alacağı davasında Yargıtay kıstasları dikkate alınarak hesaplama yapılacaktır. Bunun dışında kanunda herhangi bir özel düzenleme bulunmamaktadır.

Öğretide, 4721 sayılı kanunun yürürlükte olduğu dönemde eşler arasında mal ayrılığı rejimi geçerli ise, eşler arasında yapılan katkıya ilişkin taleplerin TMK madde 227'ye göre değer artış payı alacağı hükümlerinin kıyasen uygulanması gerektiği, sadece mal ayrılığı rejimi olduğu için Yargıtay'ın belirlediği kıstasların dikkate alınarak hesaplama yapılmaması gerektiği savunulmaktadır.³⁴ Öğretide baskın olan bu görüşe katılmak mümkündür. Nedeni ise, mal ayrılığı rejiminde malvarlığına yapılan katkıya yönelik artışın sonucunda elde edilecek alacağın nasıl hesaplanacağı ve koşulları belirtilmemiş olup, bu alacak içtihatlarla geliştirilmiş idi. Ancak 4721 sayılı kanun ile bu katkı nedeni ile talep edilebilecek alacak düzenlenmiştir. Burada amaç eşin korunması olduğundan ve mal ayrılığı rejiminde bu alacağına ilişkin hüküm bulunmadığından, eş lehine kıyas yöntemi ile madde 227'nin uygulanması yerinde olacak ve katkı yapan eş korunacaktır. Eşler arasında sadece mal ayrılığı rejimi geçerli diye içtihatlarla benimsenen kriterler dikkate

³⁰ ÖZTAN, s.559; ACAR, s.393; GÜMÜŞ, s.424; ACABEY, (Değerlendirme), s.782.

³¹ ACABEY, (Değerlendirme), s. 782; ACAR, s.393; ÖZTAN, s.559.

³² GÜMÜŞ, s.427; ÖZTAN, s.562.

³³ ÖZTAN, s.562; GÜMÜŞ, s.427.

³⁴ GÜMÜŞ, s.427; ÖZTAN, s.562.

alınarak hesaplama yapılması kanun koyucunun amacına aykırılık teşkil edeceği gibi hakkaniyet ile de bağdaşmamaktadır.

II- PAYLAŞMALI MAL AYRILIĞINDA EŞİN KATKISI (KATKIDAN DOĞAN HAK) (TMK m.249)

Paylaşmalı mal ayrılığı rejiminin temelini mal ayrılığı rejimi oluşturmakla beraber edinilmiş mallara katılma rejimi adeta içine adapte edilmiştir.³⁵ Burada kadının malları ve kocanın malları olmak üzere iki mal grubu bulunmaktadır. Bununla birlikte paylaşıma tabi mallar da bulunmakta ve buna paylaşırma konusu mallar denilmektedir. Bu mal rejimine göre her eş kendisine ait malı yönetebilir ve tasarruf edebilir. Aynı zamanda her eş kendi malına ait borçlardan da kendisi sorumludur.

Bu mal rejiminde de TMK madde 227'yi karşılayan bir hüküm bulunmaktadır. Bu hüküm TMK madde 249'da 'katkıdan doğan hak' başlığı altında düzenlenmiştir. Madde hükmüne göre, *'Eşlerden biri diğerine ait olup, paylaşırma dışı kalan bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa; mal rejiminin sona ermesi hâlinde, katkısı oranında hakkaniyete uygun bir bedel ödenmesini isteyebilir.*

Aynı istem, paylaşırma dışı kalan malın yerine geçen değerler için de geçerlidir' demektedir.

Paylaşmalı mal rejimindeki bu hüküm edinilmiş mallara katılma rejimindeki değer artış payı alacağını tam karşılamamakta, bazı farklılıkları bulunmaktadır. Öncelikle paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde paylaşım dışı kalan bir malvarlığı unsuruna yapılan katkı nedeni ile bedel ödenecektir. Ayrıca kanun maddesinde katkı yapan eşin katkısı oranında hakkaniyete uygun bir bedel alacağını belirtmiştir. Peki, katkı yapılan malvarlığında değer artışı değil de değer azalması söz konusu ise bu durumda ne olacaktır? Burada değer artış payı alacağındaki gibi nominal değer garantisi söz konusu değildir. Katkı yapılan malvarlığında değer azalması söz konusu olursa katkı yapan eşe katkısı oranında ödeme yapılacağından değer azalmasına katkı yapan eş katlanacaktır. Değer artış payı alacağı, paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde 'katkıdan doğan hak' adını almaktadır. Aslında her iki kavramında temelinde aynı

---

³⁵ ACAR, s.398.

düşünce yatmakta, özü itibariyle birbirine benzemektedir. Ancak paylaşmalı mal ayrılığında miktar, oran ve hesaplama farklılık göstermektedir. Yani aslında her iki hüküm değişik ifadeler ve bazı farklılıklar ile tekrarlanmaktadır.³⁶

III- MAL ORTAKLIĞINDA EŞİN KATKISI (TMK m.274)

Seçimlik mal rejimlerinden olan mal ortaklığı rejiminde, genel mal ortaklığı ve sınırlı mal ortaklığı olmak üzere iki mal ortaklığı çeşidi bulunmaktadır. Sınırlı mal ortaklığı ise kendi içinde edinilmiş mallarda ortaklık ve diğer mal ortaklıkları şeklinde iki alt gruba ayrılmaktadır.³⁷ Burada eşler, ortaklık mallarına mal rejiminin kurulmasıyla kendiliğinden elbirliği ile malik olurlar.³⁸ Eşler ortak mallara, bir bütün olarak sahip olurlar ve eşler arasında tam bir bütünlük söz konusudur.³⁹ Hiçbir eş, evlilik birliği devam ederken ortaklık payı üzerinde tek başına tasarruf hakkına sahip değildir. (TMK m.257)

Mal ortaklığı rejimine tabi olan eşler arasında da, evlilik birliği içinde bir eş diğer eşin malına katkı sağlamış olabilir. Bu husus TMK madde 274'te belirtilmiştir. Maddeye göre, *'Bir eşin kişisel malı veya ortaklık malıyla bir başka mal kesimine giren malvarlığı değerinin edinilmesi, iyileştirilmesi veya korunmasına katkıda bulunulmuşsa, edinilmiş mallara katılma rejiminde değer artış payına ilişkin hükümler uygulanır'* demektedir.

Yani bu mal rejiminde de eğer bir eş, kişisel malından ya da ortaklık malından başka mal kesimine giren malvarlığının edinilmesi, iyileştirilmesi ya da korunmasına katkı sağlarsa bu durumda TMK madde 227 hükümlerinin uygulama alanı bulacağı belirtilmiştir. Bu maddede hak kazanılacak alacağın nasıl hesaplanacağına ilişkin yöntem ifade edilmemiş olup, edinilmiş mallara katılma rejimine ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirtilerek TMK madde 227'ye atıf yapmıştır.

³⁶ KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.7.

³⁷ ACABEY, M.Beşir, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi, (Yasal Mal Rejimi), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, 1.Bası, İzmir 1998, s.28; ACAR, s.428; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.245; ÖZTAN, s.550; GÜMÜŞ, s.436; ACABEY, (Değerlendirme), s.781.

³⁸ CEYLAN, s.1044; ÖZTAN, s.550; ACABEY, (Yasal Mal Rejimi), s.28.

³⁹ ÖZTAN, s.550.

§ 3. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI İLE KATILMA ALACAĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

Bilindiği üzere mal rejiminin tasfiyesinin amacı, eşlerin birbirlerinden katılma alacağı hakkı olup olmadığının belirlenmesidir. Katılma alacağı ise TMK madde 236'da düzenlenmiş ve eşlerin tasfiye sonucu elde ettikleri artık değer yarısı üzerinde kanundan kaynaklanan bir alacak hakkı olduğunu hüküm altına alınmıştır.

Artık değer, TMK madde 231'de tanımlanmıştır. Maddeye göre, '*Artık değer, eklenmeden ve denkleştirmeden elde edilen miktarlar da dâhil olmak üzere her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan miktardır*' demektir.

Böylelikle aslında madde tasfiyenin nasıl yapılacağına ilişkin yöntemi de belirtmiş olmakta ve öncelikle edinilmiş malların tespit edilmesi gerektiğini, daha sonra eklenecek değerler (aktifler) ve çıkarılacak değerlerin (pasifler) bulunması ve her iki değer birbirinden çıkarılması sonucu ortaya çıkan miktarı ifade etmektedir. Eklenecek değerler (aktifler); tasfiye sırasındaki mevcut edinilmiş mallar ile TMK madde 229 gereği tasfiyeye eklenecek edinilmiş mal değerleri ve kişisel mala giden edinilmiş malın karşılığından oluşmaktadır. Çıkarılacak değerler ise (pasifler); diğer eşe ödenmesi gereken değer artış payı alacağı ile edinilmiş malların borçlarını ve edinilmiş mala giden kişisel malın karşılığından oluşmaktadır. Bu iki değer birbirinden çıkarıldığında elde edilen tutar artık değeri oluşturmaktadır.

Katılma alacağı ise, artık değer yarısıdır. Artık değer bulunduktan sonra TMK madde 226 gereği bu artık değer yarısı üzerinde eşlerin katılma alacağı hakkı bulunmaktadır. TMK madde 236'ya göre, '*Her eş veya mirasçısı, diğer eşe ait artık değer yarısı üzerinde hak sahibi olurlar. Alacaklar takas edilir*' demektir. Bu oran emredici nitelikte olmayıp, taraflar mal rejimi sözleşmesi ile oranı değiştirebilme hakkına sahiptirler.

Değer artış payı alacağı ile katılma alacağı arasındaki farklar;

- Değer artış payı alacağının nedeni, bir eşin diğer eşin malvarlığına yönelik yaptığı katkının karşılığında hiç ya da uygun bir karşılık alamaması sonucunda mal rejiminin tasfiyesinde yaptığı katkıya yönelik alınan karşılıktır. Katılma alacağının nedeni ise,

eşlerin malvarlıklarına yönelik bir katkısı olmasa dahi aralarında geçerli olan edinilmiş mallara katılma rejiminin varlığıdır.

- Değer artış payı alacağı, eşin yaptığı katkının oranına göre bir alacak hakkı verirken, katılma alacağında taraflar oranı değiştirmemişler ise artık değerın yarısı üzerinde alacak hakkına sahip olurlar.

- Katılma alacağında eşler arasındaki edinilmiş mallara katılma rejimi yürürlüğe girdikten sonra edinilen tüm malvarlığında etkili olmakta ve bu alacak hakkına sahip olmak için herhangi bir şekilde diğer eşin malvarlığına katkı yapmaya gerek bulunmamaktadır. Ancak değer artış payı alacağında eş, diğer eşin malvarlığına yönelik bir katkı yapmalıdır.

- Katılma alacağında evlilik birliği zina veya hayata kast nedeniyle son buluyorsa bu durumda hâkim kusurlu olan eşin artık değerindeki payını azaltabileceği gibi ortadan da kaldırabilmektedir. Ancak değer artış payı alacağında böyle bir durum söz konusu değildir. Çünkü burada eşlerin evlilik birliğinde sağladığı katkının karşılığı alınmakta, yani eşler arasında bir nevi alacak-borç ilişkisi bulunmaktadır. Burada eşin zina yapması ya da hayatına kast etmesi bu alacak hakkını almasını engelleyemez.

- Katılma alacağında eşin malvarlığı katılma alacağını karşılayamıyorsa bu durumda eğer edinilmiş mal grubunda olması gerekirken karşılıksız kazandırmadan yaralanan bir üçüncü kişi varsa eksik kalan alacak üçüncü kişiden talep edilebilirken, değer artış payı alacağında böyle bir durum söz konusu olmamakta, eksik kalan kısım için üçüncü kişi sorumlu tutulamamaktadır.

- Değer artış payı alacağında, eşin diğer eşin malvarlığına yönelik yaptığı katkının kanıtlanması gerektiği halde, katılma alacağında taraflardan birinin diğerine ait bir mala katkıda bulunduğunu kanıtlama külfeti altında bulunmamakta, eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğunun kanıtlanması yeterli görülmektedir.⁴⁰

---

⁴⁰ ŞİMŞEK, Mustafa, ‘ *Uygulamada Mal Rejimi Davaları* ’, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2012 Mart, s.392.

§ 4. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI İLE KATKI PAYI ALACAĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

I- KATKI PAYI ALACAĞI KAVRAMI

Bir eşin yasal mal rejimi süresince diğer eşin malvarlığına yaptığı katkı nedeni ile sahip olduğu alacak hakkı Türk Medeni Kanunumuzda değer artış payı alacağı olarak nitelendirilmiştir. Yasal mal rejiminin mal ayrılığı rejimi olduğu dönemde eş, diğer eşin malvarlığına katkı yapmakta; ancak evlilik birliği sona erdiğinde, tarafların evlilik birliği içinde yaptıkları katkının karşılığını alacağı bir alacak hakkı yasada düzenlenmemiş idi. Bu sebeple mal ayrılığı rejimi yürürlükteyken yapılan katkılara ilişkin olarak sahip olunacak alacak hakkı yargı kararları ile şekillenmiş ve bu alacak hakkı katkı tazminatı, katkı payı alacağı ya da katkı alacağı olarak adlandırılmıştır.⁴¹ Önceleri eş tarafından yapılan katkı ispat edildiği ölçüde tazminata hükmedilirken, daha sonraları TMK m.227'nin yürürlüğe girmesi ile yargı içtihatları da maddeye benzerlik gösterecek şekilde şekillenmiştir.

II- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI İLE KATKI PAYI ALACAĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

Eşlerin evlilik birliği içinde yaptıkları katkılar hangi dönemde yapılmış ise o döneme ilişkin kurallar uygulanacaktır. Yani, katkı mal ayrılığı rejimi yürürlükteyken yapılmış ise yargı kararları ile şekillenen katkı payı alacağı adı altında açılacak dava ile katkı yapılan malda ortaya çıkan değer artışı için eş, katkısı oranında alacak hakkına sahip olacak ve bu alacak o katkının dava tarihindeki değerine göre hesaplanacaktır.⁴² Eğer katkı edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu dönemde yapılmış ise değer artış payı alacağı davası açılarak TMK madde 227 hükümlerine göre hesaplama yapılacaktır. Eski Medeni Kanun döneminde yapılan katkılar, 4721 sayılı kanun yürürlükteyken talep edilse dahi değer artış payı adını alamayacağı gibi, TMK madde 227 hükmünde belirtilen şart ve koşulları taşıması da gerekmez.⁴³

⁴¹KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.5; ZEYTİN, s.139; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.83; ÖZTAN, s.470; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219.

⁴² GENÇCAN, s.888; KARAMERCAN, s.542; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.83; ŞİMŞEK, s.391.

⁴³ ZEYTİN'e göre, eşin eMK döneminde yaptığı katkı nedeniyle talep edeceği alacak eğer TMK'nun yürürlüğe girdiği tarihten sonra talep ediliyorsa ve mal rejiminin sona erdiği tarihte katkıda bulunduğu malvarlığı eşin malvarlığında bulunuyorsa TMK m.227'de düzenlenen değer artış payı alacağı olduğunu, değer artış payı alacağı hesabı yapılırken, eşin eMK döneminde yaptığı katkı nedeniyle

İki alacak arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bunlar; katkı payı alacağı davasında hesaplama yapılırken, mala yapılan katkı oranı ile malın ‘dava tarihindeki’ sürüm değeri çarpılarak hesaplanır. Ancak değer artış payı alacağı hesaplanırken, mala yapılan katkı oranı ile malın ‘tasfiye tarihindeki’ sürüm değeri çarpılarak hesaplama yapılmaktadır.⁴⁴ Yani katkı payı alacağı davasında dava tarihindeki değer esas alınırken, değer artış payı alacağı davasında tasfiye tarihindeki değer esas alınmaktadır.⁴⁵ Yargıtay 8.HD. 13.10.2009 T., 2009/3122 E., 2009/4784 K., sayılı kararında özetle şöyle demektedir: ‘ ..... *Taraflar birbirleriyle olan ilk evliliklerini 1986 ila 1988 yılları arasında yaptıktan sonra boşanmışlar; ikinci kez 11.07.1996 tarihinde yeniden evlenmişler, 08.06.2004 tarihinde açılan boşanma davasının kabulüne ilişkin hükmün 23.12.2005 tarihinde kesinleşmesiyle tekrar boşanmışlardır. Başka mal rejimi seçilmediğinden taraflar arasında 01.01.2002 tarihine kadar mal ayrılığı, bu tarihten mal rejiminin sona erdiği boşanma davasının açıldığı tarihe kadar edinilmiş mallara katılma rejimi geçerlidir. Dava konusu ev eşler arasında mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu dönemde satın alınmış ve davalı kadın adına tescil edildiğinden uyumsuzluk Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerine göre çözüme kavuşturulacaktır. Buna göre her dava açıldığı tarihteki koşullara göre ele alınarak değerlendirilmelidir. Bu açıklamalara göre, hüküm altın alınan evin **dava tarihindeki değerinin esas alınması gerekirken edinme tarihi itibari ile henüz yürürlüğe girmeyen 4721 sayılı kanunun 227/1 Ve 235/1 maddeleri hükmü uyarınca tasfiye tarihindeki değerinin esas alınması doğru değildir....**’⁴⁶*

Değer artış payı alacağına nominal değer garantisi vardır. Yani, katkıda bulunan eş tasfiye sonunda katkı yaptığı malvarlığında bir değer kaybı söz konusu olursa başlangıçta ortaya koyduğu katkının parasal değerini geri alabilmektedir. Ancak katkı payı alacağına nominal değer garantisi söz konusu değildir.⁴⁷

---

sahip olacağı katılma alacağının 31.12.2001 tarihi itibariyle hesaplanması gerektiği, bulunan bu değer için değer artış payı hesabındaki mala yapılan başlangıçtaki katkıyı ifade ettiğini ve katkı oranının bulunarak değer artış payı alacağının hesaplanması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.300-316. Aynı zamanda bu konuda Yargıtay’ın isabetsiz kararları da bulunmaktadır.

⁴⁴ Hesaplama yöntemi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. 1.Bölüm § 3. C Bendi.

⁴⁵ ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.83; ÖZÜĞÜR, s.55; GENÇCAN, s.888; UĞUR, Ahmet, ‘ *Mal Ayrılığı Ve Edinilmiş Mallara Katılma Rejimlerinde, Katkı Ve Katılım Alacağı Hesabı*’, İstanbul Barosu Dergisi, Sayı:1, Cilt: 89, 2015, s.54; ŞİMŞEK, s.391.

⁴⁶ GENÇCAN, s.890. Aynı yönde karar için bkz., Yargıtay 8.HD. 01.06.2009 T., 2009/1338 E., 2009/2758 K., (GENÇCAN, s.890)

⁴⁷ ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.310-311; ŞİMŞEK, s.391.

Katkı payı alacağı davalarında dava tarihinden itibaren faiz işletilmekte iken, değer artış payı alacağında karar tarihinden itibaren faiz işletilmektedir.⁴⁸ Yargıtay 8.HD., 22.06.2015 T., 2014/5903 E., 2015/13689 K., sayılı kararında özetle, ‘ ....taşınmazın dava tarihindeki rayiç değerinin bu oranın çarpımı ile katkı payı alacağı miktarının hesaplanması yoluna gidilmesi; davacının alacağa faiz uygulanması talebi bulunduğu takdirde de yasal faizin dava tarihinden başlatılacağına gözetilmesi şeklinde olmalıdır. Mahkemece katkı payı alacağına hükmedilmişse de yukarıda açıklanan şekilde bir inceleme yapılmadan karar verilmiştir. Bu nedenle mahkemece açıklanan yönde araştırma ve inceleme yapılarak gerçekleştirilecek sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi, usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir’ demektedir.⁴⁹

III- KATKI PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI

01.01.2002 tarihinden önce eş tarafından diğer eşin malvarlığına yapılan katkılarda hesaplama yöntemi değer artış payı alacağına hesaplanmasından farklılık göstermektedir. Burada eş katkı yaptığı malvarlığında ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olacak ve bu alacak, katkı yapılan malvarlığının dava tarihindeki sürüm değerine göre hesaplanacaktır.⁵⁰ 01.01.2002 tarihinden önce yapılan katkılar için katkı payı alacağı hesaplanırken takip edilecek sıralama şöyledir⁵¹:

- Eşin malvarlığına yaptığı katkı bulunur.
- Katkı yapılan malvarlığının katkı tarihindeki değeri belirlenir.
- Erkek eşin bakım yükümlülüğü dikkate alınır.
- Katkı miktarı belirlenemezse hâkim, takdir yetkisini kullanır.

⁴⁸ KARAMERCAN, s.547. Yarg. 8. HD. 30.10.2014 T., 2014/11407 E., 2014/19505 K. Sayılı kararında özetle, ‘ .....dava; katılma alacağı istemine ilişkin olup TMK’nun 239/2. Maddesi uyarınca bu tür davalarda, faizin karar tarihinden başlatılması gerekirken, alacağa kısmi olarak dava ve ıslah tarihinden itibaren faize hükmedilmesi doğru değildir.’ Demektedir. (KARAMERCAN, s.564)

⁴⁹ KARAMERCAN, s.547. Aynı yönde karar için bkz. Yarg. 8.HD. 27.01.2015 T., 2014/21908 E., 2015/1692 K. (KARAMERCAN, s.548)

⁵⁰ GENÇCAN, s.888; KARAMERCAN, s.543.

⁵¹ GENÇCAN, s.892.

- Yapılan katkının değeri ile katkı yapılan malvarlığının katkı tarihindeki değeri oranlanarak katkı oranı bulunur.
- Katkı oranı ile katkı yapılan malvarlığının dava tarihindeki sürüm değeri çarpılarak katkı payı alacağı bulunur.

Katkı payı alacağı hesaplanırken öncelikle, katkı yapan eşin katkı yaptığı miktar belirlenecektir. Burada davacı eşin yaptığı katkının nasıl ve ne şekilde olduğu, miktarı, tanık dâhil her türlü delille kanıtlanabilir.⁵² Daha sonra katkı yapılan malvarlığının katkı tarihindeki değeri bulunacaktır.⁵³ Yargıtay tarafından katkı oranı hesaplanırken değerlendirilen diğer bir önemli husus da, dava konusu katkı 2002 öncesinde yapıldığından ve o tarihte 743 sayılı Türk Kanun-u Medenisi yürürlükte olduğundan kanununun 152.madde hükmüne göre eş ve çocuklara bakım borcu erkektedir. Burada erkek eşin bakım yükümlülüğü dikkate alınarak yapabileceği katkı, oran olarak tespit edilecek ve belirlenecek bu orana göre eşin katkı oranı bulunacaktır.⁵⁴ Yargıtay 8.HD'nin 19.01.2010 T., 2009/5183 E., 2010/120 K., sayılı kararında, '*...Mahkemece yapılacak iş, temyiz edenin kazanılmış hakları ve davalı H.'in babası D. S.'in katkısı da göz önünde bulundurularak evlenme tarihinden taşınmazın edinildiği tarihe kadar olan zaman dilimindeki eşlerin çalışmalarına ve gelirlerine ilişkin belgeleri dosya arasına getirtip gerekirse bunların Türkçe tercümelerini yaptırmak suretiyle bu süre içindeki **toplam gelirlerini belirlemek, bu***

⁵² ŞİMŞEK, s.s.390.

⁵³ Yarg.2HD, 03.03.1999 T., 1999/14301 E., 1999/1755 K. Sayılı kararında özetle, '*... Ziyetlerin taşınmazda yarattığı katkı konusunda davacının temyizi bulunmadığından kazanılmış haklar gözetilerek davacının 1989 yılında ev alımına 6.000.000 TL, 1991 yılında araba alımına da 4.000.000 TL ayrıca katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Olayları açıklamak taraflara, hukuki nitelendirme hâkime aittir.(HUMY. M.76) O halde mahkemece yapılacak iş, **evin 1989 yılında alım değeri ile arabanın 1991 yılındaki alım değerinin tespit edilmesi** ve eve 6 milyon lira arabaya 4 milyon lira katkı oranı belirlemek...*' şeklinde hüküm tesis etmiştir. (GENÇCAN, s.893 d.n.1361.)

⁵⁴ Y.8HD, 30.06.2009 T., 2009/2039 E., 2009/3521 K., sayılı kararında özetle, '*... hukukçu bilirkişi tarafından düzenlenen raporda; edinme tarihine kadar tarafların gelirleri hesap edilmiş, buna göre toplam gelirin %43'ünün davacıya, %57'sinin davalıya ait olduğu belirtildikten sonra erkek TMK'nun 152.maddesine göre, evin geçiminin davalı kocaya ait olduğunun göz önünde bulundurulması durumunda davacı kadının katkı payının %71, davalı kocanın katkı payının %29 olacağı belirtilmiştir. Davalı koca, TMK'nun 190. Maddesine göre, davacıdan uygun oranda aile giderlerine katılmasını istediğini ileri sürmediği gibi bunu kanıtlamadığından aynı kanununun 152.maddesi göz önünde bulundurularak davacının %71 oranında katkısının bulunduğu kabulü ile...*' diyerek hüküm tesis etmiştir. (GENÇCAN, s.899.) Yarg. 2HD, 13.06.2007 T., 2007/16503 E., 2007/9962 K., sayılı kararında özetle, '*... Toplanan delillerden, davacının, davalıya ait arsa üzerine inşa edilen evin yapımına katkıda bulunduğu gerçekleşmiştir. Davacının Türk Kanunu Medenisininin 152. Maddesinden kaynaklanan eşin ve çocukların iâşe yükümlülüğü de gözetilerek, gelirinden sağlayabileceği katkının, gerektiğinde bilirkişiden bu konuda görüş de alınmak suretiyle oran olarak tespiti, belirlenen bu orana göre davacının katkısı oranında alacağının malın tasfiye sırasındaki değeri esas alınarak hesaplanması istek de gözetilerek hâsil olacak sonuç uyarınca karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile hüküm tesisi doğru görülmemiştir.*' Demektedir. (GENÇCAN, s.897.)

gelirlerden her birinin kişisel giderleri ile davalı kocanın 743 sayılı TKM'nın 152. maddesi uyarınca aileyi geçindirme yükümlülüğü uyarınca yapması gereken harcamalar çıktıktan sonra yapabilecekleri tasarruf miktarını bulmak, bundan sonra toplam tasarruf miktarı karşısında eşlerin her birinin tasarruf oranını tespit edip bulunan bu oranı taşınmazın dava tarihindeki değeri ile çarparak her bir eşin katkı payı alacak miktarını saptamaktır. Dairemizin kararlılık kazanmış bu uygulaması ve kanun hükümleri göz ardı edilerek mahkemece eksik araştırmaya dayanılarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru bulunmamıştır.' demektedir.⁵⁵ Bu nedenle katkı oranı belirlenirken Yargıtay'ında kararında açıkça belirttiği hususlar göz önüne alınarak hesaplama yapılmaktadır.⁵⁶ Daha sonra, yapılan katkının değeri ile katkı yapılan malvarlığının katkı tarihindeki değeri oranlanarak katkı oranı bulunur. Yani;

Katkı Oranı = Katkı Miktarı/Katkı Yapılan Malvarlığının Katkı Tarihindeki Değeri

Bir diğer önemli husus ise, yapılan katkı neticesinde malvarlığında ortaya çıkan değer artışında katkı yapan eşin katkı miktarı bilimsel olarak kanıtlanamıyorsa yani, dosya kapsamından katkı miktarının tespiti yeterli olmadığı anlaşılıyorsa bu durumda hâkim takdir hakkını kullanarak hukuka ve hakkaniyete uygun bir katkı miktarı belirlemektedir.⁵⁷

⁵⁵ www.sinerjimevzuat.com.tr.

⁵⁶ ŞİMŞEK, s.390; GENÇCAN, s.893. Yarg.8.HD., 10.03.2015 T., 2014/18846 E., 2015/5629 K. Sayılı kararında özetle, '.... Dava, taşınmaz yönünden 743 sayılı eMK'nun 170.maddesi uyarınca katkı payı alacağı, araç yönünden ise TMK'nın 202 vd.maddeleri uyarınca katılma alacağı isteğine ilişkindir. **Katkı payı alacağı davasında, 743 sayılı TKM'sinin 152.maddesine göre davalı kocanın evi geçindirme yükümlülüğü de göz önünde bulundurularak davacı kadının o tarihteki katkı oranının belirlenmesi, bulunacak bu oranın uyumsuzluk konusu taşınmazın dava tarihindeki değeri ile çarpılarak davacının katkı payı alacağıının tespit edilmesi gerekir'** demektedir. (KARAMERCAN, s.543.)

⁵⁷ Y8HD, 16.03.2016 T., 2014/26277 E., 2016/4764 E., sayılı kararında özetle, '..... Mahkemece, dinlenen davacı tanıkları beyanlarının soyut ve çelişkili olduğu, davacının arsa ve bina inşaatına çalışarak katkısını somut delillerle ispatlayamadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiş ise de gerekçe dosya kapsamına uygun değildir. Dosya kapsamında davalı tarafın terzilik yaptığı sabit olup; uyumsuzluk davacının davalı eşin yanında birlikte terzilik işinde çalışıp çalışmadığına ilişkindir. Bu konuyla ilgili olarak aynı zamanda davalının kardeşi ve yengesi olan bir kısım davacı tanıklarının beyanlarında da doğrulandığı, buradan hareketle arsa ve binanın edinilmesinde davacının da çalışması ile katkısının olduğunun kabulü gerekmektedir. Ne var ki; dosya kapsamında eşin taşınmazın edinilmesindeki bu **katkının oranını tespiti yeterli veri de olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda mahkemece yapılması gereken iş, TMK m.4 ve TBK m.50 uyarınca, hukuk ve hakkaniyete uygun bir katkı oranının takdir edilmesi, talep miktarı da gözetilerek bu oranın taşınmazın arsa ve bina da dâhil dava tarihi itibarıyla tespit edilecek toplam değeri ile çarpımı sonucu bulunacak miktara hükmetmekten ibarettir. Durum böyleyken mahkemece yazılı gerekçeyle davanın reddine**

Katkı miktarı tespit edildikten sonra katkı yapılan malvarlığının dava tarihindeki sürüm değeri belirlenir.⁵⁸ Bu husus da belirlendikten sonra katkı oranı ile katkı yapılan malvarlığının dava tarihindeki sürüm değeri çarpılarak katkı payı alacağı bulunur. Yani;

Katkı Payı = Katkı Yapılan Malvarlığının Dava Tarihindeki Sürüm değeri X
Katkı Oranı

Katkı payı alacağının hesaplamasının değer artış payı alacağı hesabından diğer bir farklı yönü ise faiz açısındandır. Katkı payı alacağı davalarında faiz, kısmi dava açıldıysa dava tarihinden itibaren işlemeye başlar. İslah ile arttırılan kısım için ise ıslah tarihinden itibaren faiz işletilmelidir.⁵⁹

---

karar verilmesi isabetsiz olmuş, hükmün bu sebeple bozulması gerekmiştir' demektir. (GENÇCAN, s.903.)

⁵⁸ Yarg. 8HD, 23.01.2014 T., 2014/493 E., 2014/962 K., sayılı kararında özetle, '.... Davacının mal rejiminin tasfiyesi kapsamında **katkı payı alacağı miktarının** belirlenmesinde, uyuşmazlık konusu malların **dava tarihindeki değerleri** esas alınması gerekirken, hata ile keşif tarihindeki değerlerinin esas alınması isabetsiz olmuştur' demektir. Aynı yönde diğer bir karar ise, '.... 2- Davalı vekilinin temyiz itirazlarına gelince; taşınmazlar yönünden dava, yukarıda açıklanan ilke ve esaslar çerçevesinde dava konusu **taşınmazların dava tarihindeki değerleri üzerinden** davacının katkı oranı dikkate alınarak katkı payı alacağının belirlenmesi gerekirken taşınmazların keşif sırasında belirlenen değerleri esas alınarak katkı payı alacağının belirlenmesi isabetli olmamıştır' demektir. (Y8HD, 06.10.2015T, 2015/7806 E., 2015/17507 K.) (KARAMERCAN, s.545.)

⁵⁹ Y8HD, 01.07.2014 T., 2014/5825 E., 2014/13918 K., sayılı kararında özetle, '....**Katkı payı alacağı davalarında yasal faize dava dilekçesindeki miktar yönünden dava, ıslah edilen miktar yönünden ise ıslah tarihinden** geçerli olarak hükmedilmesi gerektiği, hüküm kurulurken özellikle faiz tarihlerinin hükümde karışıklığa veya duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıkça gösterilmesi gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır' demektir. (www.sinerjimevzuat.com.tr) Aynı yönde kararlar için bkz. Y8HD, 25.03.2014 T., 2013/23483 E., 2014/5197K.; Y8HD, 27.10.2015 T., 2015/2321 E., 2015/19308 K.)

İKİNCİ BÖLÜM

DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞINI TALEP EDEBİLME

KOŞULLARI VE HESAPLANMASI

§ 1. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ KOŞULLARI

TMK madde 227'ye göre; ‘ Eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına hiç ya da uygun bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, tasfiye sırasında bu malda ortaya çıkan değer artışı için katkısı oranında alacak hakkına sahip olur ve bu alacak o malın tasfiye sırasındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı söz konusu olduğunda katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.

Böyle bir malın daha önce elden çıkarılmış olması hâlinde hâkim, diğer eşe ödenecek alacağı hakkaniyete uygun olarak belirler.

Eşler, yazılı bir anlaşmayla değer artışından pay almaktan vazgeçebilecekleri gibi, pay oranını da değiştirebilirler’ demektedir.

Bu maddeye göre değer artış payı alacağının talep edilebilmesi için aranan şartlar şu şekilde sıralanabilir;⁶⁰

- Eşlerden biri diğer eşin belirli bir malına katkıda bulunmuş olmalıdır.
- Belirtilen bu katkının eşin bir malının edinilmesine, iyileştirilmesine ya da korunmasına yönelik olmalıdır.
- Yapılan katkının karşılığında hiç ya da uygun bir karşılık alınmamış olmalı ve katkıda bulunan eşin bağışlama kastı bulunmamalıdır.
- Eşlerin değer artış payından vazgeçmemiş olması gerekir.

⁶⁰ ÖZTAN, s.462; ŞİPKA, s.186; ÖZTAŞ, İlker, ‘ Yasal Mal Rejiminin Tasfiyesinde Eşler Arası Karşılıksız Kazandırmalara İlişkin Yargıtay’ın Verdiği Bazı Kararların Değerlendirilmesi’, Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013, s.994.

I- EŞLERDEN BİRİNİN DİĞER EŞİN BELİRLİ BİR MALINA KATKIDA BULUNMUŞ OLMASI

TMK madde 227'den yararlanılabilmesi ve değer artış payı alacağı talep edilebilmesi için ön şart, eşlerin birisinin diğer eşin 'malvarlığına' katkıda bulunmuş olması gerekmektedir.⁶¹

227.maddenin amacı, hukuken eş sıfatı taşıyan kişilerin malvarlıklarına yaptıkları katkılar nedeniyle taraflara bir alacak hakkı tanımaktır. Bu nedenle katkı yapan eşin yaptığı katkının evlilik birliği içinde yapması ve eş sıfatını taşınması gerekmektedir. Tarafların eş sıfatını taşıyabilmesi de hukuken var olan bir evliliğe bağlıdır. Evlilik, tarafların ortak bir yaşam oluşturmak üzere farklı cinsiyetten iki kişinin hukuken öngörülen şekilde hayatlarını birleştirmesidir.⁶² Evlilik birliği kurulduğu takdirde taraflar eş sıfatına sahip olurlar. Yasanın öngördüğü evlenme şekli dışında gerçekleşen birliktelikler ne ad altında olursa olsun evlilik olarak değerlendirilemez. TMK madde 227'nin uygulanabilmesi için eşler arasındaki evliliğin geçerli olması da gerekmez. Eşler arasında batıl, geçersiz olan bir evlilik de olsa butlan kararı verilinceye kadar o evlilik eşler arasında geçerli bir evliliğin hüküm ve sonuçlarını doğurur. Taraflar arasındaki evlilik geçersiz olsa bile, geçersizlik (butlan) davası açılıncaya kadar eşlerden birinin diğerinin malvarlığına katkı yapması, diğer koşulları da mevcut ise TMK m.227'ye dayanılmasına imkan verir.

Türk Medeni Kanunumuzun 227. maddesi evlilik birliği içinde yapılan katkılarda talep edilebileceğinden, evlilik dışı birlikteliklerde durum ne olacaktır? Evlilik dışı birlikteliklerde, yani resmi evliliğin olmadığı durumlarda değer artış payı alacağı talep edilememekte, eğer bir katkı yapılmış ise ancak bu durumda Borçlar Kanunu çerçevesinde genel hükümlere göre dava açılması gerekmektedir.⁶³ Yargıtay 8.HD'nin 26.05.2009T., 2009/1187 E., 2009/2619 K., sayılı kararında, Türk Medeni Kanunun yürürlüğünden önceki dönemde evlilik dışı yaşam ortaklıklarında katkı nedeniyle alacak talep edilemeyeceğini, katkı nedeniyle alacak talebi için katkının

⁶¹ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219; ÖZTAN, s.471; ZEYTİN, s.143; GÜMÜŞ, s.328; ŞIPKA, s.187; SARI, s.267; GENÇCAN, s.823; ÖZUGUR, Ali İhsan, ' Değer Artış Payı', (Değer Artış Payı), Prof.Dr.Turgut Akıntürk'e Armağan, Beta Yayınları, İstanbul 2008, s.737.

⁶² YILMAZ, Ejder, Hukuk Sözlüğü, 1.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2006, s.200; ÖZTAN, s.119.

⁶³ Ayrıntılı bilgi için bkz., GENÇCAN, s.787; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.9; KABADAYI TATAR, Elif, 'Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değer Hesabı Ve Artık Değere Katılma', (www.elifkabadayitatar.com.) s.15.

evlilik birliği içinde yapılması gerektiği belirtilmiştir. Kararda özetle, şöyle denilmektedir: ‘....Dosya kapsamına, tanık ifadelerine, tapu kayıtlarına göre, taraflar 1980

□li yıllardan

birlikte yaşamışlar ve dava konusu 29 ada 158 parsel bu dönem içinde 30.4.1991 tarihinde satın alınarak davalı adına tescil edilmiş, 1993-1994 yıllarında da üzerindeki binalar yapılmıştır. Görülmekte olan dava, mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacağa ilişkindir. Söz konusu **taşınmaz evlilik birliği içinde edinilmediğinden taraflar arasındaki uyuşmazlık Borçlar Kanunu’nun genel hükümlerine göre çözüme kavuşturulması gerekmekte olup TMK.nun mal rejimini düzenleyen hükümlerinin uygulanma yeri yoktur.** Bu açıklamaya göre, davanın taşınmazdan kaynaklanan katkı payı alacağına ilişkin bölümünün reddine karar verilmesi gerekirken nitelendirmede yanlışa düşülerek yazılı şekilde kısmen kabul kararının verilmesi doğru olmamıştır....’ demektedir.⁶⁴

Değer artış payı alacağının talep edilebilmesi için, tarafların hukuken eş sıfatına sahip olmalarının dışında katkının mal rejiminin devamı sırasında yapılması gerekmektedir. Burada da akla eşlerin nişanlılık döneminde yaptığı katkının talep edilip edilemeyeceği gelmektedir. Nişanlılık döneminde yapılan katkı, nişanlılık dönemi evlilikle sonuçlanmış olsa dahi ve evlilik birliğinin devamı sırasında katkı yapılan malvarlığındaki sürüm değerinde bir değer artışı olsa bile değer artış payı alacağı talep edilemez.⁶⁵ Nişanlılar arasında yapılan katkılar Borçlar Kanununun genel hükümlerine göre çözüme kavuşturulmalıdır.⁶⁶ Aynı zamanda mal rejimi sona erdikten sonra katkı yapılan malvarlığındaki sürüm değerinde değer artışı söz konusu oluyorsa TMK madde 227 uygulama alanı bulmaz.⁶⁷

Madde metnine bakıldığında eşlerden birinin diğer eşin malvarlığına yönelik yaptığı katkıdan bahsetmektedir. Yani yapılan katkı eşlerden biri tarafından diğer eşe yönelik olmalıdır. Peki, eşin ailesi tarafından diğer eşin malvarlığına yapılan katkı bu madde hükmü içinde değerlendirilir mi? Öğretide, ailelerin eşlerden birine yaptığı katkı, eş adına yapılmamışsa değer artış payı alacağının talep edilemeyeceğini

⁶⁴ GENÇCAN, s.788. Aynı yönde karar için bkz. Yarg.8HD, 23.02.2015 T., 2013/20881 E., 2015/4802 K.

⁶⁵ KILIÇOğLU, (Katkı-Katılma), s.9; GENÇCAN, s.786; KARAMERCAN, s.442; ACAR, s.333; GÜMÜŞ, s.328; SARI, s.270.

⁶⁶ GENÇCAN, s.786.

⁶⁷ ACAR, S.333; KARAMERCAN, s.442; GENÇCAN, s.786; GÜMÜŞ, s.328; SARI, s.270; KILIÇOğLU, (Katkı-Katılma), s.9.

savunulmaktadır.⁶⁸ Yargıtay'a göre de, eşin ailesi tarafından eş adına bir katkı yapılıyorsa bu katkı eş tarafından yapılmış bir katkı gibi görülmeli ve değer artış payı alacağı talep edilebilmelidir. Yargıtay 2.HD. 11.03.2002 T., 2002/2359 E., 2002/3294K., sayılı kararında özetle, '.....Davacının bileziklerinin satılıp evin yapımında kullanıldığına ilişkin delil yoktur. Ancak davacının babasının davacı adına verdiği 5 milyon TL. nun evin yapımında kullanıldığı toplanan delillere göre sabittir. Bu hale göre mahkemece yapılacak iş bilirkişi görüşü de alınarak evin yapım tarihindeki davacıya ait 19/28 hisse değerinin oranını bulmak, aynı hisselerin dava tarihindeki sürüm değeri belirlenip yapım tarihindeki oranı bu sürüm değerine uyarlamaktır. Bu yön göz önünde tutulmadan eksik tahkikat ve yanlış değerlendirme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir...' demektedir.⁶⁹ Kanaatimce hem öğretideki hem de uygulamadaki görüşe katılmak mümkündür. Maddenin lafzına baktığımızda 'Eşlerden biri diğerine...' demektedir. Kanun koyucu açık bir şekilde eşler arasında yapılan katkının değer artış payı alacağına konu olabileceğini belirtmiştir. Lafzi yorum ve aynı zamanda amaçsal yorum ilkesi gereğince madde metninin dışına çıkıp maddenin kapsamını genişletmek uygun değildir. Bu nedenle eş dışında onun yakınları tarafından diğer eşin malvarlığına yönelik yaptıkları katkı değer artış payı alacağının konusunu oluşturmaz. Meğerki yapılan katkı eş adına yapılmış olsun.

Katkı yapılan malvarlığı unsurunun katkıda bulunulan eşin edinilmiş ya da kişisel malı olmasının herhangi bir önemi yoktur.⁷⁰ Yapılan katkı, para şeklinde olabileceği gibi başka bir maddi edim ya da para ile ölçülebilen bir malvarlığı değeri, iş görme edimi, emek şeklinde olabilir.⁷¹ Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır. Yapılan bu katkının, eşin, birliğin giderlerine katılma⁷² borcunu ifa

⁶⁸ KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.11; KABADAYI TATAR, s.16.

⁶⁹ GENÇCAN, s.830.

⁷⁰ SARI, s.270; ZEYTİN, s.143; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.14; ÖZÜĞÜR, s.54; ACAR, s.320; ÖZÜĞÜR, Değer Artış Payı, s.737; SONSUZUĞLU, s.41; ÖZTAŞ, s.994; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.306; KILIÇOĞLU, Ahmet M., Medeni Kanunumuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, (Yenilikler), 1.Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2003, s.215.

⁷¹ ZEYTİN, s.142; ÖZTAN, s.471; ŞİPKA, s.195; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.83; SARI, s.267; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.16; GENÇCAN, s.825; KIRMIZI, s.162; KARAMERCAN, s.441; KILIÇOĞLU, Ahmet M., (Eşlerin Birbirinden Alacakları), s.402; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.306; DEMİR, Şamil, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değerin Hesaplanması Ve Paylaştırılması, Ankara Barosu Dergisi, 2014/1, s.260.

⁷² Eğer eş, evlilik birliğinin kendisine yüklediği yükümlülük dışında evlilik birliğinin giderlerine olağanüstü katkısı söz konusu olur ise bu durumda da TMK madde 227 kapsamında değer artış payı alacağı talebinde bulunamaz. ŞİPKA, s.188.

amacı dışında yapılan katkılar olması gerekir. Yapılan katkı, evlilik birliğinin giderlerine katılma yükümü kapsamında ise, TMK 227'ye dayanma imkânı söz konusu olmaz.⁷³

Bilindiği üzere eşler, evlilik birliğinin kurulması ile birlik giderlerine katılma borcu altına girmektedirler. Birlik giderlerine katılma borcu TMK madde 186/III'de düzenlenmiştir. Maddeye göre, '.... Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar.' Evlilik birliğinin giderleri, çocukların, eşlerin yani ailenin gıda, barınma, giyim, kişisel bakım, sağlık, kültürel ihtiyaçlar vb. gibi tüm ihtiyaçlarını kapsar. Evlilik birliğinin giderlerine katılma borcu ise, eşlerin bu ihtiyaçları emek ve malvarlıkları ile orantılı olarak karşılaması, katkı sağlaması anlamındadır.⁷⁴ Evlilik birliği kurulduğu andan itibaren her eş güçleri oranında emekleri ya da malvarlıkları ile bu giderlere katılmakla yükümlüdür. Burada dikkat edilmesi gereken, eşlerin giderlere katılırken kişisel ve ekonomik durumlarına bakılmalı, hayat standartları göz önüne alınmalı ve bu hususlar dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır.⁷⁵ Yani birlik giderlerine katılma borcunun kriterlerini; 'ailenin ihtiyaçları', 'eşlerin ödeme gücü', ve 'eşlerin yaşam şartları' olarak belirleyebiliriz.⁷⁶ Birliğin giderlerine katılma, sadece parasal desteği değil, emekle katılmayı da kapsar. Bu anlamda ev işlerinin yapılması, çocukların bakımı, diğer eşe meslek ve sanatını icra ederken yardım etmek şeklinde de gerçekleşebilir.⁷⁷

Eğer eşler, kanunun yüklediği bu yükümlülüğün dışında bir katkıda bulunursa bu durumda, TMK madde 227'ye dayanarak talepte bulunulabilir ve bu yardımın katkı olarak nitelendirileceği kabul edilir.⁷⁸ Eş tarafından gerçekleştirilen işgücü ve emek aile hukukundan doğan yükümlülük kapsamında kalıyorsa bu takdirde değer artış payı alacağı söz konusu olmaz.⁷⁹ Eğer eş, evlilik birliğinin kendisine yüklediği yükümlülük dışında evlilik birliğinin giderlerine 'olağanüstü katkısı' söz konusu

⁷³ ŞİPKA, s.195; ÖZTAN, s.471; SARI, s.269; GÜMÜŞ, s.333; ZEYTİN, s.139; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.11; KARAMERCAN, s.441; KIRMIZI, s.162; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.306; ÖZÜĞÜR, Ali İhsan, 'Evliliğin Genel Hükümleri', (Sempozyum), Yeni Medeni Kanunun Aile Hukukuna Getirdiği Yenilikler Ve Uygulaması Sempozyumu, Ankara 2003, s.185.

⁷⁴ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.161; ÖZTAN, s.225 vd.; DOĞAN, Murat, 'Türk Medeni Kanunu'nun Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler', Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.4, C.52, Y.2003, s.112.

⁷⁵ ÖZTAN, s.227; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.161.

⁷⁶ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.160.

⁷⁷ KABADAYI TATAR, s.16; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.161; DOĞAN, s.112.

⁷⁸ ZEYTİN, s.139; SARI, s.269; KIRMIZI, s.162; GÜMÜŞ, s.332; ŞİPKA, s.195; GENÇCAN, s.831; ZEYTİN, *Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi*, s.306.

⁷⁹ GÜMÜŞ, s.333; ÖZTAN, s.471; ŞİPKA, s.195; ZEYTİN, s.139; SARI, s.269.

olursa bu durumda da TMK madde 227 kapsamında değer artış payı alacağı talebinde bulunamayacaktır.

II- EŞİN MALININ EDİNİLMESİ, İYİLEŞTİRİLMESİ YA DA KORUNMASINA YÖNELİK OLMASI

Eşlerden biri, diğerine ait bir malın edinilmesine, iyileştirilmesine veya korunmasına yönelik olarak bir katkıda bulunmalıdır.⁸⁰ Burada katkı yapılacak ‘mal’ kavramına; taşınır, taşınmaz mallar girdiği gibi hisse senedi, şirket payı, üst hakkı, intifa hakkı da bu kapsamdadır.⁸¹

A- MALIN EDİNİLMESİNE YÖNELİK KATKI

Bir malın mülkiyetini edinirken yapılan her türlü edinme masrafına katılma bu kapsam dâhilindedir.⁸² Aynı zamanda yapılacak katkının mülkiyet edinilmesine destek olması gerektiği yönünde görüşler de bulunmaktadır.⁸³ Ancak maddenin lafzi olarak yorumlanmaması gerektiği, geniş yorumlanması gerektiği öğretide baskın görüştür.⁸⁴ Bu nedenle sadece bir mülkiyet hakkının kazanılması değil, mülkiyet hakkı dışında bir ayni hakkın kazanılması ya da edinme masraflarına⁸⁵ ilişkin yapılan katkı veya eşe ait borçların ödenmesi şeklinde de olabilmektedir.⁸⁶ Örneğin, ev satın alırken emlakçıya ödenen komisyon bedeli, bankadan alınan kredinin taksitlerinin ödenmesi vb. gibi.

Satış ya da edinme masrafları ile ilgili olmayan bir borç nedeni ile rehinli olan bir taşınmazın satışını engellemek amacı ile ödeme yapan bir eşin yaptığı katkının değer artış payı alacağı sayılıp sayılmayacağı yönünde öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Şıpka’ya göre, burada bir malın edinilmesine katkıdan söz edilmesinin mümkün olmadığı, bu nedenle bu katkının sadece borçlar hukuku genel

---

⁸⁰ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219; ACAR, s.314; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.83; ÖZTAN, s.474; GÜMÜŞ, s.333; ŞİPKA, s.190; ZEYTİN, s.142; SARI, s.267; ÖZUGUR, (Değer Artış Payı), s.737; ÖZTAŞ, s.995; UĞUR, (*Katkı Ve Katılım Alacağı Hesabı*), s.55; AKINTÜRK, Turgut/ATEŞ KARAMAN, Derya, Aile Hukuku, 14.Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012, s.171; ŞİPKA, Şükran/ÖZDOĞAN, Ayça, Yargı Kararları Işığında Soru Ve Cevaplarla Eşler Arasındaki Malvarlığı Davaları, I.B., XII Levha Yayınları, İstanbul 2015, s.234.

⁸¹ ACAR, s.314 dn. 465; ŞİPKA, s.190; SARI, s.269.

⁸² DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219; ŞİPKA, s.191; ACAR, s.314 d.n, 466; ÖZTAN, s.474; ZEYTİN, s.143; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.14; GENÇCAN, s.853.

⁸³ ÖZTAN, s.472.

⁸⁴ GÜMÜŞ, s.334; ÖZTAN, s.473.

⁸⁵ Tapu harç ve vergi masrafları, bankadan alınan kredinin faizlerinin ödenmesi vb.

⁸⁶ ŞİPKA, s.191; ÖZTAN, s.474; GÜMÜŞ, s.334; SARI, s.268.

hükümlerine göre ya da tazminat olarak talep edilebileceği ve yapılan ödemeye karşılık değer artışının değil faizin talep edilebileceğini ileri sürmektedir.⁸⁷ Acar'a göre, eş tarafından, rehinli taşınmazın satışını engellemek amacı ile diğer eşe ait olan bir borcu ödediğini ve bu madde kapsamına eşe ait borçların ödenmesi, üstlenilmesinin de girdiğini ve bu nedenle yapılan katkının değer artış payı alacağı olarak talep edilebileceğini belirtmiştir.⁸⁸ Kılıçoğlu'na göre ise, yapılan bu katkının değer artış payı alacağı adı altında talep edilebileceği; ancak yapılan katkının malın edinilmesine değil korunmasına yönelik olduğunu belirtilmiştir.⁸⁹

Kanaatimce Şıpka tarafından öne sürülen düşünce yerinde olup, diğer yazarların görüşlerine katılmak mümkün değildir. Nedeni ise, Acar tarafından öne sürülen görüşte rehinli taşınmazın satışını engellemek amacı ile diğer eşe ait olan bir borcu ödediğini ve bu madde kapsamına eşe ait borçların ödenmesi, üstlenilmesinin de girdiği belirtilmektedir. Ancak bu madde kapsamına eşe ait borçların ödenmesi ya da üstlenilmesi girmemektedir. Kanun koyucu maddede böyle bir husustan bahsetmemiştir. Örneğin, iç denkleştirmede (TMK m.230) kanun maddesinde borç kısmı hükme dâhil edildiği halde TMK m.227'de bu husus söz konusu değildir. Kanun koyucu borçları da dâhil etmek isteseydi tıpkı iç denkleştirmede yaptığı gibi maddede açıkça belirtirdi. Bu yönüyle yazarlar tarafından zorlama bir yorum yapıldığı düşüncesindeyim. Aynı zamanda bu yöndeki düşünceye sahip olan yazarlar tarafından katkıda bulunan eşin malvarlığının azalmasına engel olunduğunu belirtmektedir. Kılıçoğlu tarafından savunulan görüşe göre ise, yapılan katkının değer artış payı alacağı adı altında talep edileceği, fakat katkının malın edinilmesine değil korunmasına yönelik olduğunu savunmaktadır. Kılıçoğlu'nun düşüncesine de katılmak mümkün değildir. Şöyle ki, malın korunmasından anlaşılması gereken, zaman içinde kullanmaya bağlı olarak ortaya çıkan değer kayıplarının önlenmesidir. Ancak burada rehinli taşınmazın satışının engellenmesi amacı ile yapılan ödemenin malın değer kaybının önüne geçilmesi amacı ile yapılmadığı aşikârdır. Bu nedenle Kılıçoğlu tarafından savunulan görüşe de katılmak mümkün değildir. Şıpka tarafından savunulan ve benim de katıldığım görüşe göre, bir taşınmazın satışını engellemek amacı ile ödeme yapan bir eşin yaptığı katkının bir malın edinilmesi olarak nitelendirilemeyecektir. Bu sebeple de yapılan katkının borçlar hukuku genel

⁸⁷ ŞIPKA, s.192.

⁸⁸ Aynı görüşte yazarlar için bkz. ACAR, s.315 dn. 466; GÜMÜŞ, s.334; KARAMERCAN, s.444.

⁸⁹ KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.15.

hükümlere göre talep edilebileceği ortadadır. Örneğin, eş bankadan ihtiyaç kredisi kullanarak bu krediye yönelik olarak evini rehin verdi. Kredi kullanan eş kredi borcunu ödeyemedi ve diğer eş evin satışına engel olmak için kredi borcunu ödeyip rehini kaldırdı. Burada eş tarafından diğer eşe ait bir borç ödenmiş olacaktır. Kanaatimce burada borcu ödeyen eş alacaklıya halef olacak ve diğer eşe karşı alacak hakkı devam edecektir. Burada eş tarafından dava açılmasına gerek de bulunmamaktadır. Meğerki evlilik birliği devam ediyor olsun. Bilindiği üzere evlilik birliği devam ettiği sürece bu alacak hakkına ilişkin zamanaşımı da işlemeyecektir. Eşler arasında evlilik birliği sona erdiğinde borcu ödeyen eş diğer eşten bu alacağını talep edebilir.

B-MALIN İYİLEŞTİRİLMESİNE YÖNELİK KATKI

Eşin, diğer eşe ait bir malının kullanma ve faydalanma işlevini arttıran, malı olumlu yönde değiştiren, malın değerini arttıran ve bu amaçla yapılan her türlü faydalı veya lüks masrafları kapsamaktadır.⁹⁰ Örneğin, eşin kişisel malına yapılan kalorifer tesisatı, evin tadilat ile işyeri haline getirilmesi ya da karşılıksız çalışarak inşaatı bizzat yapmak, evi büyütmek için yeniden inşa etmek vb. durumlar iyileştirme kapsamına girmektedir.⁹¹

C-MALIN KORUNMASINA YÖNELİK KATKI

Bir malın zaman içindeki kullanımına yönelik değer kaybını önlemek adına gerçekleştirilen bakım, onarım ve her türlü fonksiyonunu sürdürmeye yönelik yapılan katkılardır.⁹² Yani burada malın değerinin artması için değil değer kaybını önlemek adına yapılan katkılar söz konusudur.⁹³ Örneğin, akan çatının onarılması, alarm sistemi kurulması, bekçi kulübesi vb.⁹⁴ Aynı zamanda yapılan katkının ufak tefek sayılacak nitelikte olmaması da gerekir.⁹⁵

⁹⁰ ACAR, s.314 dn. 467; KILIÇOĞLU, (Katki-Katılma), s.15; GÜMÜŞ, s.334; ÖZTAN, s.474; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.220; ZEYTİN, s.143; ŞIPKA, s.193; SARI, s.268; GENÇCAN, s.855.

⁹¹ ŞIPKA, s.193; ACAR, s.315 dn. 467; ZEYTİN, s.143.

⁹² DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, S.220; ÖZTAN, S.474; ACAR, S.314; ŞIPKA, S.193; GÜMÜŞ, S.334; KILIÇOĞLU, S.15; SARI, S.268; GENÇCAN, s.856.

⁹³ ACAR, s.315 dn. 468; GENÇCAN, s.856.

⁹⁴ ŞIPKA, s.193-194.

⁹⁵ GÜMÜŞ, s.334; ZEYTİN, s.144.

Kısacası, bir eş diğer eşin malını iktisap etmeye, iyileştirmeye ya da korumaya yönelik olarak yaptığı her türlü katkı, katkı yapılan malvarlığı unsurunun sürüm değerinde artış meydana gelmiş ise, değer artış payı alacağına imkân verir.⁹⁶

III- KATKI KARŞILIĞINDA HIÇ YA DA UYGUN BİR KARŞILIK ALINMAMIŞ OLMALI

Değer artış payı alacağının talep edilebilmesi için diğer şart, eşin diğer eşe yaptığı para, mal ya da iş gücüne yönelik katkıya yönelik olarak hiç karşılık almamış olması ya da yaptığı katkıya karşılık uygun bir karşılık alınmamış olması gerekmektedir.⁹⁷ Eğer eş, yaptığı katkının karşılığında bir ivaz almış ise örneğin, para, mal, faiz, işyerine ortak olma vb. durumlarda artık değer artış payı alacağı talep edilemeyecektir.⁹⁸ Burada katkı yaptığını iddia eden eş, katkı miktarını ve yaptığı katkı karşılığında hiç ya da uygun bir karşılık almadığını ispat külfeti altındadır.⁹⁹ İspat külfeti eşler arasında gerçekleşeceğinden HMK m.203 gereğince katkı yapıldığı her türlü delil ile ispatlanabilir.¹⁰⁰

Burada herhangi bir karşılık alınmadan diğer eşin malvarlığına katkı söz konusu olduğundan, katkı yapılan eş lehine sebepsiz zenginleşme gerçekleşecektir.¹⁰¹ Eğer eş yaptığı katkı karşılığında bir karşılık almışsa; ancak alınan bu karşılık yapılan katkıya oranla uygun bir karşılık değilse bu durumda da değer artış payı alacağı talep edilebilecektir.¹⁰²

Burada önemli olan yaptığı katkının karşılığını somut olayın özelliklerine göre objektif bir şekilde alabilmesidir. Yani katkının karşılığının uygunluğundan anlaşılması gereken, piyasa koşullarına bakıldığında o iş için verilecek bedel ile eşe

⁹⁶ ÖZTAN, s.474; ŞİPKA, s.193; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.83.

⁹⁷ ŞİPKA, s.196; GÜMÜŞ, s.335; ÖZTAN, s.475; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.220; ACAR, s.316; KIRMIZI, s.162; SARI, s.270; ZEYTİN, s.144; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.19; GENÇCAN, s.858; KARAMERCAN, s.456; ÖZUĞUR, (Değer Artış Payı), s.737; KILIÇOĞLU, (Eşlerin Birbirinden Alacakları), s.402; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.306; DEMİR, s.259; AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.171.

⁹⁸ ACAR, s.317; ŞİPKA, s.196; GENÇCAN, s.862; GÜMÜŞ, s.335; ZEYTİN, s.144.

⁹⁹ ÖZTAN, s.477; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.222; ŞİPKA, s.203; GÜMÜŞ, s.337.

¹⁰⁰ ZEYTİN, s.149; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.35; ÖZUĞUR, s.55; GENÇCAN, s.919.

¹⁰¹ ÖZTAN, s.475; KILIÇOĞLU, Ahmet M., Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, (Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi), Turhan Kitabevi, 2.B., Ankara 2002, s.57; ŞİPKA, s.196; KILIÇOĞLU, (Yenilikler), s.215; SONSUZUĞLU, s.41.

¹⁰² DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.220; ACAR, s.316; ÖZTAN, s.475; ŞİPKA, s.196; SARI, s.271; GENÇCAN, s.862. Aksi görüşte olan Gümüş ve Zeytin'e göre, olağandan düşük bir karşılık alınmış ise bu durumda değer artış payı alacağı istenemez demektirler. ZEYTİN, s.144; GÜMÜŞ, s.335; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.307.

verilen bedel arasında fahiş farklar olmayan objektif bir karşılığın olması gerekir.¹⁰³ Burada objektiflik ile anlaşılması gereken, yapılan katkıyı üçüncü bir kişi yapmış olsaydı, eşin üçüncü kişiye vereceği karşılık ile eşe vereceği karşılığın aynı olması gerektiğidir.¹⁰⁴ Eğer alınan karşılık uygun değilse bu takdirde eş değer artış payı alacağını talep edebilir.

Katkı yapan eşin yaptığı katkı karşılığında hiç ya da uygun bir karşılık almamasının yanında bağışlama kastının da bulunmaması gerekmektedir.¹⁰⁵ Türk Borçlar Kanununun 285. maddesinde bağış, bağışlayanın sağlararası sonuç doğurmak üzere, malvarlığından bağışlanana karşılıksız olarak bir kazandırma yapması olarak tanımlanmaktadır. Öğretide ise, bağışlayanın bir karşılık almaksızın, bağışlananın malvarlığında bir artış sağlamak amacıyla malvarlığından belirli değerleri ona vermeyi üstlenmesi olarak tanımlanmaktadır.¹⁰⁶ Bağışlamada önemli olan kazandırmanın bağışlama sebebiyle yapılmasıdır. Yani bağışlayanın, kazandırmayı bir karşılık almadan, bağışlanana zenginleştirmek amacıyla yapması gerekir.¹⁰⁷

Malvarlığı unsuruna katkı yapan eşin bağışlama kastı söz konusu ise, tasfiye sırasında yapılan karşılıksız kazandırmaya ilişkin değer artış payı alacağı talep edilemeyecektir.¹⁰⁸ Bağışta karşılıksız bir kazandırma söz konusu olmakla birlikte yapılan katkı nedeniyle sadece bağış yapan eşin malvarlığında bir azalma olmaktadır.¹⁰⁹ Eş tarafından karşılık alınmadan yapılan katkı, bağışlama anlamına gelmemelidir. Burada evlilik birliğinin yapısı gereği eşler tarafından yapılan katkı karşılıksız olduğundan bağış gibi görünmektedir; ancak eşlerin birbirlerine yaptığı karşılıksız kazandırmaların bağış olmadığı yargı kararları ile fiili karine olarak kabul edilmiştir.¹¹⁰ Yapılan katkının bağış olduğunu, iddia eden taraf kanıtlamalıdır.¹¹¹

¹⁰³ ACAR, s.317; SARI, s.271; GÜNARSLAN, Banu Fatma, 'Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi' (www.jurix.com.tr), s.8.

¹⁰⁴ GENÇCAN, s.862; ACAR, s.317; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.8.

¹⁰⁵ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.220; ZEYTİN, s.144; ÖZTAN, s.475; SARI, s.273; GÜMÜŞ, s.335; ŞIPKA, s.197; ACAR, s.316; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.17; ŞIPKA/ÖZDOĞAN, s.238; KIRMIZI, s.162; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.307; KABADAYI TATAR, s.16; DEMİR, M., s.298.

¹⁰⁶ AYDOĞDU, Murat/KAHVECİ, Nalan, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İzmir 2013, s.344; YAVUZ, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 6.Bası, İstanbul 2002, s.222.

¹⁰⁷ YAVUZ, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s.222.

¹⁰⁸ SARI, s.273; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.220; GENÇCAN, s.862; ACAR, s.316; ÖZÜĞÜR, (Değer Artış Payı), s.737; UĞUR, (Katkı Ve Katılım Alacağı Hesabı), s.55; DEMİR, s.260.

¹⁰⁹ ÖZTAN, s.475.

¹¹⁰ ŞIPKA, s.197; ÖZTAN, s.475; ÖZTAŞ, s.307. Yarg. 8.HD. 19.09.2016 T., 2015/3492 E., 2016/12417 K. Sayılı kararında özetle, '...Davacı ... vekili, evlenmeden önce davacı adına kayıtlı olan taşınmazı evlendikten sonra davacının davalı adına kayıt ettirdiğini, taşınmazın evlilik birliğinden

Burada HMK madde 203 gereğince, iddia eden taraf eş olacağından her türlü delil ile ispat edilebilecektir.¹¹² Eğer değer artış payı alacağına hükmedilmemesi isteniyorsa, bu durumda bağışlama amacının açık olması gerekir.¹¹³ Yargıtay'ın son zamanlarda

önceki kazanımları ile alındığını belirterek, davacının yaptığı katkı nedeniyle 1.000,00 TL alacağının davalıdan alınarak davacıya verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı ... vekili, taşınmaz davalının, davacıdan ziynet eşyalarının bedeli, kızı ve kardeşinden aldığı maddi destek ile satın aldığı iddia ederek açılan davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, dava konusu taşınmazın bedelsiz olarak davalıya bağışlandığı, bağıştan rücu şartlarının oluşmadığı, bağışlanan mal nedeniyle katılma alacağı istenemeyeceği, değer artış payı alacağına ilişkin somut bir vakıa ve talep ileri sürülmediğinden davanın reddine karar verilmiştir. Hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir..... 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 285. maddesine göre bağış (hibe), bağışlayanın sağlararası sonuç doğurmak üzere, malvarlığından bağışlanana karşılıksız olarak kazandırma yapması olarak tanımlanmıştır. Öğretide ise, bağışlayanın bir karşılık (ıvaz) almaksızın, bağışlananın malvarlığında bir artış sağlamak, zenginleştirmek amacıyla malvarlığından belirli değerleri ona vermesi olarak tarif edilmiştir (Aydoğdu, Murat/Kahveci, Nalan: Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İzmir 2013, s. 344, Yavuz, Cevdet: Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 6. B., İstanbul 2002, s. 222). Her somut olayın özelliklerine göre, bağış iradesi açıkça ortaya konulabileceği gibi gizli (örtülü) şekilde de yapılabilir. Bu nedendir ki, bir kısım kazandırmalar, bağışa benzese de kazandırmanın salt bağışlama amacıyla yapılmaması nedeniyle bağışlama olarak nitelendirilemez. Ahlaki bir ödevin yerine getirilmesi de bağışlama sayılmaz (TBK m. 285/3). Evlilik birliğinin ömür boyu süreceği inancının hakim olduğu düşüncesiyle, ortak yaşamı ve geleceği güvence altına almak amacıyla, beraberlikten doğan dayanışmayla ve karşılıklı güvene dayanarak, örf ve adete uygun olarak eşlerin birlikte yatırım yapmaları bağış olarak değerlendirilemez. Eşler arasında dayanışma, güven ve sadakat esastır. Gelecekte aile üyelerinin yararlanacakları beklentisiyle birlikte malvarlığı edinme çabaları, eşlerden birinin sebepsiz zenginleşmesiyle sonuçlanmamalıdır. Bu açıklamalar nedeniyle, devredene ağır yükümlülük getiren kazandırmanın bağış olarak değerlendirilmesi için, bağış amacını taşıyan davranış ve iradenin duraksamaya yer vermeyecek şekilde olması gerekir. Bağışlamanın yukarıda açıklanan öğeleri gözetildiğinde, bir eşin diğer eşe ait bir malvarlığına yaptığı her katkının ya da kazandırmanın bağışlama olmayacağı kabul edilmektedir (Gümüüş, M. Alper: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na göre Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C. 1, 3. B., İstanbul 2013, s. 205; Zeytin, Zafer: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, 2.B., ...2008, s. 144). Yukarıda açıklanan yasal düzenleme ve ilkeler uyarınca yapılan incelemede; Dairemizin uygulamalarına göre, duraksamaya yer vermeyecek şekilde bağış iradesinin ortaya koyacak beyan ve davranış yoksa, salt davacı adına kayıtlı olan taşınmazın bedelsiz olarak davalı adına tescil edilmesi işlemi tek başına bağış olarak kabul edilmesi için yeterli değildir. Bu itibarla eldeki davada dava dilekçesindeki beyanların bağış iradesini gösterir nitelik taşımadığı, esasen beraberlikten doğan dayanışmayla ve karşılıklı güvene dayanarak, taşınmazın davalı eş adına tescil edildiği anlaşılmalı, talep uyarınca iddia ve savunma çerçevesinde mal rejiminin tasfiyesi hakkında karar verilmesi gerekir. Bu yön gözetilmeksizin yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olmuş, bozmayı gerektirmiştir.'

¹¹¹ ACAR, s.316; KABADAYI TATAR, s.16; ÖZTAN, s.475; ŞİPKA, s.198; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.18; GENÇCAN, s.862; KARAMERCAN, s.456; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.307.

¹¹² KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.35; KILIÇOĞLU, (Eşlerin Birbirinden Alacakları), s.403; KURU/ARSLAN/YILMAZ, s.418; PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s.633; MUŞUL, s.342.

¹¹³ ŞİPKA, s.198.; GENÇCAN, s.858. Yarg.8.HD. 07.12.2009 T., 2009/2345 E., 2009/5860 K., sayılı kararında özetle, '.....davacı tarafından davalı aleyhine açılan katkı payından kaynaklanan alacak davasının yapılan yargılaması sonunda mahkemece davanın kısmen kabulüne kısmen reddine karar verilmiştir. Taraflar 16.04.1973 tarihinde evlenmiş, davacı tarafından 14.09.2004 tarihinde açılan dava sonunda boşanmışlar ve boşanma kararı 18.02.2008 tarihinde kesinleşmiştir. **Dava, evlilik birliği içinde mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu 25.03.1999 tarihinde alınan taşınmaz katkı iddiası ile açılan katkı payı alacağı isteğine ilişkindir.** Dava konusu 579 ada 12 parsel üzerindeki binanın 8/160 paya sahip 18 nolu dairesinin 4/160 payı davacı adına, 4/160 payı davalı adına tapuda 25.03.1999 tarihinde satın alma sebebiyle kayıtlı bulunmaktadır. **Davacı, dava dilekçesinde dava konusu paylara ait dairenin parasının tamamının kendisi tarafından verildiğini, ancak tapuda bu dairenin eşi ile kendisi adına yarı yarıya paylı olacak şekilde tescil ettirildiğini açıklayarak eşi adına kayıtlı görünen pay üzerinde katkı alacağı isteğinde bulunmuştur.** Bu açıklama karşısında, taşınmazdaki eşe ait payın alımında verilen para, eşe yapılan **'elden bağışlama'** niteliğindedir.

verdiği kararlara göre, evlilik birliği içinde diğer eşin edimlerine yapılan katkı, birliktelikten doğan dayanışma çerçevesinde kendisinin de yararlanacağı düşüncesiyle yapılmış ise, bu katkının bağış amacıyla yapılmadığı ve bu nedenle mal rejiminin sona ermesi halinde değer artış payı alacağının talep edilebileceği yönündedir.¹¹⁴

Davalı eşe, karşılıksız kazanma yoluyla gelen bu para, onun kişisel malı olmuştur. (TMK m.220/2) Şu halde, davalıya ait pay 'bağış' yoluyla gelen bu para ile alındığına, davalının kişisel malı olduğuna göre davacı kişisel mal üzerinde katkı payı alacağı talebinde bulunamaz. Davacı ancak bağıştan dönme koşullarının varlığı halinde bağışlananın iadesini isteyebilir. (BK m.244) Bağışlamadan dönme koşulları da ileri sürülüp kanıtlanmadığına göre davanın tümü ile reddi gerekirken yazılı şekilde kısmen kabulüne kısmen de reddine karar verilmiş olmasında bir isabet bulunmamaktadır. Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddine, davalı vekilinin temyiz itirazlarının ise kabulü ile usul ve kanuna aykırı bulunan hükmün HUMK m.428 gereğince bozulmasına...' demektedir. (GENÇCAN, s.863-864.)

¹¹⁴ Yarg.HGK, 04.11.2015 T., 2013/8-2418 E., 2015/ 2406 K., sayılı kararında özetle, '.... Dava, eşler arasında katkı payı alacağı istemine ilişkindir. Davacı koca vekili, tarafların 1980 yılında evlendiklerini, 2007 yılında Almanya'da boşandıklarını, davalının boşanma kararının tanınması için Ankara 10.Aile Mahkemesi'nin 2007/920 E. 2008/246 K. Sayılı kararının 28.05.2008 tarihinde kesinleştiğini, müvekkilinin 32 yıldır Almanya'da araba yedek parça fabrikasında çalıştığını, davalının ise ev hanımı olduğunu, müvekkili tarafından Ankara ili Yenimahalle ilçesi ve Akyurt ilçesinde bulunan taşınmazların satın alındığını, ancak tapu kaydının davalı üzerine tescil edildiğini, davalının taşınmazların alımında hiçbir katkısı olmadığını, davacının davalıya olan sevgisinden ve güveninden dolayı taşınmazların davalı adına tescil edildiğini, bu nedenle davacının taşınmazların alımına katkı oranının tespit edilerek bu oranda tapuların iptali ile davacı adına tesciline, bu mümkün olmadığı takdirde fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydı ile 50.000,00 TL'nin yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Yerel Mahkeme, 'katkı kayının istenebilmesi için evlilik birliği içinde edinilen malların davalının gelirleri ile alınıp, bu sırada davacının da bir şekilde davalıya destek ve katkıda bulunarak taşınmazların alımına yardımcı olduğunu kanıtlaması gerektiği, hiçbir geliri olmayan davalının adına tescil edilen taşınmazların bedelinin davacı tarafından ödenmesinin taşınmazların davalıya bağışlandığını gösterdiği, davacının taşınmazları kendi adına davalı tarafından alındığına dair inançlı bir işlem iddiasında bulunmadığı, ayrıca davacının davalının bağışlamadan dönme iradesini doğuracak kusurlu bir davranışından da bahsetmediği' gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Davacı vekilince temyiz edilen hüküm, Özel Dairece yukarıda başlık bölümüne alınan gerekçe ile bozulmuş, Yerel Mahkemece önceki hükümde direnilmiştir. Direnme hükmü, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Uyuşmazlık, evlilik birliği içerisinde bedeli koca tarafından ödenerek alındığı iddia edilen taşınmazın tapusunun kadın adına oluşturmasının, koca tarafından kadına yapılmış bir bağış olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.....Gerçekten karı-kocanın kendilerine daha iyi bir gelecek hazırlama düşüncesiyle aralarında akdi bir ilişki kurdukları her türlü duraksamadan uzaktır. Katkı yapılan malın edinme nedeninin temelinde de, bu düşünce yatmaktadır. Katkırı sağlayan eşin, diğer eşe bu maddi desteği, bağışlama olarak kabul etmek de mümkün değildir. Uygulamada da, eşlerin evlilik döneminde mal rejiminin sona ermesi anına kadar, diğer eşin edimlerine yaptıkları katkının karşılıksız olmasının işin doğasında bulunduğu, karşılıksız olan bu katkıların birliktelikten doğan dayanışma kapsamında, kendisinin de yararlanacağı düşüncesiyle yapıldığı, bağış amacı gütmeyen bu katkının mal rejiminin sona ermesi halinde diğer eşten istenebileceği kabul edilmektedir. (HGK. 05.05.2010, 2010/8-231 E., 2010/255 K.; HGK 03.201.1999, 1999/2-56 E., 1999/40 K.) Boşanma kararının kesinleşmesi ile mal rejimi son bulmuştur. Dava konusu taşınmazların edinme tarihi olan 21.08.1996 ve 22.07.1997 tarihlerinde ise mal ayrılığı rejimi geçerlidir. Davacının taşınmaz bedelinin kendi geliri ile karşıladığı, tapunun iyiniyetli olarak eşi olan davalı adına oluşturulduğu şeklindeki savunması Yerel Mahkemece 'bağış' olarak nitelendirilmiştir. Ancak az yukarıda belirtildiği gibi davacının evlilik birliği içinde diğer eşin edimlerine yaptığı katkı birliktelikten doğan dayanışma kapsamında, kendisinin de yararlanacağı düşüncesiyle yapılmış olduğundan, bağış amacı gütmeyen bu katkı, mal rejiminin sona ermesi halinde davacı tarafından istenebilir. Hal böyle olunca, Yerel Mahkemece, Özel Daire bozma ilamına uyularak işin esasına girilip oluşacak sonuca göre bir karar

IV- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞINDAN VAZGEÇİLMEMİŞ OLMALI

TMK madde 227/III, eşlere yapacakları yazılı sözleşme ile değer artış payı alacağından vazgeçebilme ya da pay oranını değiştirebilme imkânı tanımaktadır. Yani buradan anlaşılması gereken kanundan doğan değer artış payı alacağını talep hakkı emredici nitelikte değildir.¹¹⁵ Bu nedenle eşler eğer bir yazılı anlaşma ile değer artış payı alacağından vazgeçmiş iseler, bu durumda yapılan katkıların bir önemi kalmamakta ve eş yaptığı katkı oranında bir alacak hakkına sahip olamamaktadır.¹¹⁶ Bu nedenle değer artış payı alacağının talep edilebilmesi için eşlerin bu hakkından vazgeçmemiş olması gerekir. Aynı zamanda katkı yapan eşin, yaptığı katkının karşılığında bir talepte bulunmamış olması, değer artış payı alacağından vazgeçtiği anlamını taşımamaktadır.¹¹⁷

Değer artış payı alacağından vazgeçmenin yazılı yapılması geçerlilik şartıdır.¹¹⁸ Burada akla gelen soru, yapılacak anlaşmanın adi yazılı şekilde mi yoksa mal rejimi sözleşmesi şeklinde mi yapılması gerektiğidir. Madde hükmüne bakıldığında bu husus açıkça belirtilmemiş, sadece yazılı bir anlaşma ile değer artış payı alacağından vazgeçmenin mümkün olduğunu belirtmiştir. Öğretide baskın görüş, kanun koyucunun değer artış payı alacağından vazgeçme anlaşmasının mal rejimi sözleşmesi şeklinde resmi bir biçimde yapılmasını isteseydi kanun maddesinde açıkça belirteceğini, buna ilişkin açık bir düzenleme olmadığından adi yazılı bir anlaşmanın yeterli olacağı yönündedir.¹¹⁹ Baskın olan görüşü benimsemek daha yerindedir. Çünkü değer artış payı alacağından vazgeçme ya da pay oranını değiştirmeye yönelik olarak yapılacak anlaşmanın adi yazılı şekilde yapılması yeterlidir. Nedeni ise, eğer kanun koyucu yapılacak anlaşmanın mal rejimi sözleşmesi şeklinde yapılmasını isteseydi tıpkı TMK madde 221’de kişisel malların gelirlerinin mal rejimi sözleşmesi ile kişisel mal olacağının belirlenebileceği veya madde 237’de artık değere katılmada mal rejimi sözleşmesi ile başka bir esasın kabul

---

verilmesi gerekirken yazılı olduğu şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, direnme bu nedenle bozulmalıdır’ demektedir. (GENÇCAN, s.868-870)

¹¹⁵ GÜMÜŞ, s.357; SARI, s.271; GENÇCAN, s.876; ZEYTİN, s.146; ŞIPKA, s.200; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.307.

¹¹⁶ ŞIPKA, s.200; ÖZTAN, s.495; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.225; SARI, s.271; ÖZÜĞÜR, s.57; ÖZTAŞ, s.995; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.307; DEMİR, s.261; SONSUZOĞLU, s.42.

¹¹⁷ ZEYTİN, s.144; GÜMÜŞ, s.335.

¹¹⁸ ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.307; ZEYTİN, s.146.

¹¹⁹ Aynı yöndeki görüşler için bkz., ŞIPKA, s.200; SARI, s.272; ACAR, s.331.

edilebileceğini belirttiği gibi değer artış payı alacağından vazgeçmenin de mal rejimi sözleşmesi ile yapılması gerektiğini açıkça belirtti. Bu nedenle adi yazılı şekilde yapılacak sözleşme ile eşler değer artış payı alacağından tamamen vazgeçebilecekleri gibi pay oranlarını da değiştirebilirler.

Bazı yazarlar, adi yazılı şekilde yapılacak sözleşmede sadece değer artış payı alacağından vazgeçen eşin imzasının bulunmasını yeterli görmektedir.¹²⁰ Benim görüşüme göre de, adi yazılı şekilde yapılacak sözleşmede alacak hakkından vazgeçen eşin imzasının bulunması yeterlidir. Çünkü alacak hakkından sadece katkı yapan eş vazgeçmektedir. Türk Borçlar Kanununun 14. Maddesini kıyas yöntemi ile uygularsak sadece alacak hakkından vazgeçen eşin imzasının yeterli olduğu görüşünü benimsemek yerinde olacaktır.

Yapılacak bu tür anlaşmalar neticesinde eşlerin değer artış payı alacağından vazgeçmelerinin belirli bir mala yönelik yapılan katkı için mi kabul edileceği yoksa mal rejiminin devamı süresince yapılacak olan katkılar için de geçerli olup olmayacağı öğretide tartışmalıdır. Doktrinde baskın görüş, mal rejiminin devamı süresince eşlerin malvarlıklarına yapacakları bütün katkılara yönelik vazgeçmenin mümkün olabileceği yönündedir.¹²¹ Yapılacak adi yazılı sözleşme ile değer artış payı alacağından vazgeçmenin belirli bir mala ilişkin yapılan katkıya yönelik olabileceği kanaatindeyim. Mal rejiminin devamı süresince gerçekleştirilecek katkıdan doğacak, henüz gerçekleşmemiş, doğmamış bir değer artış payı alacağına ilişkin alacak hakkından önceden vazgeçmek kişinin mülkiyet hakkına ve ekonomik özgürlüğüne aykırılık teşkil edecek ve kanunun mantığı ile çelişkili bir duruma düşmesine neden olacaktır.¹²² Bu nedenle sadece belirli bir malvarlığı unsuruna yapılan katkı nedeni ile vazgeçme mümkün olacaktır. Yerinde olan bu görüşe katılmak mümkündür.

§ 2. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI

Değer artış payı alacağı, yukarıda da açıkladığımız üzere katkı yapılan eşin katkı yapılan malvarlığı unsurunun değerindeki artışa yöneliktir.¹²³ Değer artışı, katkı yapılan malvarlığının başlangıçtaki değeri ile tasfiye anındaki değeri arasındaki farktır, yani katkının yapıldığı malvarlığının sürüm değerindeki artışı ifade

¹²⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz., SARI, s.271; GENÇCAN, s.993; ÖZÜĞÜR, s.57.

¹²¹ ZEYTİN, s.146; SARI, s.271-272; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.308.

¹²² ŞİPKA, s.200.

¹²³ ÖZTAN, s.483; ŞİPKA, s.201.

etmektedir.¹²⁴ Burada katkıda bulunan eşin diğer eşe yaptığı katkının parasal karşılığı söz konusu olmakla, malın değerindeki artışın tasfiye anındaki karşılığına yönelik alacak gündeme gelmektedir.¹²⁵ Eğer katkı para olarak yapılmışsa karşılığı yine o miktarda para olacak, eğer katkı ayın olarak ya da işgücü¹²⁶ ile yapılmış ise, bu durumda katkının yapıldığı tarihteki ayın ya da işgücü karşılığında üçüncü kişiye ödenecek bedelin sürüm değeri belirlenecek ve yapılacak hesaplama ile eş, değer artış payı alacağına hak kazanacaktır.¹²⁷

Değer artış payı alacağının hesaplanmasında tarihlere göre ikili bir ayırım yapılarak hesaplama yapılmaktadır. Eğer katkı 01.01.2002'den önce yapılmış ise katkı payı alacağı adı altında hesaplama yapılacak, katkı 01.01.2002'den sonra yapılmış ise değer artış payı alacağı adı altında farklı bir hesaplama yöntemi ile eşin alacak hakkı bulunacaktır. Aynı zamanda, katkı yapılan malvarlığının tasfiye anında mevcut olup olmaması yapılacak hesabı etkileyecektir. Bu nedenle, eğer katkı yapılan malvarlığı tasfiye anında mevcutsa TMK m.227/I'e göre hesaplama yapılacak, eğer mevcut değilse TMK m. 227/II'ye göre hesaplanacaktır.¹²⁸

I- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI

TMK madde 227 hükmüne baktığımızda, daha sonra ayrıntılı olarak açıklayacağım üzere değer azalması ya da malın tasfiyeden önce elden çıkarılması durumunda değer artış payı hesabı yapılmayacak, değer azalması durumunda katkının başlangıçtaki değeri dikkate alınacak, malın elden çıkarılması durumunda ise hâkim takdir yetkisini kullanarak hakkaniyete uygun bir bedel ödenmesine hükmedecektir.¹²⁹ Yani değer artış payı alacağı ancak katkı yapılan malın değer kazanması durumunda hesaplanacaktır.¹³⁰

Burada dikkat edilmesi gereken husus, katkı yapılan malvarlığında meydana gelen değer artışı piyasalardaki arz-talep dengesinden (konjonktürel) kaynaklanan bir artış olması gereğidir. Diğer eşin kişisel beceri ya da emek ve faaliyetlerinden dolayı

¹²⁴ ZEYTİN, S.147; SARI, S.277; ACAR, S.317; ZEYTİN, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), s.308; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.134.

¹²⁵ ŞİPKA, s.201; GENÇCAN, s.913; HAYRAN, s.232.

¹²⁶ Katkının yapıldığı sırada benzer bir çalışma için üçüncü kişiye ne kadar ödenmesi gerekiyorsa, o bedel katkının değeri olarak hesaba eklenecektir. ZEYTİN, s.148.

¹²⁷ SARI, s.276; ZEYTİN, s.147.

¹²⁸ SARI, s.275.

¹²⁹ ŞİPKA, s.202; ÖZTAN, s.477.

¹³⁰ SARI, s.276; ŞİPKA, s.202.

meydana gelen bir artış TMK madde 227’de düzenlenen alacak hakkına temel oluşturmaz.¹³¹ Bu tür kişisel yetenek ve becerilerle meydana gelen artışlar, değer artış payı alacağı hesaplanırken dikkate alınmaz.¹³²

Katkı yapılan malvarlığının değer kazanması durumunda değer artış payı alacağının hesaplanması için izlenecek yöntem aşağıdaki gibidir.¹³³

- Öncelikle katkı yapan eşin katkı miktarı belirlenmelidir. **(Katkı Miktarı)**
- Katkı yapılan malvarlığının edinildiği, iyileştirildiği ya da korunduğu tarihteki sürüm değeri bulunmalıdır.¹³⁴ **(Katkı Yapılan Malın Sürüm Değeri)**
- Katkı yapılan miktar ile malın katkı yapıldığı tarihteki sürüm değeri toplanarak malvarlığının başlangıçtaki değeri bulunur.¹³⁵ Aynı zamanda miras yolu ile bir malvarlığı kalmış ise ve diğer eşin bu mala katkısı söz konusu olduysa katkının yapıldığı andaki sürüm değeri malın başlangıç değeridir.¹³⁶ **(Başlangıç Değeri)**
- Daha sonra katkı oranının bulunması gerekmektedir. Bunun içinde katkı miktarının, katkı miktarı eklendikten sonraki malın değerine oranlanmasıyla değer artış payı oranı bulunur.¹³⁷ **(Değer Artış Payı Oranı)**
- En son adım olarak da malın tasfiye anındaki¹³⁸ sürüm değeri¹³⁹ (son değer) ile katkı oranı çarpılır ve değer artış payı alacağı bulunmuş olur.¹⁴⁰ **(Değer Artış Payı Alacağı)**

¹³¹ ACAR, s.319; ŞIPKA, s.203; GÜMÜŞ, s.336; KIRMIZI, s.164; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.136; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.8.

¹³² ŞIPKA, s.203; GÜMÜŞ, s.336; ACAR, s.319.

¹³³ GÜMÜŞ, s.348; ŞIPKA, s.203; GENÇCAN, s.877; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.8.

¹³⁴ ŞIPKA, s.203; ÖZTAN, s.478; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.221.

¹³⁵ GÜMÜŞ, s.347; ÖZTAN, s.478; ŞIPKA, s.203; ZEYTİN, s.147; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.8 .

¹³⁶ ÖZTAN, s.477; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.8; GÜMÜŞ, s.347; ZEYTİN, s.147.

¹³⁷ GÜMÜŞ, s.348; ŞIPKA, s.203; ÖZTAN, s.478; ZEYTİN, s.150; GENÇCAN, s.915; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.43; ÖZÜĞÜR, s.55.

¹³⁸ Yargıtay 2.HD., 25.12.2007 T., 2007/1097 E., 2007/17749K., sayılı kararında özetle, ‘.....Davacı, davalı tarafından 05.07.2002 tarihinde satın alınan 06 C ... plakalı minibüsün edinilmesine ziynetlerini satmak suretiyle katkıda bulunduğundan bahisle, değer artış payı (TMK m. 227) alacağı isteminde bulunduğu gibi, aynı zamanda söz konusu aracın evlilik birliği içerisinde edinildiğini,

Hesaplama yöntemini formüle edersek;

DAP Oranı = Katkı Miktarı / Katkı Miktarı Eklendikten Sonraki Malın Değeri

DAP Alacağı = DAP Oranı X Malın Tasfiye Anındaki Sürüm Değeri

Örneğin, Gizem'e babasından 400.000,00 TL değerinde miras yolu ile bir taşınmaz kalmıştır. Bu taşınmaza eşi Ramazan tamirat ve işçilik bedeli olarak 100.000,00 TL harcamada bulunmuştur. Bu taşınmazın tasfiye anındaki değeri ise, 800.000,00 TL olmuştur.

Taşınmazın Katkı Tarihindeki Değeri	: 400.000,00 TL
Katkı Miktarı (Mal, Emek, Para)	: 100.000,00 TL
Katkı Sonucu Başlangıç Değeri	: 500.000,00 TL (400.000,00+100.000,00)
Değer Artış Oranı	: 100.000,00/500.000,00 = 1/5
Toplam Alacak	: 800.000,00 X (1/5) = 160.000,00 TL

Bu durumda Ramazan, Gizem'den 160.000,00 TL toplam alacak talep edebilecektir. Toplam alacak; değer artış payı alacağı ile başlangıçta yapılan katkının toplamından oluşur.

Yukarıda yapılan hesaplama, yöntemlerden bir tanesi olup başka hesaplama yöntemleri de bulunmaktadır. Dural/Öğüz/Gümüş'e göre hesaplama yöntemi şöyledir;

---

*edinilmiş mal olduğunu, mal rejiminin tasfiyesi ve katılma alacağı (TMK m. 231/1) isteminde bulunmuştur. Mahkemece yapılan araştırma ve alınan bilirkişi raporları denetime ve hüküm kurmaya elverişli değildir. Toplanan delillerden tarafların 08.10.2000 tarihinde evlendikleri, 11.06.2003 tarihinde açılan boşanma davasının boşanma ile sonuçlandığı, kararın 04.04.2005 tarihinde kesinleştiği, taraflar arasındaki edinilmiş mallara katılma rejiminin boşanma dava tarihi olan 11.06.2003 tarihinde sona erdiği (TMK m. 225) anlaşılmaktadır. Davacının ziynetleri satılmak suretiyle davaya konu aracın edinilmesine katkıda bulunduğu kanıtlanmıştır (TMK m. 227/1). Araç, evlilik birliği sırasında taraflar arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin (TMK m. 218-241) geçerli bulunduğu 05.07.2002 tarihinde edinilmiştir. Mahkemece, araç ve ziynetlerin katkı tarihindeki değerleri belirlenip davacının katkı oranının tespiti, daha sonra aracın **tasfiye tarihindeki değeri** esas alınarak değer artış payının belirlenmesi gerekir' demektedir.*

¹³⁹ KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.44; ZEYTİN, s.147; ÖZUĞUR, (Değer Artış Payı), s.736; GENÇCAN, Ömer Uğur, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Ve 4721 Sayılı Medeni Kanuna İlişkin Uygulama Sorunları Sempozyumu, (Sempozyum), Ağustos 2003, s.208.

¹⁴⁰ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.221; ÖZTAN, s.479; GÜMÜŞ, s.348; ÖZUĞUR, s.55; ŞIPKA, s.203; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.43; GENÇCAN, s.917; GENÇCAN, (Sempozyum), s.208.

Yazarlara göre değer artışı, malın sona erme değeri ile başlangıç değeri arasındaki farktan ibarettir. Buna göre sona erme değeri, katkı yapılan malvarlığının tasfiye anındaki sürüm değeridir.¹⁴¹ Başlangıç değeri ise, yapılan katkı bir malvarlığı iktisap edilirken yapılıyorsa o malvarlığının satın alma değeri ile yapılan katkı tutarının toplamından ibarettir. Ancak yapılan katkı iktisap tarihinden sonraki bir zaman diliminde yapılıyorsa, katkının yapıldığı tarihteki malvarlığının sürüm değeri ile katkı tutarının toplamından oluşmaktadır.¹⁴²

Yukarıdaki örneği bu yöntem ile hesaplar isek;

Değer artışı : $800.000,00 - (400.000,00 + 100.000,00) = 300.000,00$ TL

Katılma İlişkisi : $400.000,00 / 100.000,00 = 4: 1$ (4+1=5 birim/pay)

Değer Artış Payı : $300.000,00 : 5 = 60.000,00$ TL'dir.

Değer Artış Payı Alacağı : $100.000,00$ (Temel Alacak) + $60.000,00$ (Değer Artış Payı) = $160.000,00$ TL'dir.

II- KATKI YAPILAN MALVARLIĞININ TASFİYE ESNASINDA DEĞER KAYBETMESİ YA DA TASFİYE ESNASINDA MEVCUT OLUP OLMAMASI DURUMUNDA DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI

A- KATKI YAPILAN MALVARLIĞININ DEĞER KAYBETMESİ DURUMUNDA DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI MİKTARI

TMK madde 227'ye göre, katkı yapılan malvarlığında bir değer kaybı söz konusu olursa katkı yapan eş bu değer kaybindan etkilenmeyecek ve başlangıçta yaptığı katkının değeri (nominal değer garantisi) esas alınacaktır.¹⁴³ Yani, katkı yapılan malvarlığında bir değer eksilmesi gerçekleşirse bu durumda katkı yapan eş sadece katkıda bulunduğu bedeli alabilecektir. Değer kaybı durumunda katkı, bir miktar para olarak yapılmış ise, iade aynı miktarda para şeklinde sağlanacak, katkı

¹⁴¹ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.221.

¹⁴² DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.221.

¹⁴³ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219; ZEYTİN, s.154; ÖZTAN, s.476; SARI, s.275; ÖZÜĞÜR, s.61; GENÇCAN, s.983; GÜMÜŞ, s.351; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.44; ŞİPKA, s.201; ACAR, s.329; KIRMIZI, s.164; ÖZÜĞÜR, (Değer Artış Payı), s.738; DEMİR, s.261; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.9; ZEYTİN, (Zamanaşımı), s.2.

ayın olarak yapılmışsa bu ayın katkı tarihindeki sürüm değeri alacağın miktarını belirleyecektir.¹⁴⁴

Yargıtay 8.HD., 18.04.2013 T., 2012/12698 E., 2013/5878 K., sayılı kararında özetle, ‘ ... *Dava konusu araç 09.05.2006 tarihinde satış sonucu elde edilmiş olup, davacının iddiası, tanık beyanları ve dosya kapsamındaki aracın alımında davacıya ait bilezik ve evlenmeden önceki kişisel mal niteliğindeki birikimi olan toplam 5.820,00 TL kullanılmış, kalan kısmı için davalı tarafından banka kredisi alınmıştır. Bu halde TMK’nın 227.maddesi gereğince davacının kişisel malı olan 5.820,00 TL’nin aracın edinme tarihindeki değeri oranı saptamalı, bu oran ile aracın karar tarihine yakın bir tarihteki değeri ile çarpılarak davacının değer artış payı alacağının belirlenmesi, katkı yapılan aracın değerinde azalma meydana gelmiş olması halinde TMK’nın 227/1. Maddesi gereğince, başlangıçtaki katkı miktarı olan 5.820,00 TL’ye hükmedilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir’ demektedir.¹⁴⁵*

Örneğin, bir aracın değeri 45.000,00 TL, eşin katkısı ise 15.000,00 TL olsun. Araç zaman içinde yıpranacağından ve modeli eskidiğinden tasfiye anındaki değeri 30.000,00 TL’ye düşmüş ise katkı yapan eş değer kaybından etkilenmeyecek ve başlangıçtaki katkısı ne kadar ise (yani olayımızda 15.000,00 TL) bu bedeli isteyebilecektir.

B- KATKI YAPILAN MALVARLIĞININ TASFİYE SIRASINDA MEVCUT OLMAMASI HALİNDE DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HAKKANİYETE GÖRE BELİRLENMESİ

Katkı yapılan malvarlığı tasfiye esnasında elden çıkarılmış ise bu durumda TMK madde 227/II gereğince, hâkim diğer eşe ödenecek miktarı hakkaniyete uygun

¹⁴⁴ SARI, s.275-276.

¹⁴⁵ KARAMERCAN, s.533. Aynı yönde karar için bkz., Yargıtay 2.HD., 21.05.2007 T., 2006/15021 E., 2007/8447 K., sayılı kararında özetle, ‘ ... *Kuzguncuk’ta bulunan ve aile konutu olarak kullanıldığı anlaşılan taşınmaz, tarafların paylı mülkiyetindedir. Davacının bu taşınmaz için yaptığı restorasyon (yenileme) giderinden taşınmazdaki payı oranında davalının sorumlu olacağı açıktır. Davacının, başlangıçta restorasyon için 8.430.408.300 TL. masraf yaptığı anlaşılmaktadır. Davalı ise, yapılan restorasyon nedeniyle taşınmazda değer kaybı olduğunu ileri sürmüştür. Taşınmazda değer kaybı olup olmadığının keşif yapılmak suretiyle tespiti, değer kaybının söz konusu olması olacak sonuç uyarınca karar verilmesi halinde katkının başlangıçtaki değerinin esas alınması ve tüm deliller birlikte değerlendirilerek hasıl gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir’ demektedir. (GENÇCAN, s.984.) Yarg.8.HD. 13.03.2014 T., 2014/3699 E., 2014/4232 K. (www.sinerjimevzuat.com.tr)*

olarak belirleyecektir.¹⁴⁶ Burada hâkimin takdir yetkisini kullanırken eşin ivazlı olarak mı yoksa ivazsız olarak mı elden çıkardığına dikkat etmelidir. Öğretideki baskın görüşe göre, eş malı ivazlı olarak elden çıkarmış ise, hâkim takdir yetkisini, malın elden çıkarılma değerine göre kullanmalıdır.¹⁴⁷ Eğer malvarlığı ivazsız olarak elden çıkarılmışsa, katkının başlangıçtaki değeri eşe değer artış payı alacağı olarak verilmesi uygun olur.¹⁴⁸

Eşler, değer artış payı alacağı ya da katılma alacağı davası açtıktan sonra yani mal rejimi sona erdikten sonra söz konusu malvarlığı elden çıkarılırsa doktrin ve Yargıtay'ın da belirttiği gibi, elden çıkarılan malvarlığı tasfiye anında mevcutmuş gibi hesaba katılır.¹⁴⁹ Yargıtay 8.HD. 14.10.2014T., 2014/14397E., 2014/18285 K., sayılı kararında, mal rejimi sona erdikten sonra malvarlığı unsurunun elden çıkarılması durumunda o malvarlığı karar tarihine yakın tarihteki değerine göre hesaplanarak tasfiyeye dahil edilmektedir. Kararda özetle şöyle demektedir: ‘ ....06....73 plakalı araç davalı-karşı davacı E.S. adına iken trafik kaydında satış yapılarak davacı-karşı davalı G. □e devredilm

*edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu 04.07.2002 tarihinde yapılması ve dosyada bağış iradesini gösteren bir delile rastlanmaması sebebiyle bu araçla ilgili davalı-karşı davacı lehine katılma alacağı hesabı yapılması doğrudur. **G. tarafından üçüncü kişiye satış 12.07.2004 tarihinde yani mal rejimi sona erdikten sonraki bir tarihte yapıldığından hesaplamanın devir tarihindeki değere veya hakkaniyete göre değil karar tarihine en yakın tarihteki değere göre hesaplama yapılması gerekmektedir.....***¹⁵⁰

¹⁴⁶ ÖZTAN, s.477; ŞİPKA, s.204; ACAR, s.328; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.219; SARI, s.279; ZEYTİN, s.147; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.42; GENÇCAN, s.985; KIRMIZI, s.165; KILIÇOĞLU, (Eşlerin Birbirinden Alacakları), s.403.

¹⁴⁷ ŞİPKA, s.204; ZEYTİN, s.147; ÖZTAN, s.477; KILIÇOĞLU, (Katkı- Katılma), s.42.

¹⁴⁸ ZEYTİN, s.147; ÖZTAN, s.478; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.42; ŞİPKA, s.204.

¹⁴⁹ KARAMERCAN, s.535.

¹⁵⁰ KARAMERCAN, s.537. Aynı yöndeki karar için bkz. Yarg.8.HD. 27.06.2013 T., 2013/1844 E., 2013/10216 K. (KARAMERCAN, s.537.)

III- AYNI MALA BİRDEN FAZLA YA DA İRAT ŞEKLİNDE KATKI YAPILMASI DURUMUNDA DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI MİKTARI

Aynı malvarlığına değişik zamanlarda birden fazla katkı yapılmış ise, bu durumda malvarlığının katkı yapıldığı andaki değerine göre ayrı ayrı oran ve değer bulunmalıdır.¹⁵¹

Örneğin, Gizem'in 600.000,00 TL değerindeki taşınmazına eşi Ramazan 24.11.2015 tarihinde 100.000,00 TL yenilemek amacı ile katkıda bulunmuştur. Ancak taşınmazın belirli bir kısmı 02.04.2016 tarihinde çıkan yangın nedeni ile yanmış ve bu sefer yanan evin tamiri için Ramazan 60.000,00 TL harcamada bulunmuştur. Dairenin ikinci yatırım sırasındaki sürüm değeri 840.000,00 TL, tasfiye anındaki değeri ise, 1.050.000,00 TL'dir.

1.Aşama:

Değer Artışı : 840.000,00 – (600.000,00+100.000,00) = 140.000,00 TL

Katılma İlişkisi : 600.000,00 / 100.000,00 = 6/1 (6+1=7 birim/pay)

Değer Artış Payı : 140.000,00 / 7 = 20.000,00 TL

DapA : 100.000,00 + 20.000,00 = 120.000,00 TL

2.Aşama:

Değer Artışı : 1.050.000,00 – (840.000,00 + 60.000,00) = 150.000,00 TL

Katılma İlişkisi : 840.000,00 / 60.000,00 =14/1 (15 birim/pay)

Değer Artış Payı : 150.000,00 / 15 = 10.000,00 TL

DapA : 60.000,00 + 10.000,00 =70.000,00 TL

İki katkı sonucunda toplam alacak ise, 70.000,00 + 120.000,00 =190.000,00 TL'dir.

¹⁵¹ ACAR, s.320; GÜMÜŞ, s.349; ZEYTİN, s.151; ÖZTAN, s.480; ŞIPKA, s.208; SARI, s.277; KIRMIZI, s.170; ÖZUĞUR, s.59; GENÇCAN, s.988; KARAMERCAN, s.538; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağıının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.15.

Bununla birlikte yapılan katkı irat şeklinde ise, yapılacak hesaplama karmaşık ve zor olacağından uygulamada kabul edilen hesaplama yöntemi olarak, yapılan katkı tutarının ortalaması alınarak bir hesaplama yapılması gerektiğidir.¹⁵²

Örneğin, Gizem'in evlenmeden önce aldığı taşınmazın banka kredisini, evlendikten sonra eşi Ramazan maaşından ödemeye devam etmiştir. Mal rejimi sona erdiğinde 30 ay boyunca 1.000,00 TL ödemiş olsun. Taşınmazın başlangıç anındaki sürüm değeri 50.000,00 TL, tasfiye anındaki sürüm değeri 150.000,00 TL olsun. Bu durumda;

Ramazan'ın yaptığı katkı: $30 \times 1.000,00 = 30.000,00$ TL

Bunun ortalaması ise : $30.000,00/2 = 15.000,00$ TL'dir.

Katkı oranı : $15.000,00/50.000,00$ TL = 3/10

Değer Artış Payı Alacağı: $150.000,00 \times (3/10) = 45.000,00$ TL

Bulunan bu değer artış payı alacağı Ramazan'ın artık değeri olarak aktifine eklenir.

---

¹⁵² GÜMÜŞ, s.350; ŞİPKA, s.209; ÖZTAN, s.482; ZEYTİN, s.153; ÖZUĞUR, s.59; GENÇCAN, s.992; KARAMERCAN, s.539; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.15 .

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ KATILMA
ALACAĞI HESABINA ETKİSİ, MUACCELİYETİ, İFASI
VE DİĞER HUSUSLAR

§ 1. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ KATILMA
ALACAĞINA ETKİSİ

Değer artış payı alacağı ile katılma alacağı birbirinden bağımsız, ayrı iki alacak mıdır? Katılma alacağı hesaplanırken değer artış payı alacağı da bu alacağın içinde değerlendirilecek midir? Doktrinde çoğunluğun görüşü değer artış payı alacağının bağımsız bir alacak olmadığı, katılma alacağının içinde değerlendirilmesi gerektiği yönündedir.

Değer artış payı alacağının bağımsız bir alacak olduğunu kabul edersek, katılma alacağının hesaplanmasında dikkate alınma ihtiyacı olmayacaktır. Yani değer artış payı alacağı ayrı hesaplanacak, katılma alacağı ayrı hesaplanacak ve eşler ayrı ayrı bu alacakları talep edebilecektir. Fakat değer artış payı alacağı bağımsız bir alacak değildir, ayrı hesaplanmasına gerek yoktur dersek, eşlerin malvarlıkları arasında yapılan katkının hangi malvarlığından yapıldığına göre katılma alacağı hesabına etkisi olacaktır.¹⁵³

Katıldığım görüşe göre, değer artış payı alacağı bağımsız bir alacaktır. Şöyle ki, öncelikle her iki alacağın dayandığı hukuki temel ve nedenler birbirinden farklıdır. Eğer değer artış payı alacağını katılma alacağının içinde değerlendirirsek bu durumda katkı yapan değil katkı yapılan eş kazançlı çıkmaktadır. Bu durum da yasa koyucu tarafından korumak istediği eşin korunmamış olmasına neden olur. Örneğin, Gizem, evlendikten sonra maaşından biriktirdiği para ile 200.000,00 TL değerinde bir taşınmaz satın almış olsun. Taşınmazın onarımı için ise eşi Ramazan kendisine miras kalan 50.000,00 TL'yi harcamıştır. Bu taşınmazın tasfiye anındaki değeri ise, 400.000,00 TL'dir.

---

¹⁵³ GÜMÜŞ, s.351; ZEYTİN, s.156.

Değer Artış Payı Alacağı hesaplanırken;

Taşınmazın Katkı Tarihindeki Değeri: 200.000,00 TL

Katkı Miktarı (Mal, Emek, Para) : 50.000,00 TL

Katkı Sonucu Başlangıç Değeri : 250.00,00 TL(200.000,00+50.000.00)

Değer Artış Oranı : 50.000.00/250.000.00 = 1/5

Değer Artış Payı Alacağı : 400.000,00 X (1/5) = 80.000,00 TL

Bu durumda Ramazan, Gizem'den 80.000,00 TL değer artış payı alacağını talep edebilecektir. (DAPa) Bu alacak katılma alacağı hesabında değerlendirilecek ise, Gizem'in edinilmiş malının pasifinde yer alacaktır.¹⁵⁴

Burada tarafların başka bir malvarlığı olmadığını kabul edersek, Gizem'in satın aldığı taşınmaz edinilmiş malı olduğundan tasfiyeye dâhil olacak ve artık değer hesabı yapılarak Ramazan'ın katılma alacağı hesaplanmış olacaktır.¹⁵⁵

Katılma Alacağı hesaplanırken;

Artık Değer = Aktif – Pasif   Katılma Alacağı=Artık Değer/2

Taşınmazın Tasfiye Tarihindeki Değeri (Aktif): 400.000,00 TL

Değer Artış Payı Alacağı (Pasif) : 80.000,00 TL

Artık Değer : 400.000–80.000= 320.000,00TL

Katılma Alacağı : 320.000,00/2 = 160.000,00 TL

Böylelikle değer artış payı alacağı katılma alacağı hesabında değerlendirilir ise Ramazan'ın Gizem'den katılma alacağı ve değer artış payı alacağı olmak üzere toplam 240.000,00 TL alacağı söz konusu olacaktır. Ancak her iki alacak bağımsız değerlendirilip ayrı ayrı hesaplanırsa, eşlerin edinilmiş malı olarak sadece 400.000,00 TL değerinde taşınmazları olduğundan artık değerinin yarısı yani $400.000,00 / 2 = 200.000,00$ TL katılma alacağı olacak, değer artış payı alacağı da 80.000,00 TL olduğundan ikisinin toplamı 280.000,00 TL olacaktır. Böylelikle değer artış payı alacağı bağımsız kabul edilmediği takdirde katkı yapılan eş kazançlı çıkmış

¹⁵⁴ ŞİPKA, s.207.

¹⁵⁵ ŞİPKA, s.207.

olacaktır ki bu da kanun koyucunun istemediği bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle her iki alacağın birbirinden bağımsız olduğu ve ayrı ayrı hesaplanması gerektiği görüşüne katılmaktayım.

Çoğunluğun bu konudaki görüşü ise, değer artış payı alacağının katılma alacağı içinde değerlendirilmesi gerektiğidir. Bu durumda da eşlerin malvarlıkları arasında yapılan katkının hangi malvarlığından yapıldığına ilişkin olarak katılma alacağı hesabına etkisi olacaktır. Bu yönüyle dört farklı olasılık karşımıza çıkmaktadır. Bunlar;

I- EŞİN ‘KİŞİSEL MALINDAN’ DİĞER EŞİN ‘KİŞİSEL MALINA’ KATKI YAPILMASI

Edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesinde eşlerin edinilmiş malları tasfiyeye dâhildir. Ancak kanun koyucu katkı yapılan malvarlığının türü açısından sınırlama yapmamış ve ister kişisel maldan olsun ister edinilmiş maldan olsun, yapılan katkının sonucunda oluşacak değer artış payı alacağının talep edilebileceğini belirtmiştir.¹⁵⁶

Bir eş kendi kişisel malından diğer eşin kişisel malına katkıda bulunmuş olabilir. Bu durumda yapılacak değer artış payı hesabında ortaya çıkacak alacak hakkı, katkı yapılan eşin kişisel borcu olduğundan tasfiyede pasif hanesine yazılmamaktadır.¹⁵⁷ Edinilmiş mallar tasfiyede dikkate alındığından burada ortaya çıkan alacak hakkı katkı yapılan eşin kişisel borcu olduğundan tasfiyede hesaba katılmayacaktır.¹⁵⁸ Kişisel maldan kişisel mala yapılan katkı sonucunda ortaya çıkan değer artış payı alacağı tasfiye hesabına katılmayacağından tasfiye dışında genel zamanaşımı süresi içinde bağımsız bir dava olarak diğer eşe karşı ileri sürülebilir.¹⁵⁹ Burada katkıda bulunan eşin diğer eşe karşı açacağı dava, mal rejimi sona erdikten sonra 10 yıllık genel zamanaşımı süresi içinde açacağı bağımsız bir davadır.

¹⁵⁶ ŞİPKA, s.205; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.138.

¹⁵⁷ ACAR, s.321; ÖZTAN, s.484; ZEYTİN, s.157; ÖZUĞUR, s.58; GÜMÜŞ, s.352; ŞİPKA, s.205; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.223; KABADAYI TATAR, s.18; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.10.

¹⁵⁸ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.223; ACAR, s.321; ŞİPKA, s.205; GÜMÜŞ, s.352; ZEYTİN, s.157; KABADAYI TATAR, s.18; ÖZTAN, s.484; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.10.

¹⁵⁹ ÖZTAN, s.484; GÜMÜŞ, s.353; ŞİPKA, s.206; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.11.

Örneğin, yukarıda verdiğimiz örnekte Ramazan'ın yaptığı katkı, evlenmeden önce biriktirdiği paralardan yaptığı katkı olsun. Yani bu durumda Ramazan'ın kişisel malından yapılan bir katkı söz konusudur. Böylelikle ortaya çıkan 160.000,00TL değer artış payı alacağı Gizem'in edinilmiş malına ilişkin bir borcu olmadığından pasiflerine eklenmemelidir. Ramazan bu alacağını bağımsız bir dava ile Gizem'den talep edebilir.

II- EŞİN 'KİŞİSEL MALINDAN' DİĞER EŞİN 'EDİNİLMİŞ MALINA' KATKI YAPILMASI

Eşin kişisel malından diğer eşin edinilmiş malına katkı yapıldığında, katkı yapan eşin katkı yaptığı malvarlığının kişisel mal, katkı yapılan diğer eşin malvarlığının ise edinilmiş mal olması gerekir. Burada bulunacak olan değer artış payı alacağı, katkı yapılan eşin pasifinde yer alacak ve tasfiye ile artık değer hesabına¹⁶⁰ katılmış olacaktır.¹⁶¹

Yukarıda verdiğimiz örneği değiştirirsek, Gizem, evlendikten sonra kazandığı geliri ile 100.000,00 TL değerinde bir büro satın almış olsun. Taşınmazın onarımı için ise eşi Ramazan kendisine miras kalan 25.000,00 TL'yi harcamıştır. Bu taşınmazın tasfiye anındaki değeri ise, 200.000,00 TL'dir.

Buradaki örnekte, Ramazan, kişisel malından Gizem'in edinilmiş malına katkı yapmaktadır.

Taşınmazın Katkı Tarihindeki Değeri: 100.000,00 TL

Katkı Miktarı (Mal, Emek, Para) : 25.000,00 TL

Katkı Sonucu Başlangıç Değeri : 125.00,00 TL(100.000,00+25.000.00)

Değer Artış Oranı : $25.000.00/125.000.00 = 1/5$

Değer Artış Payı Alacağı : $200.000,00 \times (1/5) = 40.000,00 \text{ TL}$

¹⁶⁰ Artık değer hesabına katılması ile katkıda bulunan eşin artık değerini ve artık değer alacağını azaltmaktadır. Bkz. GÜMÜŞ, s.352.

¹⁶¹ DURAL/ÖGÜZ/GÜMÜŞ, s.223; ACAR, s.321; ŞIPKA, s.206; GÜMÜŞ, s.352; ÖZTAN, s.484; ZEYTİN, s.159; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.138; KABADAYI TATAR, s.19.

Bu durumda Ramazan, Gizem'den 40.000,00 TL değer artış payı alacağını talep edebilecektir. (DAPa) Bu alacak Gizem'in edinilmiş malının pasifinde yer alacaktır ve Ramazan'ın ise kişisel malı olacaktır.¹⁶²

Burada tarafların başka bir malvarlığı olmadığını kabul edersek, Gizem'in satın aldığı büro edinilmiş malı olduğundan tasfiyeye dâhil olacak ve artık değer hesabı yapılarak Ramazan'ın katılma alacağı hesaplanmış olacaktır.¹⁶³ Bilindiği üzere artık değer, aktif değerlerden pasif değerlerin çıkarılması sonucu elde edilen miktardır. Katılma alacağı ise artık değer yarısıdır. Buna göre;

$$\text{Artık Değer} = \text{Aktif} - \text{Pasif} \qquad \text{Katılma Alacağı} = \text{Artık Değer} / 2$$

Büronun Tasfiye Tarihindeki Değeri (Aktif): 200.000,00 TL

Değer Artış Payı Alacağı (Pasif) : 40.000,00 TL

Artık Değer : 200.000 - 40.000 = 160.000,00 TL

Katılma Alacağı : 160.000,00 / 2 = 80.000,00 TL

Böylelikle Ramazan'ın Gizem'den katılma alacağı (80.000,00 TL) ve değer artış payı alacağı (40.000,00 TL) olmak üzere toplam 120.000,00 TL alacağı söz konusu olmaktadır.

III- EŞİN 'EDİNİLMİŞ MALINDAN' DİĞER EŞİN 'KİŞİSEL MALINA' KATKI YAPILMASI

Burada, katkı yapan eşin katkı yaptığı malvarlığının edinilmiş mal, katkı yapılan diğer eşin malvarlığının ise kişisel mal olma ihtimali söz konusudur.¹⁶⁴ Bu ihtimalde ortaya çıkacak değer artış payı alacağı katkı yapan eşin edinilmiş malının aktifinde yer alacak ve böylelikle tasfiye ile artık değer hesabında değerlendirilmiş olacaktır.¹⁶⁵ Böylelikle değer artış payı alacağının artık değer hesabına katılması ile katkıda bulunan eşin artık değerini ve artık değer alacağını arttırmaktadır.¹⁶⁶

¹⁶² ŞİPKA, s.207.

¹⁶³ ŞİPKA, s.207.

¹⁶⁴ ÖZTAN, s.484; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.223; ŞİPKA, s.207; ACAR, s.322; GÜMÜŞ, s.352; ZEYTİN, s.158; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.138.

¹⁶⁵ ACAR, s.322; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.223; ŞİPKA, s.207; ZEYTİN, s.158; ÖZÜĞÜR, s.58; GÜMÜŞ, s.352; ÖZTAN, s.484; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.138; GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.10.

¹⁶⁶ GÜMÜŞ, s.352.

Yukarıda verdiğimiz örneği değiştirir isek¹⁶⁷, Gizem'e annesinden kalan taşınmazın değeri 100.000,00 TL'dir. Eşi Ramazan maaşından yaptığı birikimi olan 60.000,00 TL'yi taşınmazın onarımı için harcamıştır. Bu taşınmazın tasfiye anındaki değeri ise, 300.000,00 TL'dir.

Burada Gizem'in kişisel malına Ramazan edinilmiş malından katkı yapmıştır.

Katkı oranı : 60.000 TL / 100.000,00 TL = 6/10'dur.

Değer Artış Payı : 300.000,00 X (6/10) = 180.000,00 TL'dir.

Bu bedel Ramazan'ın edinilmiş malının aktifinde yer alacaktır. Burada tarafların başka malvarlığı olmadığından hareket edersek, Bu bedelin yarısı Gizem'in katılma alacağı olarak hesaplanacak ve $180.000,00/2 = 90.000,00$ TL Ramazan'ın Gizem'den katılma alacağı hakkına sahip olacaktır.

IV- EŞİN 'EDİNİLMİŞ MALINDAN' DİĞER EŞİN 'EDİNİLMİŞ MALINA' KATKI YAPILMASI

Burada katkı yapan malvarlığı da katkı yapılan malvarlığı da edinilmiş maldır.¹⁶⁸ Burada eşlerin karşılıklı mallarının tasfiyesinde, eşler mal rejimi sözleşmesi ile başka oran belirlemediler ise ½ oranında katılma alacağı hakkına sahip oldukları için değer artış payı hesabının yapılmasına gerek bulunmamaktadır.¹⁶⁹ Eğer mal rejimi sözleşmesi ile farklı bir oran belirlenmiş¹⁷⁰ ise bu durumda değer artış payı alacağı hesaplanacak ve bulunan alacak katkıda bulunan eşin aktifinde yer olacaktır.¹⁷¹

Yani kısaca değerlendirmek gerekirse, katkı, katkıda bulunan eşin hangi malvarlığı grubundan yapıldı ise değer artış payı alacağı da tasfiyede o mal grubunun aktifinde yer alacaktır.¹⁷² Katkı, katkıda bulunulan eşin hangi malvarlığı grubundan yapıldı ise değer artış payı alacağı da tasfiyede o mal grubunun pasifinde yani borç

¹⁶⁷ ŞİPKA, s.208'deki örnekten uyarlanmıştır.

¹⁶⁸ ÖZTAN, s.486; ŞİPKA, s.208; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.224; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.138.

¹⁶⁹ ACAR, s.322; ZEYTİN, s.165; GÜMÜŞ, s.352; ŞİPKA, s.208; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.224; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.139; KABADAYI TATAR, s.19.

¹⁷⁰ GÜMÜŞ'e göre, sözleşme ile başka oran belirlenmese dahi yani her durumda edinilmiş maldan edinilmiş mala yapılan katkıdan doğan değer artış payı alacağının hesaplanması ve katılma alacağının hesaplanmasına yönelik olarak artık değerde yer alması görüşündedir. Bkz. s.352-353.

¹⁷¹ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.224; ŞİPKA, s.208; GÜMÜŞ, s.352.

¹⁷² GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.10.

hanesinde yer alacaktır.¹⁷³ Böylelikle katkı kişisel maldan yapıldıysa değer artış payı alacağı da kişisel malın aktif kısmına, katkı edinilmiş maldan yapıldıysa değer artış payı alacağı da edinilmiş malın aktif kısmına yazılacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken husus ise, kişisel mallar tasfiyede dikkate alınmayacağından artık değer hesabında da dikkate alınmayacaktır. Böylelikle, katkıda bulunan eşin değer artış payı alacağı, o eşin edinilmiş mallarına eklenecek ve artık değer hesabında aktif tarafta yer alacakken, katkıda bulunan eşin değer artış payı alacağı katkıda bulunulan eşin edinilmiş mal grubunun borcu olacak ve artık değer hesabında pasif kısımda yer alacaktır.¹⁷⁴

§ 2. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ MUACCELİYETİ VE İFASI

I- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ MUACCELİYETİ

Medeni Kanunumuz değer artış payı alacağının ne zaman muaccel hale geleceğini açık bir şekilde düzenlememiştir. Ancak madde metnine bakıldığında tasfiye sırasında eşin katkı yaptığı malda değer artışı söz konusu olursa yaptığı katkı oranında değer artışından hak elde edebileceğini ve malın tasfiye anındaki değeri ile değerlendirileceğini hüküm altına almıştır. Aynı zamanda TMK madde 235'te ise, mal rejiminin sona erdiği anda mevcut olan malların tasfiye anındaki değerleri ile hesaba katılacağını belirtmektedir. Bu iki madde dikkate alındığında, değer artış payı alacağının 'mal rejiminin tasfiyesi anında' muaccel olacağı sonucuna varılmaktadır.¹⁷⁵ Katkı yapılan mal elden çıkarılmış olsa dahi, katkıda bulunan eş bu alacak hakkını ancak tasfiye anında talep edebilecek, böyle bir alacak hakkının olup olmadığı tasfiye anında tespit edilecektir.¹⁷⁶

Değer artış payı alacağının talep edilebilmesi için mal rejiminin sona ermiş olması gerekmektedir.¹⁷⁷ Mal rejimi sona ermiş olsa bile tasfiye talep edilmediği

¹⁷³ GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.10.

¹⁷⁴ GÜNARSLAN, (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), s.10.

¹⁷⁵ ACAR, s.324; ÖZTAN, s.491; ŞİPKA, s.186; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.224; GÜNARSLAN, Banu Fatma, ' Değer Artış Payı Alacağında Zamanaşımının Tabi Olduğu Süreler', Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı:22, Temmuz 2015, s.504; ZEYTİN, s.235; SARI, s.279; GÜMÜŞ, s.355; DEMİR, s.258; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.140; ZEYTİN, (Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir mi?), s.3; ŞİPKA/ÖZDOĞAN, s.242.

¹⁷⁶ ÖZTAN, s.492.

¹⁷⁷ SARI, s.274; GENÇCAN, s.818; KARAMERCAN, s.443; ÖZÜĞÜR, (Değer Artış Payı), s.735.

müddetçe değer artış payı alacağı da talep edilebilir hale gelmez.¹⁷⁸ Buradan çıkarılacak sonuç ise, mal rejimi devam ederken değer artış payı alacağının talep edilemeyeceğidir.¹⁷⁹

Değer artış payı alacağı, mal rejiminin tasfiyesi anında muaccel olacaktır. Peki, tasfiye anından anlaşılması gereken nedir? Yargıtay kararlarında, ‘ *tasfiye tarihi boşanma ve mal rejiminin sona erdiği tarih olmayıp, tasfiye veya değer artış payı alacağına yönelik açılmış bulunan davanın karar tarihidir*’ şeklindeki açıklamalarından tasfiye anının değer artış payı alacağına yönelik davanın karar tarihi olarak anlaşıldığı açıkça görülmektedir.¹⁸⁰ Bu nedenle tasfiye anı, öğretide de tasfiyenin sona erdiği an, hâkim tarafından değer artış payı alacağına ilişkin verilen karar tarihini¹⁸¹ ifade etmektedir.¹⁸² Hâkim karar verirken malın tasfiye anındaki değerine göre karar vereceğinden, karar tarihine en yakın tarihte keşif yaparak bilirkişi raporu almalı ve ona göre karar vermelidir. Eğer son yapılan incelemenin üzerinden uzun bir zaman geçtiyse karar tarihine yakın bir tarihte yeniden keşif yaparak yeni bir bilirkişi raporu almalı ve ona göre hüküm kurmalıdır.¹⁸³

¹⁷⁸ SARI, s.274; ÖZTAŞ, s.995.

¹⁷⁹ ÖZTAŞ, s.995. Yarg. 2.HD. 10.11.2008 T., 2008/14777 E., 2008/14766K. Sayılı kararında özetle, ‘... Diğer eşe ait bir malın edinilmesine katkı sağlanması halinde, sağlanan katkı oranında alacak talep edilebilmesi için eşler arasında kural olarak mal rejiminin sona ermiş olması zorunludur. Tarafların evliliği devam ettiğine göre, bu yöndeki isteğinde de reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi de usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.’ (GENÇCAN, s.817.)

¹⁸⁰ Yarg.2.HD, 02.11.2009 T., 2009/2355 E., 2009/5150 K. Sayılı kararında özetle, ‘...**Tasfiye tarihi, boşanma veya mal rejiminin sona erdiği tarih olmayıp tasfiye veya değer artış payına yönelik açılmış bulunan davanın karar tarihidir.** (TMK m.232, 235/1) Mal rejiminin sona erdiği sırada mevcut olan edinilmiş malların tasfiye anındaki başka bir anlatımla açılan davanın karar tarihine en yakın tarihteki değerinin bilirkişiye tespit ettirilerek belirlenecek bu değer üzerinden hesaplama yapılması ve açıklanan esaslar çerçevesinde inceleme yapılarak sonucu uyarınca kazanılmış haklar da gözetilerek karar verilmesi gerekirken yanlış nitelendirme ve eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır. **Değer artış payı ve katılma alacağı hesabında tasfiye tarihi boşanma ve mal rejiminin sona erdiği tarih olmayıp, tasfiye veya değer artış payına yönelik açılmış bulunan davanın karar tarihidir....**’ demektedir. Aynı yönde kararlar için bkz. Yarg.2HD, 03.03.2008 T., 2008/896 E., 2008/2616 K.; Yarg.2HD, 20.11.2008 T., 2008/14826 E., 2008/15578 K. (ŞİPKA, s.259, d.n. 253’deki kararlar)

¹⁸¹ DURAL/ÖGÜZ/GÜMÜŞ, s.233. Yazarlara göre, muacceliyet anı tasfiye kararının kesinleştiği tarihtir.

¹⁸² ŞİPKA, s.258; ÖZTAN, s.492; SARI, s.247; KARAMERCAN, s.554.

¹⁸³ ÖZTAN, s.479; ŞİPKA, s.259. Yarg.8. HD. 25.02.2015 T., 2013/22239 E., 2015/4929 K., sayılı kararında özetle, ‘... **Katılma alacağı davalarında kural olarak, TMK’nun 229.maddesi gereğince edinilmiş mal sayılan malların TMK’nun 232 ve 235/I. Madde ve fıkraları uyarınca karar tarihine en yakın tarihteki sürüm değerlerinin yarısı üzerinden katılma alacağı hesaplanır. Dosya arasında bulunan 01.03.2013 tarihli bilirkişi heyeti raporuna göre, taşınmazın dava tarihi olan 18.12.2009 tarihi itibari ile değerinin 150.000,00 TL olarak belirlendiği ve mahkemece bu değer esas alındığı belirtilmiştir. Mahkemece dava konusu taşınmazın karar tarihine en yakın tarihteki değerinin esas alınması gerekirken, dava tarihindeki değerinin esas alınması doğru olmamıştır. Bu itibarla mahkemece, dava konusu taşınmazın bozma sonrası yeni karar tarihine en yakın güncelleştirilmiş piyasa sürüm (rayiç) değerinin uzman bilirkişiye tespit ettirildikten sonra belirlenecek bedel**

II- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ İFASI

Değer artış payı alacağı tasfiyenin tamamlanması ile muaccel hale geldiğinden bu tarihten itibaren alacağın ifa edilmesi gündeme gelmektedir. Rejimin tasfiyesi sonunda ortaya çıkan hak, alacak hakkı olduğundan Borçlar Kanunu hükümlerine tabidir.¹⁸⁴ Değer artış payı alacağının artık değer hesabına dâhil edilmediği haller için aşağıdaki açıklamalar geçerli olacaktır.

A- NAKİT YA DA AYIN OLARAK ÖDEME

TMK madde 239/I'e göre, '*Katılma alacağı ve değer artış payı ayın veya para olarak ödenebilir. Aynî ödemede malların sürüm değeri esas alınır; bir mesleğin icrasına ayrılmış birimler ile işletmelerin ekonomik bütünlüğü gözetilir*' demektedir.

Değer artış payı alacağının ifasına ilişkin düzenlemeyi yapan bu madde hem değer artış payı alacağı hem de katılma alacağı için düzenlenmiştir. Ancak TMK madde 241'e bakıldığında katılma alacağının ifasına yönelik olarak getirilen kolaylık değer artış payı alacağı için öngörülmemiştir. Maddeye göre, tasfiye sırasında, borçlu eşin malvarlığı veya terekesi, katılma alacağını karşılamadığı takdirde, alacaklı eş veya mirasçılar, edinilmiş mallarda hesaba katılması gereken karşılıksız kazandırmaları bunlardan yararlanan üçüncü kişilerden eksik kalan miktarla sınırlı olarak isteyebileceğini öngörmektedir. Ancak bu hüküm sadece katılma alacağının ifasına yönelik olup, değer artış payı alacağına ilişkin değildir.

TMK madde 239'a göre, değer artış payı alacağına hükmedildiğinde, borçlu eş bu borcunu ayın ya da nakit olarak ödeyebilme imkânı içindedir.¹⁸⁵ Burada TBK madde 87'de düzenlenen seçimlik bir borç söz konusudur. Seçimlik borçlarda, borcun konusunu oluşturan birden fazla edim vardır ve hukuki ilişkiden ve işin

---

üzerinden (taleple bağlılık kuralı ve tarafların kazanılmış hakları da dikkate alınarak) katılma alacağının hesaplanması gerekir' demektedir. (KARAMERCAN, s.555.) Aynı yönde karar için bkz. Yarg.8.HD. 27.05.2015 T., 2014/4916 E., 2015/11773 K. Sayılı kararında özetle, '*.... Mahkemece karar tarihine en yakın tarihteki (karar tarihi tasfiyeye hükmedilen tarihtir.) değer yerine dava tarihindeki değer esas alınması, ayrıca faizin tasfiye tarihi olan karar tarihinden itibaren başlatılması gerekirken dava tarihinden başlatılması doğru olmamıştır.*' (KARAMERCAN, s.555.)

¹⁸⁴ ZEYTİN, s.234.

¹⁸⁵ SARI, s.279; ÖZTAN, s.543; ŞİPKA, s.314; ZEYTİN, s.238; KILIÇOĞLU, (Katkı- Katılma), s.145; GÜMÜŞ, s.398; KILIÇOĞLU, (Yenilikler), s.217; KAÇAK, s.111; KILIÇOĞLU, s.60; SONSUZUĞLU, s.49; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.157; ATEŞ, Turan, Türk Medeni Kanununda Edinilmiş (Kazanılmış) Mallara Katılma Rejimi, 2.Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2007, s.127; HAYRAN, s.322; AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.174; ŞİMŞEK, s.394.

özelliğinden aksi anlaşılmadıkça, edimlerden birinin seçimi borçluya ait olmakla bu edimlerden bir tanesinin ifasıyla borç sona ermektedir.¹⁸⁶ Burada borçlu tarafındaki seçme yetkisi yenilik doğurucu bir hakkın kullanılmasıdır.¹⁸⁷ Bu anlamda bu maddede seçimlik bir borç söz konusudur.

TMK 239/I hükmünden sadece borçlu eş değil borçlunun mirasçıları da yararlanabilmektedir.¹⁸⁸ Kanun tarafından borçluya verilen bu hakka, hakkın kötüye kullanımı hali saklı kalmak kaydıyla, alacaklı tarafın itiraz etme durumu söz konusu olamaz.¹⁸⁹ Borçlu ister nakit olarak ister ayın olarak bu borcunu yerine getirebilir.¹⁹⁰ Eğer borçlu eş ayın olarak ödemeyi tercih ederse bu durumda bu ayının ödeme günündeki sürüm değeri esas alınarak hesaplama yapılır.¹⁹¹

Eğer borçlu eş ayın olarak ödeme yapacak ise bu durumda malın ödeme anındaki sürüm değeri hesaplanır ve değer artış payı alacağı malın değerinden fazla çıkarsa bu durumda ayın olarak yapılan ödeme kısmi ödeme olarak kabul edilir ve kalan borç miktarı açısından ise borçlu tarafın nakdi sorumluluğu devam edecektir.¹⁹²

İlk fıkranın devamında, bir mesleğin icrasına ayrılmış birimler ile işletmelerin ekonomik bütünlüğünün gözetileceğinden bahsetmiştir. Bu hükmün amacı, borçluya tanınan ayın ya da nakit ile ödeme seçenekleri durumunda hangisi borçlunun menfaatine olacaksa ve ekonomik bütünlüğün bozulmasının önüne geçecekse borçlu eş tarafından o durumun seçilmesi gerektiğidir.

B- İFANIN ERTELENMESİ

Medeni Kanunun 239. Maddenin ikinci fıkrasına göre, '*Katılma alacağının ve değer artış payının derhâl ödenmesi kendisi için ciddî güçlükler doğuracaksa, borçlu eş ödemelerinin uygun bir süre ertelenmesini isteyebilir*' demektedir. Maddeye göre, yapılan yargılama sonunda değer artış payı alacağına hükmedilmişse

¹⁸⁶ İSPARTALI, Murat, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1.Bası, İstanbul 2013, s.351.

¹⁸⁷ İSPARTALI, s.351.

¹⁸⁸ ŞİPKA, s.314; SARI, s.249.

¹⁸⁹ KILIÇOĞLU, s.60; ŞİPKA, s.315; KILIÇOĞLU, (Yenilikler), s.218; SONSUZOĞLU, s.49; ZEYTİN, s.237; GÜMÜŞ, s.394.

¹⁹⁰ ÖZTAN, s.543; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.145; ŞİPKA, s.315.

¹⁹¹ ŞİPKA, s.315; ÖZTAN, s.543. ZEYTİN'e göre, eğer borçlu eş ayın olarak ödeme yapmak istiyorsa bu durumda alacağın muaccel olduğu andaki sürüm değerinin esas alınması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ZEYTİN, s.238.

¹⁹² ŞİPKA, s.315, dn, 82.

ve borçlu eşin ödemeyi derhal yapması ciddi güçlük yaratacaksa bu durumda borçlu eş, ödemenin ertelenmesini talep edebilme hakkına sahiptir.¹⁹³ Burada bu hak sadece borçlu eşe tanınmış olup, mirasçılarının böyle bir talepte bulunmasına olanak bulunmamaktadır.¹⁹⁴ Ciddi güçlüğü neler olabileceğini hâkim her somut olaya göre takdir edecek ve bu durumu tespit ederken tarafların ekonomik ve sosyal şartlarını göz önünde bulundurarak TMK madde 2 hükmüne göre değerlendirme yapacaktır.¹⁹⁵

Ciddi güçlükten anlaşılması gereken ‘mali’ konulardır. Borçlu eş kişisel sebeplerle erteleme talebinde bulunamaz.¹⁹⁶ Verilecek süre ciddi güçlükleri ortadan kaldırmaya yetecek nitelikte değilse ya da etkisini azaltmıyorsa, bu nedenle süre verilmesinde herhangi bir yarar bulunmamaktadır.¹⁹⁷ Erteleme talebi mahkemece kabul görür ise, alacak muaccel hale gelemeyecek, erteleme süresi sonuna kadar beklenecek ve alacaklı eş bu kararı erteleme süresi geçene kadar takibe koyamayacaktır.¹⁹⁸

C- DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞINDA FAİZ

Değer artış payı alacağına faiz yürütülebilmektedir. TMK madde 239/III’e göre, aksine bir anlaşma bulunmadığı takdirde tasfiyenin sona erme tarihinden¹⁹⁹ yani karar tarihinden başlayarak değer artış payı alacağına faiz işletilebilecektir.²⁰⁰

Yargıtay 8. HD. 03.11.2014 T., 2013/16652 E., 2014/19722 K., sayılı kararında özetle şöyle demektedir: ‘ *...hüküm altına alınan değer artış payı alacağı ve katılma alacağı bakımından TMK’nun 239/son maddesi gereğince karar tarihinden itibaren faiz yürütülmesi gerekirken mahkemece genel kuraldan hareketle dava tarihi ve ıslah tarihinden itibaren ayrı ayrı faize hükmedilmiş bulunması doğru değil ise de, bu husus HMK’nun 370/2 maddesi gereğince yeniden yargılamayı gerektirmediğinden davacının hüküm altına alınan toplam alacak miktarı 27.368,28 TL’ye karar tarihinden itibaren faiz yürütülmesine ilişkin*

¹⁹³ SARI, s.248; GÜMÜŞ, s.398; ŞİPKA, s.316; ÖZTAN, s.543; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.50; KAÇAK, s.111; SONSUZOĞLU, s.49; ACAR, (Eşin Yasal Miras Payı), s.160.

¹⁹⁴ ÖZTAN, s.543; ŞİPKA, s.316; SARI, s.248; ZEYTİN, s.240.

¹⁹⁵ ŞİPKA, s.316.

¹⁹⁶ SARI, s.248; ZEYTİN, s.241.

¹⁹⁷ GÜMÜŞ, s.399; SARI, s.248; ZEYTİN, s.241.

¹⁹⁸ ŞİPKA, s.316.

¹⁹⁹ Burada faiz dava tarihinden değil karar anından itibaren başlayacaktır. Bkz. ŞİPKA, s.261; KARAMERCAN, s.559.

²⁰⁰ DURAL/ÖGÜZ/GÜMÜŞ, s.235; SARI, s.280; ÖZTAN, s.492; ŞİPKA, s.261; ZEYTİN, s.166; ACAR, s.329; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.48; GÜMÜŞ, s.399; ÖZUĞUR, s.56.

ibarelerin açıklanan nedenlerle hüküm fıkrasından çıkartılmasına, bunun yerine tüm alacak miktarlarına karar tarihinden itibaren faiz yürütüleceği ibaresinin yazılmasına, davalı vekilinin temyiz itirazlarının buna yönelik kısmının kabulüyle hükmün düzeltilmiş şekilde onanmasına... ' 201

Değer artış payı alacağı kanundan doğan bir alacak hakkı olduğundan yasal faiz oranı uygulanacaktır.²⁰² Kanun maddesinde aksine bir anlaşma bulunmadığı takdirde diyerek, eşlerin aralarında anlaşma yaparak faiz başlangıç tarihini ve faiz oranını kararlaştırabilecekleri anlaşılmaktadır.²⁰³ Ayrıca tarafların dilekçesinde faize ilişkin taleplerinin bulunması gerekmektedir. Değer artış payı alacağı davasında faiz talep edilmemişse, hâkim re'sen faize hükmedemez.²⁰⁴

D- GÜVENCE VERİLMESİ

TMK 239/III hükmüne göre, '*...durum ve koşullar gerektiriyorsa ayrıca borçludan güvence istenebilir*' demektedir. Madde hükmüne göre, borçlu taraf m.239/II gereğince borcun ertelenmesini talep etmiş ve ödeme süreye veya vadeye bağlanmışsa, bu durumda alacaklı da hâkimden güvence talep edebilmektedir.²⁰⁵ Burada borçlu tarafa erteleme imkânı tanınırken alacaklı tarafa da bu durum karşısında zarara uğramaması adına güvence talep edebilme imkânı tanınmıştır.

Güvence verilmesine hâkim re'sen karar verememekte, alacaklının talebini aramaktadır.²⁰⁶ Güvencenin ne olacağı konusunda taraflar anlaşabilirler. Anlaşmanın mümkün olmadığı durumlarda hâkim kendiliğinden karar verebilir.²⁰⁷ Kanun koyucu güvencenin türü bakımından herhangi bir ayırım yapmamıştır. Taşınır ya da taşınmaz rehini olabileceği gibi kefil, teminat mektubu vb. güvenceler sağlanması mümkündür.²⁰⁸

Taraflar, faiz ve güvence verilmesi hususunda serbestçe karar verebilirler. Alacaklı ve borçlu taraf, tasfiyeden önce bu haklarından feragat edemezler; ancak

²⁰¹ KARAMERCAN, s.564.

²⁰² KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.49; ÖZTAN, s.492; SARI, s.250; ACAR, s.329.

²⁰³ ÖZTAN, s.543; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.235.

²⁰⁴ GENÇCAN, s.1024. Yarg.8 HD. 13.10.2009 T., 2009/3113 E., 2009/4786 K. Sayılı kararında özetle, '*.... Dava dilekçesinde faiz istenmediği halde mahkemece faize hükmedilmesi isteğin aşılması olarak değerlendirildiğinden usul hükümlerine aykırıdır*' demektedir. (GENÇCAN, s.1024.)

²⁰⁵ ŞIPKA, s.318; ZEYTİN, s.242; SARI, s.251; GÜMÜŞ, s.400.

²⁰⁶ GÜMÜŞ, s.400; ŞIPKA, s.318.

²⁰⁷ ZEYTİN, s.242; SARI, s.251; GÜMÜŞ, s.400; ŞIPKA, s.318;

²⁰⁸ SARI, s.251; ŞIPKA, s.318; ZEYTİN, s.242.

tasfiyeden sonra yapacakları anlaşma ile faiz ve güvence talep haklarından vazgeçebilirler.²⁰⁹

§ 3. AÇILACAK DAVALARDA YARGILAMA USULÜ

I- GÖREVLİ MAHKEME

Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun 4/1 maddesi gereğince, tasfiyenin talep edileceği mahkeme Aile Mahkemesidir.²¹⁰ Aile mahkemesinin bulunmadığı yerlerde görevli mahkeme, bu işle görevlendirilmiş Asliye Hukuk Mahkemesidir.²¹¹

Yargıtay 8.HD. 28.01.2010 T., 2010/3945 E., 2010/330 K., sayılı kararında özetle şöyle demektedir: ‘... *Dava dilekçesindeki açıklamalar ve dosya kapsamına göre dava, mal rejiminin tasfiyesi istemine ilişkindir. 4748 sayılı Aile Mahkemelerin Kuruluş, Görev Ve Yargılama Usullerine Daire Kanununun 4.maddesi; 4721 sayılı kanunun ikinci kitabından üçüncü kısmı hariç olmak üzere kaynaklanan bütün davaların Aile Mahkemesinde bakacağını hükme bağlamıştır. Görev kamu düzenine ilişkindir. Mahkemece yargılamanın her aşamasında dikkate alınması gerekir. Şu halde davaya Aile Mahkemesinin bakması gerekirken, bu husus düşünülmeden Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından yargılamaya devam edilip, yazılı şekilde karar vermesi doğru değildir.*’²¹²

Yargıtay 2.HD. 25.11.2004 T., 2004/12495 E., 2004/13952 K. Sayılı kararında özetle, şöyle demektedir: ‘ .... *Kadının birleştirilen değer artış payı ile ilgili davası 16.01.2002 tarihinde açılmıştır. Bu nedenle davaya bakmak görevi de Aile Mahkemesine aittir. Bu davaya ait taraf delilleri sorulup toplanarak, sonucuna göre karar verilmesi gerekir. Bu yön gözetilmeden yazılı gerekçe ile bu konuda görevsizlik kararı verilmesi ve davacı aleyhine yargılama giderlerin hükmolunması da kanuna aykırı olup bozmayı gerektirmiştir*’ demektedir.²¹³ Yargıtay 2.HD. 05.04.2006 T., 2006/19944 E., 2006/4816 K., sayılı kararında özetle, ‘... *Dava 03.04.2004 tarihinde açılmış olup değer artış payı alacağı istemine ilişkindir. 4748*

²⁰⁹ ŞİPKA, s.318; ZEYTİN, s.242; GÜMÜŞ, s.400; SARI, s.251.

²¹⁰ ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.56; ÖZTAN, s.434; ÖZUĞUR, s.106; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.202; GENÇCAN, s.996; GÜMÜŞ, s.237; KAÇAK, s.110; UĞUR, s.64; ŞİMŞEK, s.394.

²¹¹ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.202; GÜMÜŞ, s.237; ÖZUĞUR, s.106.

²¹² GENÇCAN, s.997.

²¹³ GENÇCAN, s.997.

sayılı yasanın 5133 sayılı yasa ile değişik 4/1. Maddesi gereğince 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun üçüncü kısmı hariç ikinci kitabından kaynaklanan davalara **Aile Mahkemelerince** bakıldığı hükmü getirilmiştir. Görev kamu düzenine ilişkindir. Mahkemece yargılamanın her aşamasında kendiliğinden dikkate alınması zorunludur. Gerçekleşen bu durum karşısında işin esasının incelenmesi gerekirken yazılı şekilde görevsizlik kararı verilmesi yerinde olmamıştır'²¹⁴

II- YETKİLİ MAHKEME

Yetkili mahkeme ise TMK madde 214'te belirtilmiştir. Maddeye göre, '*Eşler veya mirasçılar arasında bir mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalarda, aşağıdaki mahkemeler yetkilidir:*

1. *Mal rejiminin ölümle sona ermesi durumunda ölenin son yerleşim yeri mahkemesi,*
2. *Boşanmaya, evliliğin iptaline veya hâkim tarafından mal ayrılığına karar verilmesi durumunda, bu davalarda yetkili olan mahkeme,*
3. *Diğer durumlarda davalı eşin yerleşim yeri mahkemesi'* demektedir.

Maddeye göre davalarda yetkili mahkeme açısından ayırım yapılmıştır.²¹⁵ Eğer yasal mal rejimi;

- '*Ölüm*' ile sona ermiş ise, '*ölenin son yerleşim yeri mahkemesi*' yetkili kılınmıştır.
- '*Boşanma ya da evliliğin iptali*' durumunda, davalarda yetkili olan yerlere atf yapılmıştır. Buna göre, TMK madde 160 ve 168²¹⁶'e yollama yapılmıştır. Buradaki maddelere göre, '*eşlerden birinin yerleşim yeri ya da davadan önce eşlerin son altı aydan beri birlikte oturdukları yer mahkemesi*' yetkili olmaktadır.

²¹⁴ GENÇCAN, s.998.

²¹⁵ ZEYTİN, s.76; GÜMÜŞ, s.236; ÖZUĞUR, s.109; ŞİMŞEK, s.394.

²¹⁶ TMK madde 168'e göre, '*Boşanma veya ayrılık davalarında yetkili mahkeme, eşlerden birinin yerleşim yeri veya davadan önce son defa altı aydan beri birlikte oturdukları yer mahkemesidir*' demektedir.

- Eğer mal rejimi, hâkim tarafından ‘mal ayrılığına’ hükmedilerek sona erer ise, TMK madde 207²¹⁷ uyarınca ‘eşlerden birinin yerleşim yeri mahkemesi’ yetkili olacaktır.
- ‘Diğer durumlar’²¹⁸ söz konusu olur ise, bu takdirde ‘davalı eşin yerleşim yeri mahkemesi’ yetkili olacaktır.

III- ISLAH

Değer artış payı alacağıнын niteliği gereği belirsiz alacak davası olarak açılabilir. Değer artış payı alacağı davasında gerçek alacak miktarı tasfiyenin sonunda belli olacağından ve davanın açıldığı tarihte bu miktarın belli olması mümkün olmadığından dava tarihinde fazlaya ilişkin haklar saklı tutulmak kaydı ile açılmalı, karar tarihinde bedel ortaya çıktığında dava değerine göre eksik harç tamamlanmalıdır.²¹⁹ Bununla birlikte belirsiz alacak davasının mahiyeti gereği ıslaha gerek olmadan ya da karşı tarafın açık muvafakatine ihtiyaç duymadan talep sonucu arttırılabilmektedir. Bu nedenle uygulamada genellikle alacak miktarı tasfiye sonunda belli olduğunda davacı taraf belirsiz alacak davası olarak açtığı davada bile ıslah hakkını kullanarak talep sonucunu arttırılabilmektedir. Ancak davacının sadece bir kere kullanabileceği ıslah hakkını burada kullanması davanın belirsiz alacak davası olarak açılmasının anlamını kaybetmesine neden olmaktadır.

Yargıtay 8.HD. 2009/4125 E., 2009/5425 K., sayılı kararında özetle, ‘...Davacı N.S vekili, dava dilekçesinde belirtilen taşınmazlar, otomobil, motosiklet ve ev eşyaları için **fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 80.000 TL katkı payı alacağı isteminde bulunmuş, 14.05.2007 tarihli dilekçeyle ev eşyalarını liste halinde bildirmiştir. .... Davacı vekili, vekil edeninin katkı oranının daha fazla olduğunu, bilirkişi hesaplamasının yanlış olduğunu ileri sürerek temyiz itirazında bulunmuşsa da davacı tarafça ıslah ile istek miktarı arttırılmadığı gibi saklı tutulması istenen fazlaya ilişkin hak için harcı yatırılmak sureti ile dava da açılmamıştır...**’ demektedir.²²⁰ Yargıtay 2.HD. 09.11.2004 T., 2004/9608 E., 2004/13328 K., sayılı kararında özetle, ‘...Taraflar 20.5.2004 tarihinde kesinleşen ilamla boşanmışlardır.

²¹⁷ TMK madde 207’ye göre, ‘Yetkili mahkeme eşlerden herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesidir’ demektedir.

²¹⁸ Diğer durumlara örnek vermek gerekir ise, mal rejimi değişikliğinde, başka bir mal rejiminin sözleşme ile kabulü durumunda vb.

²¹⁹ ÖZUĞUR, s.98.

²²⁰ GENÇCAN, s.1016.

*Davacı koca 22.3.2004 tarihli dilekçesiyle davasının ıslah ederek katılma rejiminde değer artış payı davasına dönüştürmüştür. Bu yönüyle görev Türk Medeni Kanununun 227. maddesine uygun Aile Mahkemesine aittir. Delillerin bu çerçevede toplanıp değerlendirilmesi ve davaya bakılması gerekirken, yazılı şekilde tefrik kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir.'*²²¹

IV- ZAMANAŞIMI

Tasfiye davalarında zamanaşımına²²² ilişkin olarak kanun koyucu tarafından herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.²²³ Bununla birlikte tasfiye davalarında uygulanacak sürenin zamanaşımı mı yoksa hak düşürücü süre mi olacağı hususu da tartışmalıdır.²²⁴ Ancak öğretide uygulanacak sürenin zamanaşımı olduğu yönünde görüş birliği bulunmaktadır.²²⁵

Kanunda zamanaşımı süresi ile ilgili açıklık bulunmadığından yani mal rejiminin tasfiyesi ile muaccel olan katılma payı alacağının ne zaman talep edilebileceği yönünde madde bulunmadığından bu husus Yargıtay kararları ile şekillenmektedir. Yargıtay, eski Medeni Kanun döneminde edinilmiş olan malların tasfiyesi aşamasında açılan katkı payı alacağı davaları için TBK madde 146 (BK madde 125) gereğince 10 yıllık zamanaşımı süresini²²⁶ uygulamaktadır.²²⁷ Buna karşılık 4721 sayılı Medeni Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten sonra edinilen mallara ilişkin tasfiye davasında evlilik boşanma ile son bulmuş ise TMK madde 178 gereği boşanma hükmünün kesinleşme tarihinden itibaren 1 yıllık zamanaşımı süresi²²⁸ uygulanmakta idi.²²⁹ Ancak 2013 tarihinde Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

²²¹ www.sinerjimevzuat.com.tr.

²²² Zamanaşımı, borçlar kanununa göre, borcu sona erdiren bir kurumdur ve kişinin alacağı zamanaşımına uğrar ise alacak hakkına sahip olan kişi dava ve takip hakkını kaybetmektedir. Bu durum da zamanaşımına uğramış borç eksik borç olarak kabul edilir. Eksik borç ise, alacaklının alacağını borçludan talep edebileceği; ancak borçlu talebi yerine getirmezse alacaklının dava ve takip edemeyeceği borç türüdür. KILIÇOĞLU, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (Borçlar Hukuku), Turhan Kitabevi, 12.Bası, Ankara 2009, s.894 vd.

²²³ KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.51; ÖZTAN, s.511; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.233; KILIÇOĞLU, (Yenilikler), s.232; ACAR, s.357; ÖZÜĞÜR, s.97; SARI, s.251; SONSUZOĞLU, s.50; ZEYTİN, (Zamanaşımı), s.2.

²²⁴ ÖZTAN, s.511.

²²⁵ ZEYTİN, s.264; ÖZTAN, s.511.

²²⁶ Yarg.2.HD. 21.11.2007 T., 2007/21065 E., 2007/16126 K.; GENÇCAN, s.1056.

²²⁷ ÖZÜĞÜR, s.97; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.105; GENÇCAN, s.1055; GÜNARSLAN, s.513.

²²⁸ Yargıtay 8.HD. 29.03.2010-2010/948E. 2010/1424K. Göre, '4721 sayılı TMK'nın yürürlüğe girdiği 01.01.2002 tarihinden sonra evlilik birliği içinde edinilen mallarla ilgili açılan değer artış payı ve katılma alacağına ilişkin talepler bakımından TMK'nın 178. maddesinde yazılı 1 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması doğru ise de 01.01.2002 tarihinden önce 743 sayılı TMK'nın yürürlükte olduğu dönemde evlilik birliği içinde edinilen mallarla ilgili eşlerden birinin açtığı katkı payı alacağına ilişkin 4722 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulanma Şekli

tarafından verilen bir kararda²³⁰ edinilmiş mallara ilişkin tasfiye davalarında on yıllık zamanaşımı süresinin uygulanacağı belirtilmiştir.²³¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

Hakkındaki Kanun'un 1 ve 10. maddeleri de dikkate alındığında 1 yıllık zamanaşımı süresi uygulanamaz. Eldeki dava, mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu dönemde edinilen iki parça taşınmazla ilgili katkı payı alacağına ilişkindir. Borçlar Kanunu'nun 135. Maddesindeki bu konuda başka suretle hüküm mevcut olmadığı takdirde her dava on senelik müruru zamana tabidir" hükmündeki (her dava) sözcüklerinin "bütün alacaklar" tarzında anlamak gerekir. Türk Medeni Kanunu'nun genel nitelikteki hükümler kenar başlığını taşıyan 5. maddesi uyarınca Borçlar Kanunu'nun zamanaşımına ilişkin bölümleri uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerinde uygulanır. Açıklanan nedenle davanın niteliği itibarıyla olayda 10 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir. Mahkemece boşanma kararının kesinleştiği tarihten eldeki davanın açıldığı tarihe kadar 10 yıllık zamanaşımı süresinin geçmediği dikkate alınarak esasıyla ilgili deliller toplanıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken 1 yıllık zamanaşımının geçtiği gerekçesiyle yazılı şekilde hükmün kurulması usul ve yasaya aykırıdır.' Demektedir. (www.hukukmedeniyeti.org)

²²⁹ ŞIPKA, s.294; ÖZÜĞÜR, s.97; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.105; HELVACI, İlhan, 'Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Boşanma Nedeniyle Sona Ermesi Halinde Artık Değere Katılma Alacağına Tabi Olduğu Zamanaşımı Süresi Üzerine' Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, Cilt 1, XII levha Yayınları, İstanbul 2010, s.971; ÖZÜĞÜR, (Değer Artış Payı), s.739.

²³⁰ Yargıtay HGK, 17.04.2013 Tarih, 2013/8-375 E, 2013/520 K. Sayılı kararında, '.....Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu'nun önüne gelen uyuşmazlık; 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğünden sonra edinilen mallar konusunda, evlilik birliğinin boşanma ile sonuçlanması halinde, eşler arasında katılma alacağına ilişkin davalarda zamanaşımı süresinin TMK 178. maddesi uyarınca bir yıl mı, yoksa aynı Kanunun 5. maddesi yollaması ile Türk Borçlar Kanunu 146. maddesi (eBK m. 125) uyarınca on yıl mı olduğu; varılacak sonuca göre islah edilen kısmın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı noktasında toplanmaktadır.

Mahkeme ilk karar gerekçesinde; zamanaşımı savunmasını ret ederken uygulanacak zamanaşımı süresi tartışması yanında, katılma alacağı davalarının esasen "belirsiz alacak" davaları olduğunu ve zamanaşımı savunmasının bu nedenle de kabul edilmediğini belirtmiş ve özel Dairecc bu hususun tartışılmamış, uygulanacak zamanaşımı hükmü (TMK m. 178) yönüyle mesele ele alınmış ve salt bu nedene hasren bozma yapılmış olması karşısında, Yerel Mahkeme'nin terditli olarak; gerek uygulanacak zamanaşımı süresi itibarıyla, gerekse de davanın bir belirsiz alacak davası olduğundan bahisle direnmesinin "yeni hüküm" niteliğinde olup olmadığı önsorun olarak tartışılmış ve oyçokluğu ile önsorun olmadığı kabul edilerek işin esasının incelenmesine geçilmiştir.

İşin esasının incelemesinde; uyuşmazlığa konu taşınmaz yönünden uygulanacak mal rejiminin niteliği Yerel Mahkeme ve Özel Daire arasında çekişmeli değildir. Çekişme; eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin geçerli olduğu dönemde edinilen mala ilişkin katılma alacağı yönünden uygulanacak zamanaşımı süresi konusundadır.

Taraflar arasında bir sözleşme bulunmaması nedeniyle, Kanuna göre belirlenecek olan; Kanun'daki düzenleme şekliyle "artık değere katılma" alacağı olarak ifade edilen ve uygulama ile öğretide "katılma alacağı" olarak adlandırılan eşler arasındaki bu alacak 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ile kabul edilen "edinilmiş mallara katılma" rejimine ilişkin bir kavram olup, TMK'nın 231 maddelerinde düzenlenmiştir.

Alacağın açıklanan bu niteliğine göre, Yerel Mahkeme ile Özel Daire arasındaki uyuşmazlığa dönülecek olursa; 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'na bakıldığında, yasal mal rejimi olarak kabul edilen edinilmiş mallara katılma rejiminde, katılma alacağına özgü olarak bir zamanaşımı süresi öngörülmemiştir (KILIÇOĞLU, Ahmet: "Katılma Alacağına Zamanaşımı", Fırat Öztan'a Armağan, C. I, Ankara 2010, s. 1289; ACAR, Faruk: Aile Konutu, Mal Rejimleri, Eşin Yasal Miras Payı, 3.B, Seçkin Yayınevi, Anaka 2012, s. 275; SONSUZUĞLU, Elif: Medeni Kanun'da Mal Rejimi Düzenlemeleri ve Vergi Hukukundaki Etkileri, Legal Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 50; ÖZÜĞÜR, Ali İhsan: Mal Rejimleri, 5. B., Seçkin Yayınevi, Ankara 2008, s. 82). Bu nedenle edinilmiş mallara katılma rejiminden doğan katılma alacağına uygulanacak zamanaşımı konusu tartışmalara neden olmuştur. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında azınlıkta kalan bir kısım üyeler TMK m. 178'deki zamanaşımı süresinin bu dava da uygulanması gerektiğini belirtmiş iseler de bu görüş Kurul çoğunluğunca kabul edilmemiştir.

Katılma alacağının niteliği itibarıyla, eşler arasında bir alacak olduğu ve dolayısıyla boşanmanın bir fer'i olmadığı (CEYLAN, Ebru: Türk ve İsviçre Hukukunda Boşanmanın Hukuki Sonuçları, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2006; s. 68; KILIÇOĞLU, s. 1292); "evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan bir dava" da olmadığı, kaldı ki edinilmiş mallara katılma rejiminin

tasfiyesinin boşanmanın değil mal rejiminin sona ermesinin bir sonucu olduğu kabul edilmektedir (DURAL, Mustafa/ÖGÜZ, Tufan/GÜMÜŞ, Alper: Türk Özel Hukuku, C.III, Aile Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2005, s. 391). Zira boşanmanın fer'ileri; boşanma davası ile birlikte veya ayrı olarak açılan maddi-manevi tazminat (TMK m. 174/1-2) ve nafaka (TMK m. 175) gibi hususlardır. Belirtmek gerekir ki; TMK m. 178'in salt boşanmanın fer'i niteliğindeki tazminat ve nafakayı kapsadığı madde gerekçesinde açıkça vurgulanmıştır.

Boşanma olgusu; salt mal rejiminin sona ermesini, dolayısıyla katılma alacağı gibi taleplerin gündeme gelmesini sağlayan harici bir olgudur (ERDEM, Mehmet: Özel Hukukta Zamanaşımı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 203; KILIÇOĞLU, s. 1291; ACAR, s. 284). Ancak ifade etmek gerekir ki; katılma alacağını gündeme getiren; eş söyleyişle katılma alacağını talep edilebilir hale getiren tek harici olgu boşanma değildir (TMK. m. 225).

Öğretide, mal rejimlerinden doğan davaların boşanmanın fer'i olmadığı kabul edilmekle birlikte; mal rejiminin tasfiyesinin aile hukukunun bir parçası olduğu, bu nedenle katılma alacağı davalarında, zamanaşımı süresinin TMK. m. 178'e göre belirlenmesinin isabetli olacağı da savunulmaktadır (ACAR, s. 284; ÖZUGUR, s. 82). Bu düşünce tarzının, esasen bir kıyas olmayıp, genişletici bir yorum olduğu ileri sürülse de, maddenin Kanun sistematigi içinde bulunduğu yer nazara alındığında, bu fikir zamanaşımında kıyas yasağına takılacaktır.

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu sistematigi incelendiğinde; 178. maddenin, Kanunun "İkinci Kitap, Birinci Kısım, İkinci Bölüm-Boşanma" düzenlemesi içinde, "Boşanmada tazminat ve nafaka" kenar başlığı altında yer aldığı görülür. Oysa katılma alacağı TMK, "İkinci Kitap, Birinci Kısım, Dördüncü Bölüm-Eşler Arasındaki Mal Rejimi" düzenlemesi kapsamında (TMK m. 231 vd.) yer almaktadır.

Mal rejiminin "boşanma" dışındaki sebeplerle sona ermesi halinde, katılma alacağı zamanaşımı süresinin TBK m. 146 (eBK m. 125) uyarınca on yıl olacağı genel kabul gören bir husustur (ANIL, Yaşar Şahin/TANER, Yonca: Eşler Arasındaki Mal Rejimleri, Legal Kitabevi, İstanbul 2011, s. 191-193; DURAL/ÖGÜZ/GÜMÜŞ, s. 391). Özel Dairede, yukarıya metni alınan kararında belirttiği üzere, mal rejiminin boşanma dışındaki hallerde; yani eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal rejiminin kabulüyle sona ermiş ya da aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince mahkemece evliliğin iptaline karar verilmesi hallerinde 4721 sayılı TMK.nun 5. maddesinin yollamasıyla TBK m. 146 (eBK m. 125) uyarınca on (10) yıllık zamanaşımı süresinin uygulanacağını kabul etmektedir.

Mal rejiminin boşanma nedeniyle sona ermesi halindeki zamanaşımı süresini, salt TMK. m. 178'deki "evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları" ifadesine dayandırmak kanun koyucunun amacına da uygun düşmez. Zira, kanun koyucu mal rejimleri için ayrı ve özel bir zamanaşımı süresi öngörmek isteseydi, bunu ayrıca düzenler ve salt boşanma ile sınırlı olarak değil de mal rejiminin diğer sona erme halleri (TMK m. 225) için de öngörürdü (KILIÇOĞLU, s. 1292). Şu halde katılma alacağı zamanaşımı süresinin TMK m. 178 uyarınca belirlenmesine imkân bulunmamaktadır.

Bu durumda katılma alacağı zamanaşımı sürelerinin belirlenmesi katılma alacağının hukuki niteliğine göre belirlenecektir. Uygulanacak zamanaşımı bakımından da, öncelikle özel hukuktaki zamanaşımı süreleri üzerinde durmakta yarar vardır.

Uygulanması ve dolayısıyla ele alınması gereken zamanaşımı iskati (düşürücü) zamanaşımı olup, özel hukuktaki teknik anlamı ile borcu sona erdirmeyen, ancak kanunda belirlenen sürelerin geçmesi ile alacaklının alacak ve dava hakkı karşısında borçlunun geçen süreyi ileri sürerek borcu ifadan kaçınma hakkı kazanmasıdır (HGK. 05.05.2010, E.2010/8-231; K.2010/255). Bu niteliği ile zamanaşımı maddi hukuka ilişkin bir kurum olsa da; hem esasa, hem de usule ilişkin yönleri bulunmaktadır (YILMAZ, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınevi, Ankara 2012, s. 867).

Bu açıklamalar ışığında katılma alacağının niteliğine baktığımızda; katılma alacağının kanundan doğan bir (parasal) alacak hakkı olduğu görülür (AKINTÜRK, Turgut/ATEŞ KARAMAN, Derya: Türk Medeni Hukuku: Aile Hukuku, C. 2, 14. B., Beta Yayınevi, İstanbul 2012, s. 174; ZEYTİN, Zafer: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, 2. B, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008, s. 234; YETİK, Nurten: Boşanma, Anlaşmalı Boşanma ve Mal Rejimleri, 3. B, Bilge Yayınevi, Ankara 2008, s. 128; KIRMIZI, Mustafa: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Aile Konutu, Yargın Hukuk Yayınları, İstanbul 2012, s. 245). Bu niteliği gereğiyle; katılma alacağının doğumuyla bu alacak artık temlik edilebilir, haczedilebilir ve rehnedilebilir (GUMUŞ, Mustafa Alper: Teori ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s. 380). Katılma alacağı kanundan doğan bir alacak olduğundan, TMK m. 5 yollaması ile Borçlar Kanunu genel hükümlerinin bu alacak bakımından da uygulanacağı açıktır (ŞİPKA, Şükran: "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde, Tasfiyeyi ve Katılma Alacağını Talep Hakkına İlişkin Zamanaşımı Süreleri", Bilge Öztan'a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara 2008, s. 843)

tarafından 2016 yılında verdiği karar da bu yöndedir.²³² Belirtilen Yargıtay kararına rağmen TMK madde 178'in uygulanması gerektiğini savunan görüşler de bulunmaktadır.²³³

01.01.2002 Tarihinde yürürlüğe giren 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda, yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminde, katılma alacağına uygulanacak zamanaşımı süresi konusunda Türk Medeni Kanunu'nda ayrı bir hüküm bulunmadığına ve niteliği itibariyle hakkın bir alacak hakkı olduğunun açık olmasına göre, olayda uygulanması gereken hükümler, TMK. m. 5 yollaması ile TBK. m. 146 (eBK m. 125) uyarınca belirlenecektir. Anılan hükümde; "kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir" (6098 Sayılı TBK. m. 146; eBK. m. 125) düzenlemesi yer almaktadır. Şu halde, katılma alacağına zamanaşımı süresi TBK m. 146 (eBK m. 125) uyarınca on (10) yıl olarak uygulanmalıdır (DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 391; ŞİPKA, s. 846; KILIÇOĞLU, s. 1294).

Eldeki olayda; tarafların 20.9.1990 tarihinde evlendikleri, uyuşmazlığın 01.01. 2002 tarihinden sonra edinilen taşınmaz yönünden katılma alacağına (TMK m. 231 vd.) ilişkin bulunduğu, 12.12.2005 tarihinde açılan boşanma davasının kabulü sonuçlandığı ve boşanma hükmünün 13.10.2008 tarihinde kesinleşmiş bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, ıslah tarihi olan 11.10.2011 tarihi itibariyle Kanunda öngörülen (TBK m. 146; eBK m. 125) on yıllık zamanaşımı süresinin geçmediği kabul edilmelidir.

Özel Dairenin; davacı-davalının katılma alacağına ilişkin ıslahın TMK m. 178 uyarınca bir (1) yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğu yönündeki bozma kararına, yerel mahkemece "davanın on (10) yıllık dava zamanaşımı süresine tabi olduğu" şeklindeki gerekçe ile direnmesi, yukarıdaki açıklamalar nedeniyle yerinde olup onanmalıdır.

Ne var ki, Özel Dairece bozma kapsamında kalan işin esasına yönelik diğer temyiz itirazları, hükmün zamanaşımı süresi yönünden bozulması nedeniyle incelenmemiş olduğundan, diğer temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın Özel Daire'ye gönderilmesi gerekir.

SONUÇ : Yukarıda açıklanan nedenlerle, direnme uygun bulunduğundan dayalı-davacı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın 8. HUKUK DAİRESİNE gönderilmesine, 6217 sayılı Kanununun 30. maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen "Geçici Madde 3" atfıyla uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 440/1.maddesi uyarınca tebliğden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 17.04.2013 gününde oyçokluğuyla karar verildi' demektedir.

²³¹ ÖZTAN, s.513; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.107; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.233; ŞİPKA, s.303; KILIÇOĞLU, (Katkı-Katılma), s.169; SARI, s.252; GENÇCAN, s.1041; GÜNARSLAN, s.512; UĞUR, s.62 .

²³² Yargıtay HGK'nun 05.10.2016 tarih 2016/8-1061 E. 2016/959 K. Sayılı kararına göre, 'Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu'nun önüne gelen uyuşmazlık; 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu nun yürürlüğünden sonra edinilen mallar konusunda, evlilik birliğinin boşanma ile sonuçlanması halinde, eşler arasında katılma alacağına ilişkin davalarda zamanaşımı süresinin TMK'nun 178. maddesi uyarınca bir yıl mı, yoksa aynı Kanununun 5. maddesi yollaması ile Türk Borçlar Kanununun 146. maddesi (818 sayılı BK m. 125) uyarınca on yıl mı olduğu; varılacak sonuca göre, davada ıslah edilen kısmın zamanaşımına uğrayıp uğramadığı noktasında toplanmaktadır. Eldeki olaya gelince; tarafların 29.08.1984 tarihinde evlendikleri, uyuşmazlığın 01.01.2002 tarihinden sonra edinilen mallar nedeniyle katılma alacağına ilişkin olduğu, 21.07.2006 tarihinde açılan boşanma davasının kabul edilerek 20.01.2009 tarihinde kesinleştiği anlaşılmaktadır. Buna göre, ıslah tarihi olan 19.10.2011 tarihi itibariyle Kanunda öngörülen on yıllık zamanaşımı süresinin geçmediği kabul edilmelidir. Hal böyle olunca, Özel Dairenin, davacının katılma alacağına ilişkin ıslahın bir yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğu yönündeki bozma kararına, yerel mahkemece direnilmiş olması yukarıdaki açıklamalar nedeniyle yerinde olup onanmalıdır. Ne var ki, Özel Dairece bozma kapsamında kalan işin esasına yönelik diğer temyiz itirazları, hükmün zamanaşımı süresi yönünden bozulması nedeniyle incelenmemiş olduğundan, diğer temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın Özel Daire'ye gönderilmesi gerekir. SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, direnme uygun bulunduğundan davalı vekilinin diğer temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın 8. Hukuk Dairesine gönderilmesine, 05.10.2016 gününde oyçokluğuyla karar verildi. (www.sinerjimevzuat.com.tr.)

²³³ Belirtilen görüşleri savunan yazarlar, ACAR, s.368.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından verilen karar gereğince zamanaşımının 10 yıl olacağı kararlaştırılmıştır. Ancak bu sürenin hangi andan itibaren başlayacağı öğretide tartışılmaktadır.²³⁴ Öğretiye göre bu süre, mal rejiminin tasfiyesi tarihinden itibaren işlemeye başlayacaktır. Ancak bazı yazarlar²³⁵ sürenin tasfiye kararının verildiği andan itibaren başlayacağını, bazı yazarlar²³⁶ ise, tasfiye kararının kesinleştiği tarihten itibaren başlayacağını belirtmektedir.²³⁷ Yargıtay ise konuya farklı yaklaşarak, eğer evlilik boşanma ile sona ermiş ise, boşanma kararının kesinleşmesi ile sürenin işlemeye başlayacağını²³⁸, eğer boşanma dışında bir nedenle evlilik birliği sona ermiş ise bu durumda mal rejiminin sona erme tarihinden itibaren sürenin başlayacağını kabul etmiştir.²³⁹

Kılıçoğlu'na göre, öncelikle katılma alacağı ve değer artış payı alacağında zamanaşımı süresi mal rejiminin sona ermesi ile başlayacağı yönündedir.²⁴⁰ Kılıçoğlu önceleri, zamanaşımı süresi konusunda ise ikili bir ayırım yapmıştır. Eğer edinilmiş mallara katılma rejimi sözleşmeye dayanıyorsa, yani hem sözleşme ile bu rejimi seçmiş olabilirler hem de yürürlük tarihinden itibaren 1 sene içinde evliliklerinin başından itibaren rejimi geçerli kılabilirler ya da kanunda öngörülen sınırlar çerçevesinde edinilmiş mallara katılma rejiminde değişiklik yapabilirler.²⁴¹ Bu durumlarda sözleşmeden doğan bir talep hakkı olduğundan TBK madde 146 gereğince genel zamanaşımı olan 10 yıllık zamanaşımına tabi olacağını belirtmektedir.²⁴² Eğer edinilmiş mallara katılma rejimi eşler arasında yasal mal rejimi olarak kabul edildiyse bu durumda mal rejiminin sona ermesi ve katılma alacağının varlığının öğrenilmesi tarihinden itibaren 1 yıl, her halükarda ise mal

²³⁴ ACAR, S.357; ŞİPKA, S.292; ÖZTAN, s.512.

²³⁵ ŞİPKA, s.303; ZEYTİN, (Zamanaşımı), s.5; ŞİPKA, Şükran, 'Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Tasfiyeyi Ve Katılma Alacağını Talep Hakkına İlişkin Zamanaşımı Süreleri', (Zamanaşımı), Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara 2008, s.847.

²³⁶ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.233.

²³⁷ ÖZTAN, s.513.

²³⁸ Yarg.8.HD. 20.01.2016 T., 2014/19336 E., 2016/604 K.; KARAMERCAN, s.867-868.

²³⁹ ÖZÜĞÜR, s.99; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.234; KAÇAK, s.141.

²⁴⁰ KILIÇOĞLU, (Katlı-Katılma), s.162; KILIÇOĞLU, (Yenilikler), s.232; KILIÇOĞLU, Ahmet M., 'Katılma Alacağında Zamanaşımı', (Zamanaşımı), Prof.Dr. Fırat Öztan'a Armağan, Cilt 1, Turhan Kitabevi, Ankara 2010, s.1289. Aynı görüşte yazarlar için bkz., ÖZÜĞÜR, s.98; ZEYTİN, s.267; ACABEY, M. Beşir, 'Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Tartışmalı Bazı Konular Hakkında Düşünceler', (Tartışmalı Konular), İzmir Barosu Dergisi, S.2, Nisan 2009, s. 189.

²⁴¹ ZEYTİN, s.265; KILIÇOĞLU, (Katlı-Katılma), s.165; KILIÇOĞLU, (Yenilikler), s.232; KAÇAK, s.142; GÜNARSLAN, s.507; ZEYTİN, (Zamanaşımı), s.4; ACABEY, (Tartışmalı Konular), s.189.

²⁴² ÖZÜĞÜR, s.98; KILIÇOĞLU, (Katlı-Katılma), s.165; ACABEY, (Tartışmalı Konular), s.189; ZEYTİN, s.265; KILIÇOĞLU, (Zamanaşımı), s.1293; KILIÇOĞLU, (Yenilikler), s.234; KAÇAK, s.142; ZEYTİN, (Zamanaşımı), s.4.

rejiminin sona erdiği tarihten itibaren 10 yıl olmak üzere zamanaşımı süresi kabul edilmiştir.²⁴³ Ancak Kılıçoğlu daha sonraki eserlerinde bu ikili ayırmadan vazgeçmiş ve edinilmiş mallara katılma rejimi ister sözleşme ile seçilsin ister yasal mal rejimi olarak kabul edilsin TBK madde 146 gereğince değer artış payı alacağı ve katılma alacağı 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğunu, kanunun sistematüğinden ve lafzından TMK madde 178'in ancak boşanmanın ferisi niteliğinde olan durumlar için uygulanabileceğini, değer artış payı alacağı ve katılma alacağı boşanmanın fer'i olmadığını, bu nedenle on yıllık zamanaşımının uygulanması gerektiğini benimsemiştir.²⁴⁴

Katıldığım görüşe göre, katılma alacağı ve değer artış payı alacağı için sürenin, tasfiyenin sona ermesi ile başlayacağıdır. Nedeni ise, ancak tasfiyenin sonunda bir alacak hakkı olup olmayacağı belli olacak ve bu alacak hakkı tasfiye sonunda talep edilebilir hale gelecektir. Yani, mal rejimi tasfiye edildikten sonra katılma alacağı muaccel olacaktır. Bu nedenle zamanaşımı süresi tasfiyenin sona ermesi ile başlamalıdır. Aynı zamanda genel zamanaşımı süresi olan TBK madde 146'da belirtilen 10 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiği kanaatindeyim.²⁴⁵ Şöyle ki, TBK madde 178'de öngörülen 1 yıllık süre boşanmanın fer'i niteliğinde olan talepler için geçerlidir. Boşanmanın fer'i niteliğinde olan talepler TMK madde 174'te sayılmış ve maddi, manevi tazminat ile yoksulluk nafakası olduğu açık bir şekilde düzenlenmiştir. Bu hükmün boşanmanın ferisi niteliğinde olmayan değer artış payı alacağı ve katılma alacağı için uygulanması uygun görünmemektedir.²⁴⁶ Aynı zamanda kanunun sistematüğine baktığımızda da Madde 178, 'Boşanmada tazminat ve nafaka' başlığı altında düzenlendiğinden bu maddenin değer artış payı alacağı ve katılma alacağı için uygulanması yerinde değildir. Aynı zamanda evlilik birliğinin temeli aslında eşler arasında aile hukuk sözleşmesine dayandığından genel hükümlere tabi olan zamanaşımı süresinin uygulanması yerinde olacaktır. Bir diğer açıdan baktığımızda ise, TBK m. 146 '*Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına*

---

²⁴³ KILIÇOĞLU, (Katki-Katılma), s.166; KILIÇOĞLU, (Zamanaşımı), s.1293; ACABEY, (Tartışmalı Konular), s.189; KILIÇOĞLU, (Yenilikler), s.243. Aynı görüşte yazarlar için bkz., ÖZÜĞÜR, s.97.

²⁴⁴ GÜNARSLAN, s.507

²⁴⁵ Yargıtay 8.HD. 16.05.2013 T., 2013/6757 E., 2013/7297 K., sayılı kararında özetle, '*... Değer artış payı alacağı davalarında zamanaşımı süresi 10 yıldır*' (ÖZÜĞÜR, s.56.)

²⁴⁶ Aynı görüşteki yazarlar için bkz. KILIÇOĞLU, (Katki-Katılma), s.163; ZEYTİN, s.263; KILIÇOĞLU, (Zamanaşımı), s.1291; HELVACI, s.977.

tabidir' demektir. Bu madde kanunda başka hüküm mevcut olmadığı durumlarda ve her alacak için uygulanmaktadır. Bu nedenle değer artış payı alacağına ilişkin hüküm bulunmadığından genel hükümler çerçevesinde 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğu açıktır.²⁴⁷ Ancak kanımca, eşler arasında artık bir evlilik birliği kalmadığından ve evlilik birliği sona erdikten sonra herkesin kendine ait bir hayatı olacağından eşlerin 10 yıllık zamanaşımına tabi tutulması hakkaniyete aykırıdır. Taraflar 10 yıl gibi uzun bir süre bu tehdit altında yaşamamalı ve kanun koyucu özel bir hüküm düzenleyerek zamanaşımı süresini bir yıl gibi az ancak on yıl gibi uzun bir süre olmayacak şekilde düzenlemelidir.

Yukarıda belirtilen durum evliliğin boşanma nedeni ile sona ermesi durumu için açıklanmıştır. Boşanma sebebi dışında bir sebeple evlilik sona erer ise, yani, ölüm halinde ya da evliliğin iptali veya başka bir mal rejiminin kabulü ile sona ererse hangi zamanaşımı süresinin uygulanacağı tartışmalıdır.²⁴⁸ Yargıtay'a göre, 4721 sayılı kanunun 5.maddesinin yollaması ile TBK madde 146 gereğince 10 yıllık genel zamanaşımı süresinin²⁴⁹ uygulanması gerektiği yönündedir.²⁵⁰ Bunların dışında mal rejimi evlilik birliğinin devamı sırasında mahkeme kararıyla mal ayrılığına geçiş ya da mal rejimi sözleşmesi ile başka bir mal rejimine geçiş söz konusu olabilir.²⁵¹ Bu durumda mahkeme mal ayrılığına karar verirse ya da eşler mal rejimi sözleşmesi ile mal rejiminde değişiklik yaparlarsa, bu iki durumda da evlilik devam edeceğinden TBK madde 153/b.3 gereğince zamanaşımı süresi işlemeyecek ve on yıllık genel zamanaşımı süresi içinde katılma alacağı davası açılacaktır.²⁵² Bu süre de evliliğin sona ermesinden²⁵³ itibaren başlayacaktır.²⁵⁴ Eğer borçlu eş TMK madde 239 gereğince süre istemiş ve mahkemede ertelemiş ise, bu durumda vadenin geldiği tarihten itibaren on yıllık süre işlemeye başlar.²⁵⁵

Özetleyecek olursak, kanunda zamanaşımı ile ilgili bir hüküm bulunmadığından bu konuda birçok tartışma söz konusu olmaktadır. Yargıtay'ın 2.

²⁴⁷ ZEYTİN, (Zamanaşımı), s.4.

²⁴⁸ ŞIPKA, s.310; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.106.

²⁴⁹ TBK madde 149 gereğince, zamanaşımı alacağın muaccel olması ile işlemeye başlamaktadır.

²⁵⁰ Yarg.8.HD. 09.09.2015 T., 2015/16024 E., 2015/15882 K.; KARAMERCAN, s.866-867.

²⁵¹ ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.106.

²⁵² ZEYTİN, s.268; ŞIPKA, s.303; ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.106; ÖZUGÜR, s.98; SARI, s.252; ŞIPKA, (Zamanaşımı), s.847; GÜNARSLAN, s.505.

²⁵³ ÖZUGÜR'a göre bu süre boşanma ile ilgili hükmün kesinleşmesinden itibaren başlayacaktır. Bkz., s.99.

²⁵⁴ ÖZDAMAR/KAYIŞ, s.106.

²⁵⁵ ŞIPKA, s.303.

HD. değer artış payı alacağı ya da katılma alacağının genel zamanaşımı olan 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğunu, Yargıtay'ın 8.HD.'nin ise, TMK madde 178 gereğince 1 yıllık zamanaşımının uygulanması gerektiği görüşündedir.²⁵⁶ Ancak 2013 tarihinde Yargıtay HGK'nun verdiği bir karar gereğince, TMK madde 178'in sadece nafaka, maddi-manevi tazminatlar için uygulanabileceğini, değer artış payı alacağının ve katılma alacağının bir alacak olması nedeni ile genel zamanaşımı olan TBK madde 146'da belirtilen 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğunu kabul etmiştir. Bu sürenin ne zaman başlayacağı konusunda ise ikili bir ayırım yapmış ve eğer evlilik birliği boşanma nedeni ile sona ererse boşanma kararının kesinleştiği tarihten itibaren başlayacağı, eğer boşanma dışında bir nedenle evlilik birliği sona eriyor ise bu durumda da mal rejiminin sona erdiği tarihten itibaren sürenin başlayacağını kabul etmektedir.

Bununla birlikte değer artış payı alacağı davası belirsiz alacak davası şeklinde açılabilirdiğinden, zamanaşımı süresi belirsiz alacak davalarında davanın açılması ile tüm alacak için kesileceğinden arttırılacak kısım için zamanaşımı def'inde bulunulamayacaktır.²⁵⁷

---

²⁵⁶ Ancak HGK kararı ile bu görüşünden dönmüş ve 10 yıllık zamanaşımını benimsemiştir. Ayrıntılı Bilgi için bkz. ACABEY, (Tartışmalı Konular), s.193 vd.

²⁵⁷ ŞİPKA/AKTEPE ARTIK, s.443.

SONUÇ

Evlilik birliğinin kurulması ile eşler ortak bir hayatı paylaşmanın yanı sıra malvarlıklarını da paylaşmaktadır. Evlilik birliği devam ederken eşler arasında yapılan maddi yardımlaşma taraflar arasında sorun teşkil etmezken evlilik birliği sona erdiğinde, eşler arasında aile bağı zayıfladığında, yapılan bütün yardımlar ya da edinilen bütün mallar dava konusu haline gelmektedir. Bu noktada artık eşler arasında geçerli olan mal rejiminin tasfiyesi gündeme gelmektedir. Türk Medeni Kanunu ile yasal mal rejimi olarak edinilmiş mallara katılma rejimi benimsenmiş ve eşler 2002 tarihinden önce evlenmiş iseler, kanunun yürürlük tarihi olan 01.01.2002 tarihinden itibaren bir sene içinde sözleşme ile başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde eşler arasında bu tarihten itibaren edinilmiş mallara katılma rejimi gündeme gelecektir. Bu mal rejimi zayıf konumda olan, korunmaya ihtiyaı olan ev hanımı eşleri korumaya yönelik olarak getirilmiş bir sistemdir. Edinilmiş mallara katılma rejiminin kendine özgü bir kavramı olan değer artış payı alacağı sistematik olarak tasfiye bölümünde yer alan ve oldukça önem taşıyan bir alacak hakkıdır. Değer artış payı alacağı, eşin evlilik birliği içinde diğer eşin malvarlığına yaptığı katkı nedeniyle bir mal edinilmesine ya da var olan bir malın iyileştirilmesine veya korunmasına yardım eden ve yaptığı bu katkının karşılığını evlilik birliği içinde almayan ya da alamayan eşin, tasfiye sonunda o malda ortaya çıkan değer artışında yaptığı katkı oranında hak sahibi olması olarak açıklanabilir.

Değer artış payı alacağı, Türk Medeni Kanunu ile hukukumuzda giren yeni bir kavram olduğundan uygulamada oldukça zorlanılan ve hesaplama konusunda farklı yöntemlerin benimsendiği, fikir birliği olmayan bir konudur. Buna en önemli örnek zamanaşımı olarak verilebilir. Yargıtay tarafından zamanaşımı hususu uzun süre tartışılmış ve verilen HGK kararı ile değer artış payı alacağının on yıllık zamanaşımına tabi olacağı belirtilmiştir. Bu sürenin ne zaman başlayacağı hususunda ise ikili bir ayrıma gidilmiş ve eğer evlilik birliği boşanma nedeni ile sona ererse boşanma kararının kesinleştiği tarihten itibaren, eğer boşanma dışında bir nedenle evlilik birliği sona eriyorsa bu durumda da mal rejiminin sona erdiği tarihten itibaren başlayacağı belirtilmiştir. Benim bu konudaki düşüncem ise, evlilik birliği sona

erdikten sonra on yıl gibi uzun bir süre tarafları bu baskı ve tehdit altında tutmanın doğru olmadığı, kanun koyucunun özel bir hüküm koyarak bu hususu düzenlemesi gerektiği; ancak süreyi bir yıl gibi kısa on yıl gibi uzun tutmayarak hakkaniyet uygun bir süre belirlemesi gerektiği yönündedir.

Değer artış payı alacağının haczedilebilir, rehin edilebilir ya da temlik edilebilir olup olmadığına ilişkin yasada düzenleme bulunmamaktadır. Ancak değer artış payı alacağından mal rejimi sona ermeden ve tasfiye gerçekleşmeden söz edilemeyeceğinden yani mal rejimi sona erip de tasfiye gerçekleşmeden değer artış payı alacağı beklenen hak niteliğinde olduğundan hacze ya da rehine konu olamayacak ve üzerinde tasarruf edilemeyecektir.

Tarafların değer artış payı talep edebilmesi için, hukuken geçerli bir evliliğin olması ve yapılan katkının evlilik birliği içinde yapılması gerekmektedir. Böylelikle evlilik dışı birlikteliklerde yapılan katkılarda hukuken bir evlilik söz konusu olmadığından değer artış payı alacağı talep edilemeyecek, ancak genel hükümler çerçevesinde Borçlar Kanununa göre alacak davası açılacaktır. Aynı zamanda nişanlılık döneminde yapılan katkılarda evlilik birliği içinde yapılmadığından genel hükümler çerçevesinde talepte bulunulabilecektir.

Tartışmalı olan diğer bir husus ise, eşin ailesi tarafından diğer eşe yapılan katkı sonucunda ortaya çıkan değer artışından pay istenip istenemeyeceğidir. Yargıtay'ın bu konudaki görüşü, eşin ailesi tarafından yapılan katkı eğer eş adına yapılıyorsa bu takdirde değer artış payı alacağının talep edilebileceğidir.

Doktrinde bazı yazarlar tarafından savunulan, rehinli bir taşınmazın satışının engellenmesi amacıyla ödenen borç neticesinde değer artış payı alacağının talep edilemeyeceği yönündeki görüşe katılmaktayım. Burada borcu ödeyen eş alacaklıya halef olacak ve genel zamanaşımı içinde diğer eşten genel hükümlere göre alacak davası açarak talepte bulunabilecektir.

Taraflara kanun ile tanınan değer artış payı alacağı emredici nitelikte olmayıp, yazılı bir anlaşma ile taraflar bu alacaklarından vazgeçebilmektedirler. Yapılacak yazılı anlaşmanın adi nitelikte olması yeterli olup, mal rejimi sözleşmesi şeklinde yapılmasına gerek yoktur. Değer artış payı alacağından vazgeçmenin belirli bir mala ilişkin yapılması yerinde olup, ileride doğacak bir haktan vazgeçilmesinin ekonomik özgürlüğe aykırılık teşkil edeceği için kabul görmemesi isabetli olacaktır.

Katkı yapılan malvarlığında değer azalması ya da malın tasfiyeden önce elden çıkarılması durumu söz konusu olursa değer artış payı hesabı yapılmamaktadır. Katkı yapılan malvarlığının değeri azalırsa, değer artış payı alacağına nominal değer garantisini söz konusu olduğundan, katkının başlangıçtaki değeri dikkate alınacaktır. Eğer katkı yapılan malvarlığı elden çıkarılırsa, hâkim takdir yetkisini kullanarak hakkaniyete uygun bir bedel ödenmesine karar verir. Katkı yapılan malvarlığında meydana gelen konjonktürel artışlarda değer artış payı alacağı hesaplanmaktadır.

Doktrindeki diğer önemli sorun, değer artış payı alacağının bağımsız bir alacak olup olmadığıdır. Genelde uygulamada bağımsız bir alacak olarak değerlendirilmeyip katılma alacağı hesaplanırken değer artış payı alacağı da içinde hesaplanmaktadır. Ancak yukarıda da belirttiğim gibi değer artış payı alacağının bağımsız bir alacak olması katkı yapan eşin lehinedir. Her iki alacak birbirinden bağımsız hesaplanıp, ayrı ayrı talep edildiğinde katkı yapan eş daha fazla alacak hakkına sahip olmaktadır; ancak değer artış payı alacağı katılma alacağına dâhil edilip tek bir alacak gibi hesaplandığında katkı yapılan eş kazançlı çıkmakta ve kanun koyucunun korumak istediği eşin zararına hareket edilmektedir.

Değer artış payı alacağının talep edilebilmesi için mal rejiminin sona ermiş ve tasfiyenin talep edilmiş olması gerekmektedir. Yani değer artış payı alacağı mal rejiminin tasfiyesi anında muaccel hale gelmektedir.

Değer artış payı alacağına hükmedildiğinde, borçlu eş borcunu nakit ya da ayın olarak ödeme imkânı içindedir. Bu imkândan borçlunun mirasçuları da yararlanabilmektedir. Değer artış payı alacağına hükmedildiğinde, borçlu eş tarafından borcun derhal ödenmesi güçlük yaratacak ise, borçlu ödemenin ertelenmesini isteyebilir. Fakat bu imkândan sadece borçlu yararlanabilecek olup, borçlunun mirasçuları bu maddeye dayanarak erteleme talep edemeyecektir.

Değer artış payı alacağına faiz, karar tarihinden itibaren işletilir. Burada uygulanacak faiz oranı ise, yasal faizdir. Değer artış payı alacağına görevli mahkeme, aile mahkemesi, yetkili mahkeme ise, mal rejimi ölüm ile sona ermiş ise, ölenin son yerleşim yeri mahkemesi, boşanma ya da evliliğin iptali durumunda, eşlerden birinin yerleşim yeri ya da davadan önce eşlerin son altı aydan beri birlikte oturdukları yer mahkemesi, eğer mal rejimi, hâkim tarafından mal ayrılığına hükmedilerek sona ermiş ise, eşlerden birinin yerleşim yeri mahkemesi, diğer

durumlar söz konusu olursa, bu takdirde davalı eşin yerleşim yeri mahkemesi yetkili olacaktır.

Tüm bu hususlar değerlendirildiğinde, edinilmiş mallara katılma rejimi eşler arasında hakkaniyeti sağlamaya yönelik düzenlenmiş olup, önceki yasal mal rejimimiz olan mal ayrılığı rejiminden daha adil ve toplum yapısına uygun olsa da bazı eksiklikleri olduğu açıktır. Bu eksikliklerin giderilerek daha sağlam ve her ihtiyaca cevap veren bir mal rejimi olarak düzenlenmesi mümkündür.

KAYNAKÇA

ACABEY, Mehmet Beşir, ‘*Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Mal Grupları-İspat Kuralları Ve Eşlerin Paylı Mülkiyeti Altındaki Mallara İlişkin Düzenlemeler*’, Prof. Dr. Ünal Narmalioğlu’na Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, Özel Sayı, Y. 2007, ss. 491 - 534.

ACABEY, Mehmet Beşir, ‘*Medeni Kanun Tasarısının Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi*’, (Değerlendirme), Prof.Dr. Hayri Domaniç’e 80.Yaş Günü Armağanı, Beta Yayınları, II. Cilt, İstanbul, 2001, ss.777-798.

ACABEY, Mehmet Beşir, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi, (Yasal Mal Rejimi), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, 1.Bası, İzmir, 1998.

ACABEY, Mehmet Beşir, ‘*Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Tartışmalı Bazı Konular Hakkında Düşünceler*’, (Tartışmalı Konular), İzmir Barosu Dergisi, S.2, Nisan 2009, ss. 169-214.

ACAR, Faruk, Aile Hukukumuzda Aile Konutu, Mal Rejimleri Ve Eşin Yasal Miras Payı, 5.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

ACAR, Faruk, Aile Hukukumuzda Mal Rejimleri Ve Eşin Yasal Miras Payı, (Eşin Yasal Miras Payı), Seçkin Kitabevi, 1.Baskı, Ankara, 2007.

AKINTÜRK, Turgut/ATEŞ KARAMAN, Derya, Aile Hukuku, 14.Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2012.

ATEŞ, Turan, Türk Medeni Kanununda Edinilmiş (Kazanılmış) Mallara Katılma Rejimi, 2.Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2007.

AYDOĞDU, Murat/KAHVECİ, Nalan, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İzmir 2013, s.344; YAVUZ, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 6.Bası, İstanbul, 2002.

CEYLAN, Ebru, ‘*4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun Mal Rejimleriyle İlgili Getirdiği Yeni Düzenlemeler*’, Prof. Dr. Ömer Teoman’a 55.Yaş Günü Armağanı, Beta Yayınları, İstanbul, 2002, ss.1019-1053.

DEMİR, Mehmet ‘ *Türk Medeni Kanununa Göre Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Değer Artış Payı Ve Denkleştirme Alacağı*’, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S.61,Y. 2005, ss.292-303.

DEMİR, Şamil, ‘*Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değerin Hesaplanması Ve Paylaştırılması*’, Ankara Barosu Dergisi, C.1, Yıl:2014, ss.247-269.

DOĞAN, Murat, ‘*Türk Medeni Kanunu’nun Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler*’, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.4, C.52, Y.2003, ss.93-129.

DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan/GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, 11.Baskı, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2016.

GENÇCAN, Ömer Uğur, Mal Rejimleri Hukuku, 4.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

GENÇCAN, Ömer Uğur, 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Ve 4721 Sayılı Medeni Kanuna İlişkin Uygulama Sorunları Sempozyumu, (Sempozyum), Ağustos, 2003.

GÜMÜŞ, Mustafa Alper, Teoride Ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri Ve Mal Rejimleri, 1.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008.

GÜNARSLAN, Banu Fatma, ‘ *Değer Artış Payı Alacağında Zamanaşımının Tabi Olduğu Süreler*’, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı:22, Temmuz, 2015, ss.495-526.

GÜNARSLAN, Banu Fatma, ‘*Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi*’ (Değer Artış Payı Alacağının Artık Değer Hesabına Etkisi), (www.jurix.com.tr. Erişim Tarihi: 01.06.2017).

HATEMİ, Hüseyin, Aile Hukuku I (Evlilik Hukuku), Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005.

HAYRAN, Burhan H., Mal Rejimleri Şerhi, Adil Yayınevi, 1.Baskı, Ankara, 2004.

HELVACI, İlhan, ‘*Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Boşanma Nedeniyle Sona Ermesi Halinde Artık Değere Katılma Alacağıının Tabii Olduğu Zamanaşımı Süresi Üzerine*’ Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan, Cilt 1, XII levha Yayınları, İstanbul, 2010, ss.969-980.

KABADAYI TATAR, Elif, ‘*Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Artık Değer Hesabı Ve Artık Değere Katılma*’, (<http://elifkabadayitatar.com/makale/makale12.pdf> Erişim Tarihi: 18.05.2017).

KAÇAK, Nazif, Açıklamalı-İçtihatlı Boşanmada Mal Ve Paraların Paylaşımı, 2.Baskı, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2010.

KARAMERCAN, Fatih, Katkı-Değer Artış Payı & Katılma Alacağı Davaları, 3.Baskı, Seçkin Yayınevi, İzmir, 2016.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Katkı-Katılma Alacağı, (Katkı-Katılma), 5.Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2014.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Medeni Kanunumuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, (Yenilikler), 1.Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, 2.Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2002.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, (Borçlar Hukuku), Turhan Kitabevi, 20.Baskı, Ankara, 2016.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., ‘*Eşlerin Birbirinden Alacakları*’, (Eşlerin Birbirinden Alacakları), Prof. Dr. Ali Naim İnan’a Armağan, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2009, ss.395-414.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., ‘*Katılma Alacağıında Zamanaşımı*’, (Katılma Alacağıında Zamanaşımı), Prof.Dr. Fırat Öztan’a Armağan, Cilt 1, Turhan Kitabevi, Ankara, 2010, ss.1289-1298.

KIRMIZI, Mustafa, Açıklamalı-İçtihatlı Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Aile Konutu, 3.Baskı, Yargın Hukuk Yayınları, Ankara, 2014.

KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 22.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.

MUŞUL, Timuçin, Medeni Usul Hukuku, 2.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2012.

ÖZDAMAR, Demet/KAYIŞ, Ferhat, Yasal Mal Rejimi Ve Tasfiyesi, 3.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.

ÖZTAN, Bilge, , Aile Hukuku, 6.Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara, 2015.

ÖZTAŞ, İlker, ‘ *Yasal Mal Rejiminin Tasfiyesinde Eşler Arası Karşılıksız Kazandırmalara İlişkin Yargıtay’ın Verdiği Bazı Kararların Değerlendirilmesi*’, (Yargıtay’ın Verdiği Bazı Kararların Değerlendirilmesi), Prof. Dr. Mustafa Dural’a Armağan, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2013, ss.988-999.

ÖZUĞUR, Ali İhsan, Mal Rejimleri, 8.Baskı, Seçkin Kitapevi, Ankara, 2015.

ÖZUĞUR, Ali İhsan, ‘ *Değer Artış Payı*’, (Değer Artış Payı), Prof.Dr.Turgut Akıntürk’e Armağan, Beta Yayınları, İstanbul, 2008, ss.735-740.

ÖZUĞUR, Ali İhsan, ‘*Evliliğin Genel Hükümleri*’, (Sempozyum), Yeni Medeni Kanunun Aile Hukukuna Getirdiği Yenilikler Ve Uygulaması Sempozyumu, Ankara 2003.

PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, 13.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.

SARI, Suat, Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Beşir Kitapevi, İstanbul, 2007.

SONSUZOĞLU, Elif, Medeni Kanun’da Mal Rejimi Düzenlemeleri ve Vergi Hukukundaki Etkileri, 1.Baskı, Legal Yayınevi, İstanbul, 2006.

ŞIPKA, Şükran, Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar, 3.Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2013.

ŞIPKA, Şükran/AKTEPE ARTIK, Sezin, ‘*Katılma Alacağı Davası Belirsiz Alacak Davası Olarak Açılabilir mi?*’, Prof.Dr.Hakan Pekcanitez’e Armağan, Özel Sayı, Cilt:16, İzmir, 2015.

ŞIPKA, Şükran, ‘Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Tasfiyeyi Ve Katılma Alacağına Talep Hakkına İlişkin Zamanaşımı Süreleri’, Prof. Dr. Bilge Öztan’a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2008, ss.839-849.

ŞIPKA, Şükran/ÖZDOĞAN, Ayça, Yargı Kararları Işığında Soru Ve Cevaplarla Eşler Arasındaki Malvarlığı Davaları, 1.Baskı, XII Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.

ŞİMŞEK, Mustafa, ‘Uygulamada Mal Rejimi Davaları’, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y.2012, Mart, ss.381-395. (<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-99-1170> Erişim Tarihi: 18.05.2017).

TEKBEN, Tuğçe, ‘Türk Medeni Kanunu’nda Kabul Edilen Yasal Mal Rejiminin Yürürlüğü’, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.1, C.8, Y.2011.

UĞUR, Ahmet, ‘Mal Ayrılığı Ve Edinilmiş Mallara Katılma Rejimlerinde, Katkı Ve Katılım Alacağı Hesabı’, (Katkı Ve Katılım Alacağı Hesabı), İstanbul Barosu Dergisi, Sayı:1, Cilt: 89, 2015, ss.52-64.

UMAR, Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.

YILMAZ, Ejder, Hukuk Sözlüğü, 1.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2006.

ZEYTİN, Zafer, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Ve Tasfiyesi, 2.Baskı, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2008.

ZEYTİN, Zafer, ‘Yasal Mal Rejiminde Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi’, (Katkı Alacağı Ve Değer Artış Payı Alacağı İlişkisi), Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:36, Cilt: 10, Bahar-2011, ss.299-317.

ZEYTİN, Zafer, ‘Edinilmiş Mallara Katılma Rejimindeki Artık Değere Katılma Alacağı (Veya Değer Artış Payı Alacağı) Haczedilebilir mi?’ (Değer Artış Payı Alacağı Haczedilebilir mi?), Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Y.2, S.8, Nisan, 2007.

ZEYTİN, Zafer, ‘Artık Değere Katılma Ve Değer Artış Payı Alacağında Zamanaşımı’, (Zamanaşımı), (www.jurix.com.tr. Erişim Tarihi: 01.06.2017).

www.sinerjimevzuat.com.tr.

www.jurix.com.tr.